

ŽELEZAR

Jesenice, 19. februarja 1987

številka 7 • XXXVI

Jeklarna 2: 70 milijard

V torek, 17. februarja, je bila na Jesenicah peta seja delavskega sveta SOZD Slovenske železarnice. Delegati so razpravljali o poslovanju SOZD v lanskem letu, planih za letošnje leto, med informacijami o prednostnih naložbah pa so slišali tudi poročilo o gradnji jeklarnice 2, ki ga je podal Boris Bregant.

Vrednost največje naložbe znaša že 70,4 mia din, od česar je kar za 14,1 mia din interkalarnih obresti. Obseg gradnje je v okviru investicijskega načrta. Zaradi nakopičenih zamud (vzroke zanje ugotavlja projektni svet) je hladnemu testiranju peči namenjen le dober teden na-

mesto meseca dni, kot je bilo sprva planirano, do konca februarja pa lahko pričakujemo začetek poizkusne proizvodnje. Do konca marca naj bi bila za poizkusno proizvodnjo pripravljena tudi vakuumsko naprava in kontinuirni, tako da bi v aprilu lahko testirali vse faze proizvodnega procesa v jeklarni 2. Rok tridesetih mesecev, kolikor naj bi po prvotnih načrtih trajala gradnja nove jeklarnice, je za naše razmere sicer kratek, vendar se je izkazal za dokaj realnega. Na zamude pa je prav gotovo vplival tudi visok delež domače opreme, ki je kar za 86 odstotkov.

Letos nova lužilnica

V zapisnikih samoupravnih delovnih skupin smo zasledili tudi vprašanje, kaj je z novo lužilnico in zakaj se ni zgrajena. Za odgovor smo zaprosili vodjo žičarne Antona Kelvišarja, predstavnika novogradenj Janka Kelbla in tehnologa žičarne Vinka Pogačnika.

»Za gradnjo nove lužilnice smo se odločili, ker je bilo luženje žice že kritično, saj so naprave izredno zastarele ter tehnološko in ekološko neustrezne. Delovni pogoji so zelo slabi. Tudi zahteve po novih asortimentih, kvaliteti in količini žice so narekovali novo lužilnico; zahteve so tako visoke, razmere pa tako kritične, da se sprašujemo, kako bomo zdržali še letošnje leto, ko lužilnico gradimo.«

»Objekt je v stalni sanaciji,« je vodjo žičarne dopolnil predstavnik novogradenj. »Zaradi zastarelih naprav kisline odteka v zemljo, kjer razjedajo apnenec in pod zemljo so že prave kraške jame. Njihova sanacija je bila izredno zahtevna in draga, posedanje tal pa je bilo zelo težko ustaviti.«

Stara lužilnica je tudi ekološko zelo velik problem, saj je bila zaradi kislih odpadkov eden največjih onesnaževalcev Save. Sedaj se kisline nekontrolirano izgubljajo v podzemlju.«

»Lužilnica je bila zgrajena leta 1953 in je stara že več kot trideset let, tehnologija pa je še starejša. V zadnjih letih so bile sanacije vedno pogostejše, zato smo se na gradnjo nove lužilnice začeli pripravljati že leta 1975, vendar je bila zaradi hladne valjarne Bela in jeklarnice 2 potem ta investicija vedno odložena.« Tako je začetke investicije opisal tehnolog žičarne Vinko Pogačnik.

Z novo lužilnico bodo žičarji lažje izpolnili zahteve trga. Kupci so od njih zahtevali vedno boljše kvaliteto, česar zaradi zastarele tehnologije in premajhnih kapacitet niso mogli izpolniti. Glede na obstoječe vlečne kapacitete bodo v novi lužilnici izkoristili le tri četrtine njenih zmogljivosti, ostalo pa bodo izpolnili z uslugami za jeklovlek in druge. Podobno bodo rešili tudi problem prostih kapacitet v regeneraciji in tako delno

razbremenili ozko grlo v regeneraciji hladne valjarne Bela.

Pred dvema letoma je firma VOEST ALPINE v Borovljah ukinila tudi po asortimentu zelo podobno lužilnico. Obratovala je tri leta, po projekti pa je to ena od najbolj sodobnih tehnologij. Edina možnost za hitro rešitev problema luženja žice je bil nakup te rabljene opreme, ki je petkrat cenejša kot nova.

Že aprila lani je bila podpisana pogodba o nakupu, vendar so nastali problemi zaradi plačila, zato je Hidromontaža šele v juliju lužilnico v Borovljah demontirala in jo odpremila na Jesenice. Oprema je od avgusta lani v Železarni, vendar je ni bilo mogoče montirati, ker so bila potrebna mnoga pripravljala dela. Ker je to tehnološko izredno zahteven in občutljiv projekt, ki posega v bivalno okolje (vpliva na onesnaženost vode in zraka ter hrup), je bilo treba pridobiti vsa dovoljenja pristojnih republiških organov ter inšpekcij.

Tudi pridobivanje soglasij za gradbeno dovoljenje je zelo dolgotrajen postopek. Po zakonu o gradnji takih objektov mora naša Železarna dokumentacijo tujih firm uskladiti z našimi predpisi. To je bilo zelo težko, ker je bila dokumentacija za novo lužilnico pomanjkljiva, saj smo kupili rabljeno opremo. Dokumentacija je za nas uskladila Hidromontaža, ki je obenem naredila tudi popravke v projektu, ker se naše in avstrijske zahteve in predpisi ne ujemajo.

V žičarni pravijo, da je najlažje graditi na zeleni njivi (na novo), oni pa teh pogojev nimajo. Preden postavijo novo lužilnico, morajo sanirati tla, kar so delno že dosegli z injiciranjem betonske mase iz filtrskega pepela iz termoelektrarn.

Zaradi podzemeljskih kraških jam je zelo problematična tudi lokacija za novo lužilnico, ker mora biti nosil-

nost tal neoporečna. Zavod za raziskavo materiala je s poskusnimi vrtninami že predlagal najbolj primeren prostor, vendar se je tudi tu zataknilo. Ker so podrli hišo, kjer naj bi stala nova lužilnica, bi morali njenim stanovalcem preskrbeti ustrezno stanovanje. To jim ni uspelo, ker lani na Jesenicah ni bilo zgrajeno niti eno stanovanje. Problem so rešili tako, da so preuredili Marčičevo vilo.

Kljub naštetim problemom v žičarni pričakujejo, da bodo novembra letošnje lužilnice postavili, po treh mesecih pa pričeli s testiranjem in poskusnim obratovanjem. Večjih zastojev ne bi smelo biti, saj bodo pripravljala dela ob koncu februarja še pospešili.

Oprema za novo lužilnico je sicer solidna, ni pa nova, zato bo treba vsak element od ventilov do cevi in lužilnih banj pred montažo pregledati in obnoviti, istočasno bodo naredili tudi seznam potrebnih rezervnih delov, da jih bodo lahko pravočasno priskrbeli. Ker je oprema vskladiščena na prostem in je zaradi snega težko dostopna, zato so z revizijo začeli kasneje, kot so načrtovali.

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstrednik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnovič, tehnični urednik Dare Bradašja, lektorica — novinarka Cvetka Martinčič, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarki Lilijana Kos in Tanja Kastelic, administracija — Mira Keserović in Diana Huseinbašić. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19 in 26-20, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Ohraniti načrtovano gotovo proizvodnjo

V gospodarskem načrtu za letošnje leto smo kot osnovni cilj opredelili ohraniti načrtovani nivo gotove proizvodnje oziroma prodaje. Kaj vse moramo storiti, da bi ta cilj dosegli, nam je povedal Božidar Bartelj, podpredsednik poslovnega odbora.

Naša železarna mora tudi letos ob prehodu na novo tehnologijo obdržati družbeni načrt gotove proizvodnje, in sicer tudi pri lastnem jeklu, saj je kvaliteten del asortimenta od žice do pločevin odvisen izključno od domačega jekla. Zato moramo proizvodnjo domačega jekla obdržati na takem nivoju, da bo zadostila potrebam predelave. Tak cilj smo sprejeli že ob opredelitvi za gradnjo nove jeklarnice.

V preteklosti je bila največja ovira za doseganje kvalitetnega asortimenta premajhna proizvodnja elektropeči. Z raznimi ukrepi smo proizvodnjo uspeli povečati; tako je bila lani proizvodnja elektropeči za osem odstotkov večja kot v letu 1985, za šest odstotkov pa se je povečal tudi asortiment.

V gospodarskem načrtu upoštevamo, da se bo proizvodnja ob zagonu nove jeklarnice povečala in nam je tako odprta dovolj široka pot za doseganje naših ciljev (izboljšanje kvalitete asortimenta).

Pri gospodarskem načrtu in pogodbah z našimi kupci smo upoštevali, da bosta v februarju že obratovali dve jeklarni, zato bo delež kvalitetnega elektrojekla večji. Vodenje in krmiljenje proizvodnje se ravna po znanih kupcih, zato večjih problemov pri gotovi proizvodnji oziroma prodaji ne bi smelo biti.

O količini prodaje in asortimentu proizvodnje se bomo mesečno odlo-

čali glede na rezultate v novi jeklarni. Bilančne razlike oziroma razliko do potrebne načrtovane količine in asortimenta proizvodnje bomo izravnavali le v SM jeklarni. Zmogljivost nove jeklarnice je 210.000 ton, v njej pa bomo letos izdelali 115.000 ton.

V stari elektrojeklarni naj bi izdelali 190.000 ton (vse leto bo delala s polno zmogljivostjo), v SM jeklarni pa naj bi naredili 140.000 ton jekla. Z novo in staro jeklarno ter SM oddelkom in dobavo polizdelkov bi naredili 373.400 ton izdelkov gotove proizvodnje za prodajo. Mesečno bo dinamika proizvodnje zelo različna; v maju naj bi v jeklarni 2 izdelali približno 12.000 ton, potem pa bo proizvodnja naraščala do 18.000 ton mesečno.

V takšno dinamiko proizvodnje v novi jeklarni se vključuje tudi dinamika proizvodnje SM jeklarnice, ki bo do zagona jeklarnice 2 obratovala s štirimi pečmi, v drugem polletju pa le še z eno pečjo z mesečno proizvodnjo sedem tisoč ton.

Mesečni proizvodnji SM peči se bo morala prilagoditi proizvodnja plavžev, zato bosta do polletja delala oba plavža, drugo polletje eden, ob koncu leta pa se bo verjetno obdobje plavžev na Jesenicah končalo.

Takšne proizvodne in tehnološke spremembe zahtevajo tudi večjo in predvsem višjo stopnjo izobrazbe, zato usposabljanje delavcev za novo jeklarno teče že od začetkov gradnje, kar je bilo opredeljeno tudi v investicijskem programu in je do sedaj tudi v celoti izpolnjeno.

Načrtovane so tudi vse vrste porabe, ker bodo največje spremembe nastale v notranjem energetskem sistemu. Zmanjšala se bo poraba koksa, zemeljskega plina in mazuta in povečala poraba električne energije. Skratka, z novo jeklarno se spreminja struktura proizvodnje in porabe.

Na nabavnem področju je pri oskrbi najbolj kritična kvaliteta jeklene odpadka, ker mora biti bolje pripravljen in sortiran. Glede na razmere pri dobaviteljih jeklene odpadka lahko na tem področju nastanejo manjši problemi. Tudi oskrba s ferolegurami se lahko zatakne, saj je proizvodnja zelo odvisna od povpraševanja na domačem in tujem trgu in od redne oskrbe z električno energijo.

Če hočemo izpolniti naš osnovni cilj, to je obdržati nivo načrtovane gotove proizvodnje, moramo izpolniti tudi vse omenjene predpogoje. Zavedamo se, da do težav lahko pride, toda prav zato, ker jih pričakujemo in poznamo, nas ne bi smele preveč ovirati.

Lilijana Kos

Lilijana Kos

Odpreda nad planom

Po podatkih statistične službe smo do 16. februarja izdelali 64,05 ton skupne proizvodnje, kar je 99,1 odstotka nekoliko nižjega operativnega programa. Plan proizvodnje izpolnjujejo: plavž (100,4 %), valjarni bluming-štekel (110,4 %), HV Bel (101,4 %), HV Jesenice (107,6 %), Profilarna (120,8 %). Vratni podboj (127,7 %) in elektrode (112,7 %).

V obratu plavž so izdelali 8,15 ton grodlja. Družbeni plan in operativni program so presejali na 0,4 odstotka.

V jeklarni so vili 20.814 ton jekla. Družbeni plan in operativni program dosegajo 97,7 odstotno.

V dvanajstih odpremah dnel smo prodali 16.692 ton končnih izdelkov in storitev. Operativni program presegamo za 4,7 odstotka, in sicer: HV Bela (112,1 %), HV Jesenice (113,5 %), profilarna (127,6 %), vratni podboji (124,5 %), valjarna žice (178 %) in elektrode (114,8 %).

Dragi učenci!

Spet je leto naokoli in učenci osmih razredov osnovnih šol se morate odločiti za poklic ali usmeritev, v katero se boste vpisali v srednjem usmerjenem izobraževanju. Radi bi vam pomagali, saj se zavedamo, kako pomembna je ta odločitev, zato vas vabimo, da se skupaj s svojimi starši ogledate na kadrovske sektorje Železarnice Jesenice — soba 13. Pomenili se bomo o vaši odločitvi, vam poskušali svetovati, seznanili vas bomo s pestro izbiro štipendij, ki jih nudi Železarna, ter drugimi ugodnostmi, ki jih imajo naši štipendisti.

V naslednjih dneh boste v šoli prejeli podrobnejše obvestilo o železarskih poklicih in štipendijah, ki bo namenjeno tudi vašim staršem. Obiskali vas bomo v razredih, razdelili posebne obrazce za štipendije, vam povedali vse tisto, kar vas zanima ter odgovarjali na vaša vprašanja.

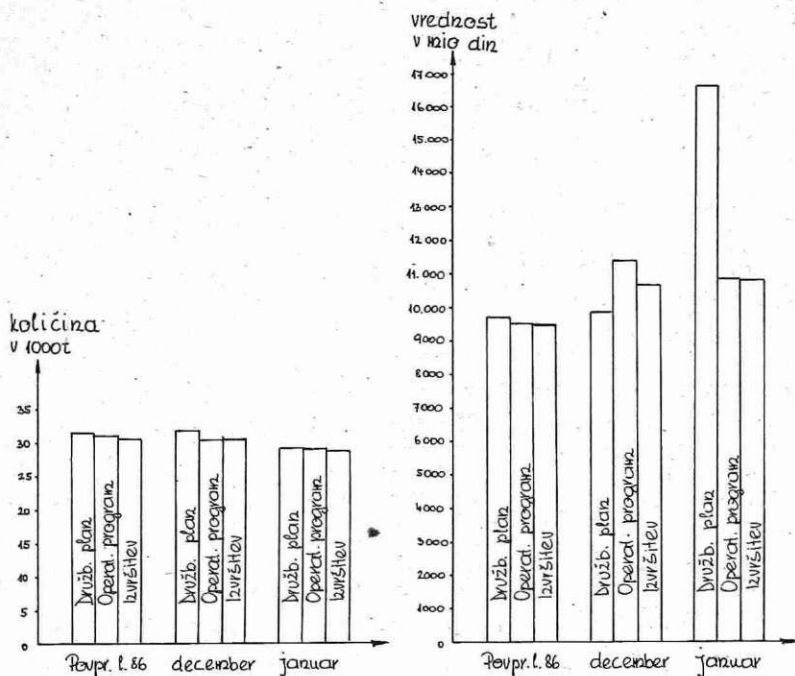
Razpis štipendij bo enkrat objavljen v Delu, v mesecih marec, april in maj pa še večkrat v Železarju skupaj z navodili in morebitnimi pogoji.

Srečno in nasvidenje!
KADROVSKI SEKTOR
ŽELEZARNA JESENICE

Prodaja v januarju

V januarju smo s prodajo in storitvami prevalljanja v skupni količini 28.623 ton ustvarili 10.796 mio din neto realizacije. Rezultati januarske prodaje so po količini zaostali za družbenim planom in za operativnim programom za 4 %, presežena pa sta bila družbeni plan in operativni program pri storitvah prevalljanja, tako da celotni zaostanek znaša le 2 %. Vrednost prodaje je zaostala za načrtovano za 35 %, kar je v prvem mesecu leta zaradi pogojev gospodarjenja v razmerah visoke stopnje inflacije običajno. Za 1 % smo zaostali tudi za vrednostjo prodaje iz operativnega programa, ki upošteva dejansko doseganje prodajnih cen. Z izjemo remontnih delavnic so tudi storitve TOZD Tehnične dejavnosti zaostale za načrtovano realizacijo, tako, da je skupna zunanja neto realizacija znašala 10.951 mio din, kar je 36 % manj, kot smo načrtovali. Zadovoljni pa ne moremo biti s strukturo prodanih izdelkov, saj je bila za 11,8 % slabša, kot smo načrtovali, za 2,9 % slabša kot januarja 1986, za strukturo prodaje v decembru pa je zaostala za 4,5 %.

Osnovna realizacija in prevalljanje

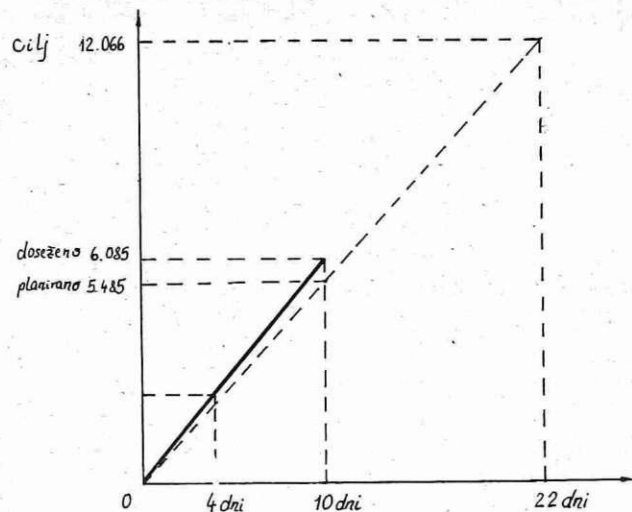
Če pogledamo prodajo po posameznih TOZD in obratih, vidimo, da je bila prodaja TOZD Ploščati program količinsko za 3 %, vrednostno pa za 36 % slabša, kot smo načrtovali. Znotraj TOZD so najboljše prodajne rezultate dosegli v valjarni bluming štekel, ker so načrtovano količino prodaje presegli za 2 %, HV Bela je zaostala za gospodarskim načrtom za 1 %, HV Jesenice in profilarna za 3 %, valjarna debele pločevine pa za 9 %. Največji je bil zaostanek za planom v vratnih podbojih zaradi specialnih naročil. Za gospodarskim načrtom so zaostali za 41 %, dosegli pa so načrtovano količino prodaje iz operativnega programa.

TOZD Okrogli program je zaostala za načrtovano količino prodaje za 7 %. Najbolj je za planirano količino prodaje zaostala žičarna, in sicer za 15 %, zaostanek v valjarni žice in profilov je bil 7 %, za 5 % je bila manjša prodaja v jeklovleku ter za 3 % v elektrodah. Željalna je presegla načrtovano količino prodaje za 12 %, Prodajna cena v vseh obratih močno zaostaja za načrtovano. To se kaže tudi v realizaciji.

Storitve prevalljanja opravljajo v TOZD Ploščati program. Te so bile za 15 % večje, kot smo načrtovali. Načrtovano količino so presegli v hladni valjarni Bela in to za 113 %, medtem ko valjarna debele pločevine januarja kljub načrtovanim 450 tonam prevalljanja teh storitev ni opravila.

Če pogledamo še strukturo prodaje posameznih obratov, vidimo, da sta načrtovano strukturo prodaje presegla le vratni podboji (specialna naročila) in željalna, strukturo prodaje lanskega januarja pa žičarna, vratni podboji, jeklovlek in željalna. Glede na december lanskega leta je bila boljše struktura prodaje le v obratu elektrode in to za 4,4 %, v primerjavi s povprečjem lanskega leta pa so januarja boljše strukturo prodaje imeli v obratih vratni podboji, jeklovlek elektrode in željalna.

Polonca Marjanovič

V desetih odpremnih dneh meseca februarja smo presegli načrtovanih 5485 mio din fakturirane realizacije za 600 mio din oziroma 9 odstotkov!

Oddelek za nagrajevanje

Po sklepu odbora za delovna razmerja delovne skupnosti KSI

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge v počitniških domovih Biograd n/m:

1. Glavna kuharica, šifra 5469, 1 oseba
2. Ekonom, šifra 5474, 1 oseba
3. Administrator, šifra 5468, 1 oseba
4. Servirka, šifra 5473, 1 oseba
5. Točilka, šifra 5476, 1 oseba

Crikvenica:

6. Ekonom, šifra 5474, 1 oseba

Pogoji:

Ad. 1 — dokončana poklicna gostinska šola — smer kuharstvo in pet let delovnih izkušenj.

Ad. 2, 6 — poklicna šola gostinske ali trgovske stroke in šoferski izpit B kategorije.

Ad. 3 — dokončana dveletna administrativna šola.

Ad. 4 — dokončana osnovna šola.

Ad. 5 — dokončana poklicna gostinska šola — natakar.

Za opravljanje objavljenih delovnih nalog se lahko prijavi tudi kandidati iz rednega delovnega razmerja v TOZD Železarne Jesenice.

Kandidatom pripada osebni dohodek v skladu z določili samoupravnih aktov, prav tako pa nudimo brezplačno stanovanje in hrano.

Delovno razmerje bomo sklenili za določen čas, in sicer v Biogradu od 1. januarja 1987 do 30. septembra 1987. Dokončni termin trajanja sezone v Crikvenici še ni znan.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice, C. železarjev 8.

Po sklepu odbora za delovna razmerja TOZD DRUŽBENI STANDARD

OBJAVLJAMO

prosta dela in naloge

1. Vodja strežbe, šifra 9102, D - 4, 11. kateg., 1 oseba
2. Gospodar samskih domov in restavracije ŽJ, šifra 9204, D - 3, 9. kateg., 1 oseba

Pogoji:

Ad. 1 — dokončana poklicna šola gostinske smeri in tri leta delovnih izkušenj.

Ad. 2 — poklicna šola kovinske, elektro ali lesne stroke, tri leta delovnih izkušenj in poskusno delo dva meseca.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v osmih dneh po objavi na kadrovski sektor Železarne Jesenice z oznako »za TOZD DRUŽBENI STANDARD«.

Likvidatura je finančno vozlišče

Na kaj pomislite, kadar slišite besedo likvidator ali likvidirati? Največkrat pomislite na sekanje glav, streljanje izdajalcev, rušenje zgradb in podobno. V naši železarni imamo v okviru finančnega sektorja oddelka, ki se imenuje likvidatura, v njem pa dela dvanaest delavk. Kaj likvidirajo in zakaj, nam je razložila vodja likvidature Marija Svetina.

Preden predstavimo njeno pripoved, pogledimo še v Slovar slovenskega knjižnega jezika, kjer piše, da v administraciji likvidacija pomeni presoja pravilnosti knjigovodske listine in njena priprava za nadaljnjo obravnavo.

»Pri nas se stekajo vsi računi za surovine, rezervne dele, polizdelke, energetske medije ter usluge, ki jih za nas opravljajo zunanji izvajalci (prevozi, tovarnine, vzdrževalna dela in remont). Zaradi posebnosti plačevanja pri uvozu (carina, stroški prevoza in devizno plačevanje) ter zaradi posebnega pomena družbene prehrane račune za uvoz in temeljno organizacijo Družbena prehrana obdelujemo posebej.

Ko so vsi računi zbrani, najprej preverimo, če so količine in cene naročenih materialov pravilne. Pri preverjanju nam pomagajo nabava, špedicija in druge službe, ki skrbijo za preskrbo naše železarne. Če pri kontroli ugotovimo, da je prišlo do reklamacije zaradi količine, cene ali materiala, napišemo odobritve ali obremenitve, odvisno od tega, kdo se je pri računu zmotil. Na primer: če smo v Železarni naročili toliko in toliko ton koksa pri tem in tem dobavitelju po takšni in takšni ceni in se dobavitelj pri izračunu zmoti v našo škodo (da nam zaračuna preveč), ga o tem pisмено obvestimo in izterjamo dolžni znesek. Tako naši železarni prihranimo kar precej denarja, saj smo v lanskem letu naredili za 428 milijonov dinarjev obremenitev. Seveda smo pošteni tudi do sebe in v primeru, ko se dobavitelj zmoti v našo korist in plačamo manj, kot bi morali, prav tako v najkrajšem času poravnamo razliko.

Vse račune, ki jih je tudi do dvesto na dan, oštevilčimo in jih vsak dan pripravimo za knjiženje po kontih. Ko je takšen zbir narejen, vse račune ene partije vključimo na ERC. Zaradi lažjega dela račune razdelimo na R-3 in R-4. Pod R-3 (račun tri ali trojka) spadajo rezervni deli in surovine, kar kontrolirajo na nabavnem oddelku. Pod R-4 pa spadajo usluge in dela, ki bremenijo temeljne organizacije, zato take račune pošiljamo njim v pregled.

Ko se računi vrnejo na likvidaturo, se začne drugi, notranji (železar-

ski) del našega dela. V prvi fazi smo namreč preverjali navzven (računi naših dobaviteljev), v tej fazi pa preverjamo, če se stanje v naših skladiščih ujema s prejetimi računi. Velikokrat se namreč zgodi, da smo nek material nabavili in plačali, v naših skladiščih pa ga niso prevzeli. Potem takšen izgubljen, bolje rečeno, založen material iščemo po celi železarni, kar nam vzame veliko časa in živcev. Ker smo pri tem delu zelo vztrajni in nepopustljivi, mnogi v Železarni pravijo, da smo likvidatorke najbolj zoprne babe v fabriki. Če bi bile stvari povsod urejene tako, kot bi morale biti, nam ne bi bilo treba toliko sitnari, zaradi narave našega dela pa smo sedaj to prisiljene delati.

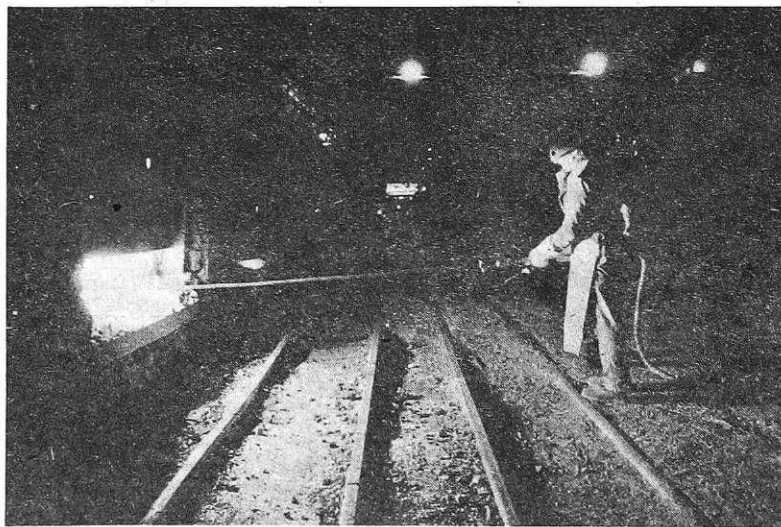
Neurejenost skladišč je torej naš največji problem, zato je nujno treba urediti materialno-skladiščno poslovanje. Drug problem je, da so v finančnem poslovanju znotraj Železarne mnogi zelo neresni, ker menijo, da naše delo ne vpliva na proizvodnjo. Ne zavedajo se, da je od dela likvidature odvisno, ali bomo plačali samo toliko in tak material, kot smo

ga naročili in za tako ceno, kot smo se dogovorili, ali ne. Za nemoten potek proizvodnje je nujno, da prispeli material bremenijo tistega, ki ga je naročil, in da je v roku plačan in dostavljen oziroma sprejet.

Na tej relaciji (temeljna organizacija — likvidatura) pogosto prihaja do kratkega stika. Zaradi neresnosti ali nepoznavanja finančnega poslovanja lahko nastane velik problem, če kdo računa ne vrne pravočasno. Vsi računi imajo namreč zakonsko določen rok plačila in če ga ne izpolnimo, smo kot delovna organizacija kazensko odgovorni. Odgovornost za nespoštovanje plačilnih rokov prevzemajo tudi vodstveni delavci finančno-računovodskega sektorja. Obiski predstavnikov službe družbenega knjigovodstva in finančnih inšpektorjev pa so kar pogosti.

Največji problem pri našem delu je, da velika večina železarjev ne ve, kako zelo obširno, pestro ter strokovno in finančno odgovorno delo je to. V likvidaturi se pretakajo milijarde dinarjev in gore računov. To je veliko finančno vozlišče, kjer so strokovnost, odgovornost in poštenost osnovne in nujne podlage za dobro delo. Zato toliko težje razumemo, zakaj je naše delo tako malo cenjeno in tako slabo vrednoteno.

Lilijana Kos

Martinar in martinovka (foto: B. Grce)

Na peti seji delavskega sveta SOZD Slovenske železarne je Tomaž Banovec, predsednik Planinske zveze Slovenije, predal Edu Kavčiču, predsedniku KOOS SZ, priznanje, ki ga je PZS podelila Slovenskim železarjem za posebne zasluge pri razvoju planinstva, gorništvu in alpinizmu. Edo Kavčič je priznanje sprejel v imenu 25000 slovenskih železarjev in njihovih družinskih članov, ki so se doslej udeležili množičnih pohodov SZ, in vseh tistih, ki so te pohode s svojimi prizadevanji omogočili. Gotovo ni naključje, da je bilo priznanje podeljeno prav na Jesenicah, kjer je bil leta 1969 prvi množični planinski pohod slovenskih železarjev.

Se je v zobozdravstvu kaj premaknilo?

Eno najpogostejših vprašanj, ki so jih zastavljali delavci Železarne na sestankih samoupravnih delovnih skupin v zadnjem času, je bilo vprašanje v zvezi z izboljšanjem zobozdravstvene problematike. Železarji so se pritoževali predvsem nad dolgo čakalno dobo v zobozdravstvenih ambulantah; zahtevali so, da se razmere na tem področju končno že začnejo urejati, ne pa da se iz leta v leto samo slabšajo. O tem, kako so se te problematike lotili v Obratni ambulanti Železarne, pa tudi v širših občinskih okvirih, smo se pogovarjali z vodjo oddelka za zdravstveno in socialno varstvo v Železarni Ivanko Zupančičevo, z direktorjem Obratne ambulante Jožem Jensterlom ter z vodjem zobne ambulante Viktorjem Stražišarjem.

Ker so se sredstva za zdravstveno varstvo in s tem tudi za zobozdravstvo v zadnjih letih stalno zmanjševala (pred leti smo oddvajali za zdravstvo 7 % družbenega bruto dohodka, danes le še 4,1 %), hkrati pa je naraščalo število porabnikov zobozdravstvenih storitev, se je problematika na tem področju močno zaostrovala in dosegla v letu 1986 kritično točko. Največji problem zobozdravstva v jeseniški občini je prav gotovo dolga čakalna doba. V ambulantah Železarne mora delavec čakati kar nekaj let, da pride na vrsto, če nima posebnih težav z zobmi. Razkorak med potrebami prebivalstva in možnostmi osnovnega zdravstva je vse večji, kar delavci že pošteno občutijo na lastni koži.

Republiški normativi v zdravstvu niso prilagojeni specifičnim potrebam posameznih populacij. Na tri ekipe (vsako sestavljajo zobozdravnik, tehnik in asistent) v zobozdravstveni ambulanti Železarne pride okrog 7000 pacientov, kar je občutno preveč, če upoštevamo, da predstavljajo delavci Železarne specifično populacijo, ki vključuje ogromno patoloških primerov. V Železarni smo dolga leta sprejemali delavce iz drugih, manj razvitih republik, ki niso bili deležni nikakršne zobozdravstvene preventive. To je močno obremenjevalo že tako skromne možnosti naše zobozdravstvene dejavnosti in kopičilo nove probleme, ne da bi poprej rešili stare.

Do nedavnega so se v zobozdravstveni ambulanti Železarne srečevali s precejšnjimi finančnimi problemi. Občinska zdravstvena skupnost jim ni priznavala in nakazovala sredstev za tri celotne ekipe, ki so bile zaposlene že vse od leta 1982, ampak samo za 2,62 ekipe. To je prisililo delavce te ambulante, da so preostali del ekipe odprodali na ta način, da so ponudili svoje storitve še nekaterim drugim delovnim organizacijam (Vatrostalni, Kovinu, Hidromontaži itd.) v okviru neposredne svobodne menjave dela.

Drug problem je v tem, ker v zobozdravstvenih ambulantah zadnja leta presegajo delovne normative, ne dobivajo pa denarja za svoje delo in porabljen material, ki nista vnaprej planirana. To pomeni, da so šla do sledi sredstva za dodatno delo in material iz posebnega dohodka temeljne organizacije in da so delale zobozdravstvene ekipe, kakor hitro so prekoračile svoje programe, praktično brezplačno.

Omenjene probleme so poleg skupščine občinske zdravstvene skupnosti obravnavali tudi izvršni svet in delegati vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice, ki so podprli predlagane ukrepe za izboljšanje zobozdravstvenega varstva. Temeljni organizaciji Osnovnega zdravstva Gorenjske Obratno ambulanto ŽJ in Zdravstveni dom Jesenice so zadolžili, da povabita vsak delovni dan v vsako od svojih zobnih

ambulant po štiri nove paciente. S tem naj bi omilili problematiko čakalne dobe. Oddelek za socialno in zdravstveno varstvo v železarni je do konca leta 1986 že poslal vabila 240 delavcem, ki so se vpisovali leta 1980 in 1981, v letošnjem januarju pa še štiridesetim. S predstavniki Obratne ambulante Železarne so se dogovorili tudi za dopolnilno delo zobozdravstvenih ambulant; sredstva za osebne dohodke bo prispevala Železarna Jesenice, materialne stroške pa bo krila Občinska zdravstvena skupnost.

»S takim načinom dela bomo prav gotovo dosegli skrajšanje čakalne dobe v zobozdravstvenih ambulantah. Treba pa je vedeti, da tega ne bo mogoče doseči kar čez noč, saj so se tudi problemi pojavljali in kopičili dalj časa. Zaradi velikega števila vpisanih bo potrebno vsaj nekaj let dopolnilnega dela, da bi dosegli take razmere v zobozdravstvu, ko bodo delavci lahko sprosti koristili tovrstne storitve,« je povedala Ivanka Zupančič.

Direktor Obratne ambulante Jože Jensterle pa meni, da gre pri teh naših težavah za sistemske napake v zdravstvu.

»Nagrajevanje po delu na tem področju še vedno ni izpeljano, ker naša družba enostavno nima dovolj denarja za to. Naši zobozdravniki so vedno delali več, kot so dobili plačano, zato se zdaj, ko vedo, da jim bodo plačali vse, kar bodo naredili, ne bojim, da bi delali premalo.

Nedvomno se bo zaradi ukrepov, ki jih je lani sprejela Občinska zdravstvena skupnost in se že izvajajo, tudi v zobozdravstvu nekaj premaknilo. Da pa bi se razmere na tem področju bistveno izboljšale, bo potrebno precej časa in naporov, saj se je z leti nabralo veliko patoloških primerov.

Vodja zobne ambulante Viktor Stražišar pravi, da že vrsto let presegajo delovne normative, in sicer za 110 do 120 odstotkov. Čeprav doslej niso dobivali denarja za delo treh ekip, niso zato nič manj delali.

»Ne moremo postopati brez dela, potem ko izpolnimo normative, ko pa ima toliko ljudi probleme z zobmi in so naše čakalnice še vedno polne. Danes delamo vsaj za petdeset odstotkov več kot leta 1967, pa takrat ni bilo nobene čakalne dobe, medtem ko sedaj čakajo ljudje po več let. To bi lahko razložili z vedno bolj skupnim zdravstvenim dinarjem in pa s privatno prakso, ki je bila pred leti pri nas dovoljena. Danes te prakse ni več, tako da so vsi privatni pacienti padli na ramena družbenega zobozdravstva.

Od septembra 1986, ko smo začeli z dopolnilnim delom, se je čakalna doba skrajšala samo za toliko, kolikor smo opravili nadur. Potrebno bo nekaj let takega dela, pa še kakšen dodaten ukrep, da se bo zobozdravstveno varstvo delavcev Železarne izboljšalo.

Glede očitka o privatni praksi med delovnim časom pa v zobni ambulanti pravijo, da ni upravičen. Res je sicer, da so v preteklem letu zdravili 29 avstrijskih pacientov, ki so za opravljene storitve tudi plačali, vendar so ti primeri uradno registrirani in še zdaleč ne predstavljajo privatne prakse. Denar, ki so ga na ta način pridobili, je šel v redni dohodek temeljne organizacije. V bistvu je šlo le za odprodajanje neplačanega dela ekipe (0,08 odstotka ekipe), za katero niso dobili sredstev od občinske zdravstvene skupnosti in od delovnih organizacij v okviru svobodne menjave dela. Tanja Kastelic

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

od 23. februarja do 1. marca

23. februarja, Sašo Mandeljč, bluming štekel, Jesenice, Tomšičeva 88, ☎ 82-054.
24. februarja, Tina Markež, vzdrževanje, Jesenice, C. talcev 4/a, ☎ 83-345.
25. februarja, Leon Mesarič, žebeljarna, Jesenice, Titova 3, ☎ 81-216.
26. februarja, Srečo Mežnar, jeklovlek, Mojstrana, Dovje 107/a, ☎ 89-040.
27. februarja, Vladimir Oblak, strojne delavnice, Titova 1/a, ☎ 81-727.
28. februarja, Jože Osvald, livarna, Rateče 21, ☎ 88-012.
1. marca, Miloš Piščanec, OPP, Jesenice, Prešernova 23, ☎ 83-803.
Dežurstvo traja vsak dan od 14. do 6. ure naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 6. ure do 6. ure naslednjega dne.
V času dežurstva je dežurni dolžan opraviti en obhod po železarni, svoje pripombe vpisati v dežurno knjigo ter o tem ob predaji dežurstva poročati podpredsedniku poslovnega odbora.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 23. 2.	Vlado Repe	Anton Kavčič
Torek — 24. 2.	Matjaž Kelvišar	Aleš Robič
Sreda — 25. 2.	Jože Zidar	Janež Arh
Četrtek — 26. 2.	Zdravko Smolej	Miha Šlibar
Petek — 27. 2.	Miroslav Zupan	Igor Logar
Sobota — 28. 2.	Janko Cerkovnik	Rajko Petraš
Nedelja — 1. 3.	Dušan Šmid	Božidar Černe

Služba obratne ambulante

Od 23. do 28. februarja bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik.
POPOLDNE: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
Dispanzer za borce od 13. do 14. ure.
V soboto, 28. februarja, samo dopoldne: I. obratna ambulanta — dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
ZOBNE AMBULANTE:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.
Za borce od 7. do 8. ure.
POPOLDNE: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.
Za Vatrostalno od 9.30 do 10.30.
V soboto, 28. februarja, samo dopoldne: III. zobna ambulanta — mag. dr. stomat. Bela Gazafi.
Knjižice sprejemamo v dopoldanskem času od 6. ure do 10.30 in v popoldanskem času od 12. ure do 17.30.
Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

21. in 22. februarja, Anton MOHORČ, Jesenice, Kurirska 1a, ☎ v službi 83-281.
Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

Pregled odsotnosti v preteklem mesecu

	bolniška odsotnost %	porodniška odsotnost %	redni letni dopust %	ostala odsotnost %	skupna odsotnost %
VODSTVO TALILNIC	-	-	-	-	-
PLAVŽ	8.16	-	6.79	0.40	15.35
JEKLAJNA	5.35	0.30	8.48	0.59	14.72
LIVARNA	9.39	-	10.71	1.51	21.61
TOZD TALILNICE	6.25	0.22	8.34	0.63	15.44
VODSTVO PLOŠČ.PROG.	-	-	17.39	-	17.39
VALJ.BLUM.ŠTEKEL	6.89	-	7.07	0.42	14.38
VALJ.DEBELE PLOČ.	7.55	-	6.93	0.67	15.15
HL.VALJ.BELA	4.01	-	8.41	0.66	13.08
HL.VALJ.JESENICE	6.22	-	7.79	0.39	14.40
PROFILARNA	6.44	-	12.43	0.34	19.21
VRAJNI PODBOJI	11.59	1.43	5.89	0.17	19.08
TOZD PLOŠČ.PROG.	6.36	0.06	7.74	0.51	14.67
VODSTVO OKROG.PROG.	-	-	2.17	-	2.17
VALJARNA ŽICE	6.75	-	9.92	0.28	16.95
ŽICARNA	3.71	0.45	11.31	0.92	16.39
JEKLOVLEK	6.18	0.71	8.35	0.56	15.80
ELEKTRODE	6.59	2.54	5.89	0.51	15.53
ŽEBELJARNA	8.62	1.30	14.69	0.39	25.00
TOZD OKROG.PROG.	5.97	1.11	9.23	0.57	16.88
VODSTVO TEHN.DEJAV.	-	-	4.35	-	4.35
STROJNE DELAV.	5.46	1.42	7.87	0.46	15.21
REMONTNE DELAV.	4.51	1.02	7.33	1.12	13.98
VZDRŽEVANJE	6.45	0.37	7.32	0.62	14.76
ENERGETIKA	5.09	0.85	7.67	0.76	14.37
TRANSPORT	6.51	0.29	9.31	0.31	16.42
TOZD TEHNIČNE DEJ.	5.64	0.74	7.81	0.68	14.87
TOZD KOMERCIALA	4.40	3.83	10.94	0.47	19.64
F.R.S.	1.84	5.79	8.53	0.40	16.56
K.S.I.	6.10	2.53	8.26	1.47	18.36
PRIPRAVNIKI-S,V,VS.Ž.	-	-	-	-	-
E.T.N.	2.73	1.31	7.96	0.70	12.70
D.S.S.S.	3.79	2.39	8.15	0.93	15.26
TOZD DRUŽB.STAND.	8.25	5.94	12.96	0.43	27.58
ŽELEZARNA	5.67	1.09	8.37	0.65	15.78

V skladu z družbenim dogovorom o skupnih izhodiščih za oblikovanje cen komunalnih storitev v letu 1987 in s sklepom samoupravnega organa TOZD Medkrajevni potniški promet in delavnice Jesenice je odbor za gospodarstvo pri Samoupravni komunalni skupnosti občine Jesenice potrdil nove cene v mestnem potniškem prometu na Jesenicah.

Zato obveščamo vse potnike, da veljajo od 9. februarja 1987 dalje

NOVE CENE PREVOZA POTNIKOV

v javnem mestnem potniškem prometu na Jesenicah, in sicer:

- plačilo z gotovino v vozilu 150 din
- cena žetona (sivi) 135 din

- plačilo z gotovino za prevoz živali 150 din
- plačilo z žetonom za prevoz živali 135 din

- plačilo z gotovino za prevoz prtljage 150 din
- plačilo z žetonom za prevoz prtljage 135 din

- otroci od 4. do 10. leta 75 din

Mesečne vozovnice:

- delavske za vse proge 7.500 din
- dijaške za vse proge 3.750 din
- za starejše občane (ženske nad 60 let in moški nad 65 let) in delovne invalide 3.750 din
- prenosna za eno osebo v mestnem prometu 23,625 din

Do sedaj veljavni rumeni žetoni, kupljeni po 90 din, ostanejo veljavni šest mesecev po uveljavitvi novih cen z doplačilom 45 din. Potniki lahko v naši turistični agenciji na Jesenicah zamenjajo rumene žetone za sive z doplačilom 45 din. Poslovni čas turistične agencije je v času prodaje mesečnih vozovnic, to je od 25. do 5. v mesecu, od 7. do 15. ure, v ostalem času pa od 7. do 14. ure.

INTEGRAL
TOZD Medkrajevni potniški
promet, delavnice in
turizem Jesenice

Flemarij (foto: I. Kučina)

Odbori za gospodarstvo

TOZD Talilnice

Odbor za gospodarstvo v TOZD Talilnice je na prvi seji 2. februarja sprejel operativni plan za mesec februar, ki je enak družbenemu. Porazdelitev proizvodnje po posameznih obratih je naslednja: plavž 14200 ton, martinarna 22300 ton, elektropeči 14850 ton, kontiliv 5000 ton, livarna 160 ton, jeklarna 24000 ton. Obenem je sprejel sklep, da se bo operativni plan jeklarne 2 prilagodil začetku vročega testiranja. Seznanil se je z informacijo v.d. direktorja TOZD Talilnice o doseženi proizvodnji in problematiki v mesecu januarju.

Delavcem: Ladu Sodja, Andreju Janša, Andreju Onič, Izetu Zukanoviču, Karlu Koblarju, Dušanu Škr-

jancu, Antonu Mraku in Francu Novaku, ki so 31. decembra 1986 in 1. januarja 1987 popravljali težje okvare na LM elektropeči, je odobril po 5000 din nagrade.

Obraunal je tudi tehnične izboljšave in prošnje raznih društev in organizacij. Ugodno je rešil prošnje Sankaškega kluba, Planinskega društva Javornik, Teniskega kluba in Smučarskega društva Rateče. V zvezi s prošnjo alpinističnega odseka in Planinskega društva Jesenice je sklenil, naj se vodjo tega odseka pokliče na razgovor. Prošnjo DSIT je posredoval odboru za splošne zadeve in družbenih standard, zavrnil pa je prošnjo Društva gojiteljev pasemskih živali.

TOZD Ploščati program

Odbor za gospodarstvo v TOZD Ploščati program je na prvi seji 22. januarja obravnaval predloge, ki so nastali na podlagi javnega razpisa za idejno rešitev problema adjustiranja krojenih plošč v valjarni debele pločevine in sklenil, da se prvi trije najboljši predlogi nagradijo. Nagrade so dobili Stane Mencinger, Janez Rozman ter Jože Zidar in Jože Mirič, ki si nagrado delita.

Člani odbora so soglasno sprejeli tudi predlog SEO — OSDC o premiji za direktorja in tajnico TOZD Ploščati program.

V zvezi s predlogom hladne valjarne Bela, naj se izdela tehnološka tehnica, je predlagal, da se sklone ustrezna pogodba z delavci RTA. Pogodbeno delo naj bi se sklenilo tudi z delavci valjarne bluming štekel za rezanje blumov kvadrat 300 mm dolžine v valjarni bluming štekel.

Gasilskemu društvu Koroška Bela je podaril šest kosov odpadne pločevine 1000 x 2000 mm x 4 mm (z njo bodo prekrili tla, kjer je garažirana cisterna). Fakulteti za strojništvo je podaril 3000 kilogramov odpadne pločevine (za poskusno varjenje). Planinskemu društvu Jesenice je podaril 10 ton pločevine Č0461 kot pomoč pri gradnji Erjavčeve koče. Tudi prošnji rekreacijskega centra Kres in Pevskega društva Vintgar sta bili ugodno rešeni (Kresu je bilo dodeljenih šest oken in dvoje vrat, pevskemu društvu pa pet plošč odpadne pločevine Č0361 dimenzije 4x1000x2000 mm). Delavcu Feimu Hadžiču je podaril dvoje oken in tuš, ki so za obrat nerabni.

Na koncu seje so se člani odbora dogovorili, naj se seje sklicujejo v sredini tedna in ob koncu dne.

TOZD Okrogli program

Dvema delavcema je odobril po 5000 din nagrade: Janezu Ambrožiču (žičarna), ker je uspešno vodil dela in pomagal pri odstranjevanju snega s toplotvalne žice za lužnico. Blažetu Josipovcu (plavž) pa za pomoč pri strojnemu nakladanju snega na kamione s toplotvalne žice.

Tudi v tej TOZD je odbor ugodno rešil več prošenj za materialno pomoč. Antonu Gaserju, ki mu je na gospodarskem poslopiju pogorela streha, je na predlog sindikalne skupine GRD dodelili ostrešje s kritino stanovanjske hiše na Prešernovi 41. Strojni fakulteti iz Banja Luke je podaril en kolut žice VAC 60 premera 1,2 in 1,6 mm, Inštitutu za varilstvo iz Ljubljane pa 925 kilogramov različnega materiala (žico za PL varjenje, rutine elektrode, celulozne elektrode, bazične elektrode, nerjavne elektrode, žico za TIG in MAG varjenje, superfonte, alkorid, citobron). Pomagal je tudi pri organizaciji več srečelov. Dijakom 3.d kovinarske smeri CSUI in OOS KO - OP

Mojstrana je podaril po 25 kilogramov nesortiranih žebeljev, dijakom 4.a razreda srednje šole elektrotehnične in kovinsko predelovalne usmeritve pa dva zavitka elektrod Jadran. Seznanjen je bil tudi, da je bilo Združenju šoferjev in avtomobanikov Jesenice podarjeno 30 kilogramov pocinkane žice.

OPOZORILO!

Ker se zapisniki in sklepi v TOZD in delovnih skupnostih pišejo in oblikujejo zelo različno (iz posameznih okoliščin dobivamo celo samo sklepe), opozarjamo na določila 57. in 58. člena poslovnika za delo samoupravnih organov in delegacij v temeljnih organizacijah Železarne.

Se posebej opozarjamo zlasti na določila 57. člena, po katerih mora zapisnik obvezno vsebovati tudi:

- datum, čas začetka in konca ter kraj seje,
- številčno prisotnost, za manjše organe lahko poimensko,

- poimensko delegate ali člane, ki so odsotnost opravičili,
- poimensko delegate ali člane, ki odsotnosti niso opravičili ali so neopravičeno odsotni,
- poimensko ostale delavce temeljne organizacije ali delovne skupnosti, ki se udeležijo seje,
- kratke povzetke razprave po posameznih točkah dnevnega reda, obvezno pa poimensko, kdo je v razpravi sodeloval, kdo je razlagal gradivo ali podal predlog, dobesedno oblikovan sklep in rezultat glasovanja.

Če delegat ali član zahteva, da se njegova razprava v zapisniku dobesedno zapiše, jo je treba zapisati in še na seji delegatu ali članu prebrati, kaj je zapisno v zapisniku.

Pa še to: poslovnik razlikuje med izvlečki sklepov in zapisnikom. 58. člen navaja, da morajo biti izvlečki sklepov objavljeni v petih dneh, zapisnik pa mora biti sestavljen, podpisan in overjen najkasneje v desetih dneh po seji, česar pa v praksi ne uresničujemo. Med tistimi, ki dobijo zapisnik, se v 58. členu omenja tudi CPSI, česar pa v praksi povsod ne spoštujemo.

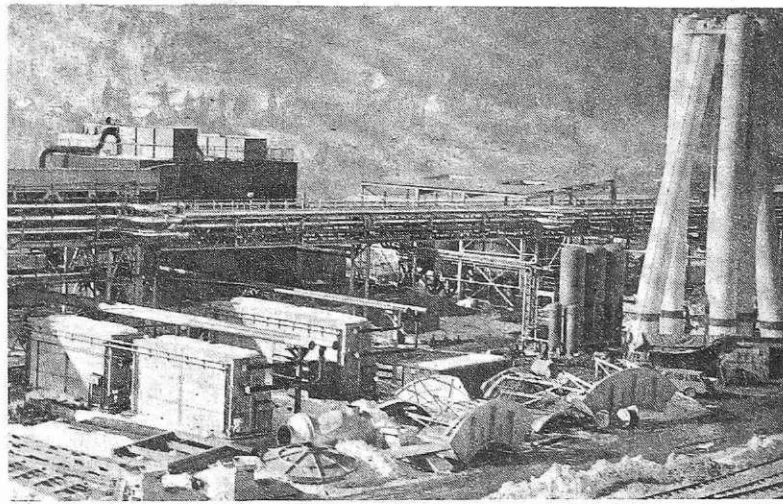
Posebej naj omenim še, da iz zapisnika TOZD Talilnice, oziroma tega, kar se navaja pod naslovom zapisnik, ne moremo povzeti nikakršne problematike, s katero se srečujejo delavci. Problematika, naj za primer navedem dobeseden prepis iz zapisnika z dne 2. februarja, je predstavljena namreč dobesedno takole:

«K toči 1: proizvodnja v januarju v.d. direktor TOZD je člane odbora za gospodarstvo seznanil z doseženo proizvodnjo in problematiko za mesec januar.

Člani odbora za gospodarstvo so informacijo vzeli na znanje.»

Moti tudi to, da na primer pod točko »prošnje« nikjer ni navedeno, kaj je odbor posameznemu prosilcu podaril. Tako je onemogočena vsakršna kontrola s pomočjo zapisnika, pa tudi sicer imajo najbrž delavci pravico vedeti, kaj odbor v njihovem imenu, koliko in za kaj (s kakšnim namenom) podarja.

CPSI — Božidar Lakota

Jeklarna 2 (foto: I. Kučina)

Utrinek s posveta

Božidar Lakota se je v 6. številki Železarja na 3. strani javno zamislil nad svojimi izjavami na posvetu o vlogi delavskih svetov v procesu samoupravnega odločanja.

Ne spadam med tiste, ki koketirajo s političnim subjektivizmom, ki se je v zgodovini vedno slabo obrestoval. Za razumevanje te razprave je potrebno teoretično poznati osnove Marxovega razvojnosistemskega modela in razvojni zakon. Na tem mestu o tem ne bi na dolgo razpravljaj in preizkušal bralčeve potrpežljivosti, ampak se bom omejil le na nekaj najnujnejših teoretičnih podmen.

Po Marxovem mnenju se razvojni zakon uveljavlja »z železno nujnostjo« (Marx: Kapital, CZ. 1961, 1. knjiga, str. 10). To ponazorimo na primeru razvoja privatnega kapitala v delniški kapital ter nadalje v zadržno delavsko-podjetniški kapital, ki sta prehodna točka k novi produkcijski obliki (Kapital, 3. knjiga, str. 496). Marx nam transformacijski »zgodovinski« proceduro opisuje:

1. kot razvoj delniškega kapitala, ki pomeni že »odpravo kapitala kot privatne lastnine v okviru samega kapitalističnega produkcijskega načina (str. 494, 496) oz. še privatno produkcijo brez kontrole privatne lastnine (str. 497) in

2. kot razvoj zadržnih tovarnih delavcev (str. 498), to je kot delavsko asociativnega kapitala — kot prehoda v neposredno skupno lastnino (495).

Po tej Marxovi sugestiji naš razvoj ni šel niti 1945. 1950. niti 1974. leta z novo ustavo. Smatralo se je, da so razmere že dozorele, da preskočimo faze in razvijemo drugo, Marxovo že pretežno antitržno asociacijo svobodnih proizvajalcev. Zdi se mi, da se je pri razvoju naše družbe premalo upoštevalo Marxovo misel, da je prehiteno zgodovine prav tako napako kot zaostajanje. To pa pomeni, da določenih normalnih razvojnih faz ni mogoče preskočiti, pa čeprav družba najde pravilno pot svojega razvoja. Vzrok za težave, s katerimi se ubadamo, so med drugim v ukinjanju blagovne asociacije in tudi ponovne reafirmacije sistema kolektivne blagovne asociacije.

Družbenolastninsko obnašanje je npr. dopuščalo trgovanje zadolževanje doma in v tujini, napačne proizvodne investicijske odločitve (Feni, Obrovac itd.). Proti zgubašem niso bile sprožene večje, strožje sankcije. Dopuščalo se je kratkovidno obnašanje kolektivov. V takih razmerah se kako kraljuje subjektivizem in voluntarizem in to pod plaščem objektivnih ekonomskih zakonitosti. Nadaljnja graditev in utrjevanje združenega dela v materialni sferi zahteva, da se družbeno lastnino operacionalizira tako, da je kot »javno premoženje (povezano tudi z osebnimi! /podčrtal A. K./) v razpoložni pravici samoupravnih gospodarskih organizacij (firm), ki na samoupravni osnovi odločajo o uporabi, kombinaciji, substituciji sredstev, brez tutorstva organov družbenopolitičnih skupnosti ali političnih organizacij« (F. Černe: Poskus socioekonomske analize (in geneze) federalizma (oz. protifederalizma) pri nas, TiP št. 12, Ljubljana 1984, str. 1438).

Znani so poskusi držav s komunističnimi vodilnimi silami, da na začetku družbene ureditve zelo omejujejo delovanje tržnih zakonitosti. Zaradi neuspehov takšnega revolucionarnega poskusa sedaj že kar po vrsti opuščajo ta »jurišni marksizem«, razen albanske partije dela. Vsi po vrsti vpeljujejo tako imenovano posebno prehodno obdobje.

Našo ureditev imenujemo samoupravni socialistični sistem. Vprašujem pa se, ali vsi enako razumemo socializem. Werner Sombart, ekonomist mlajše zgodovinske šole v Nemčiji, je že pred petimi desetletji navedel kar 187 različnih opredelitev socializma. Danes jih je verjetno še nekaj več. Lahko pa samo upamo, da bo v stilu svojega znanja prispeval še kakšno tudi B. Lakota.

Ideja o delnicah ali obveznicah je že dlje časa prisotna v našem prostoru, posebej pri ekonomistih. Kaže na poskus povezovanja kratkoročnih z dolgoročnimi interesi nosilcev družbenega gospodarjenja. Kolikor mi je znano, se ničesar ne pripravlja za zaprtimi vrati. Razprave so javne in tudi javno objavljene npr.: Zbornik referatov s simpozija o povezanosti ekonomije in politike v jugoslovanski družbi, Ljubljana 1986, Ekonomska revija, Naši razgledi, Teorija in praksa itd. Prispevke in dela je treba samo vzeti v roke in jih prebrati. Ob prispevku B. Lakota lahko sklepam:

1. da ostaja na pozicijah »jurišnega marksizma«
2. ali, da je »nepismen«.

Katero varianto bo izbral, prepustim njemu, sam pa mislim, da v prvo ne sodi, tako da ostane na razpolago le druga.

S tem je zame polemika z B. Lakoto zaključena. Človek lahko razpravlja in polemizira le s sobesednikom, ki snov dobro strokovno pozna in obvlada. To pa B. Lakota ravno ni!

Aleksander Klinar

Pregled sestankov SDS

TOZD Ploščati program

Iz obrata VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2 ter OTOP + odprema. Na sestanku SDS adjustaža 2400-1 (19. 1.), kot tudi na sestanku SDS adjustaža 2400-2 (15. 1.), je bil delavcem predstavljen težak položaj v mesecu januarju. Vodstvo je pozvalo delavce, naj se čimbolj potrudijo, da bi planske obveze v januarju izpolnili. Člani SDS OTOP + odprema so bili na sestanku 19. januarja seznanjeni s potekom del pri gradnji garderob. V zapisniku omenjajo, da je to »stalen in vse večji problem«, saj se stopnjuje s povečevanjem števila zaposlenih. Tudi pod točko razno je bilo postavljenih več vprašanj. Varilce specialiste zanimajo rezultati meritev na delovnem mestu (v zvezi z beneficiranim delovnim časom), delavce pa nasploh zanima, če so upravičeni do otežkočenega dodatka zaradi nizkih temperatur na delovnem mestu. Izpostavljen je bil tudi problem čiščenja garderob, saj kar štiri od petih čistilk bolujejo. Delavke bi bile same pripravljene čistiti garderobe, če bi se jim priznalo ure za manjkajoče. Slišati je bilo tudi priporočila nad delom skladiščnikov, slabo opravljenimi remontu in nad organizacijo prevozov z dela in na delo. Pravijo, da ne morejo dobiti vrvi za dvigavanje kontejnerjev (možnost nesreče!). Zanima jih, kje so valjnice za 4000-tonsko stiskalnico. Ker imajo veliko težav na sektorjih, predlagajo, da bi bil remont sektorja na vsake tri tedne. Moti jih, da na avtobus za Mojstrano, ki je skoraj prazen, ne smejo Jeseničani, pa tudi, da lokalni avtobus, ki ima odhod z Bele od 22.06, odpelje tako zgodaj, da ga delavci zamudijo.

TOZD Okrogli program

Iz obrata VALJARNA ŽICE IN PROFILOV smo prejeli še zapisnik SDS vodstvo obrata. Na sestanku, ki je bil 2. februarja, so imeli delegati delavskega sveta več pripomb na gospo-

darski načrt. Pravijo, da 6.400 ton vijačnih jekel ne bo mogoče izdelati zaradi omejenih možnosti žarilnih kapacitet. Ne strinjajo se tudi s planiranim osebnim dohodkom na zaposlenega v letu 1987, ki kaže, da valjarna žice in profilov zaostaja za žičarno in jeklovlekom. Pravijo, da po sami logiki proizvodnega procesa tako ne more biti. Tudi celotna planirana proizvodnja žice (98.000 ton) je po njihovem mnenju, glede na delo žičarne vprašljiva. Sklicujejo se na to, da je ta obrat že v januarju zaostajal za okrog 400 do 500 ton za planskimi obveznostmi. Pod razno pa postavljajo naslednje vprašanje: »Koliko ur elektroobločnega varjenja mora opraviti električni varilec v osmih urah, da se mu prizna beneficirani delovni staž.

Iz obrata ŽIČARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, žičarna I-1, I-2, I-3, II-1, II-2, II-3, patentirnica, pocinkovalnica, votličarna in adjustaža. SDS vodstvo obrata na sestanku 28. januarja ugotavlja, da se težave, ki so se pojavljale v decembru, nadaljujejo tudi v januarju, samo da so še večje. V bistvu potrjujejo omenjene ugotovitve vodstva obrata valjarne žice in profilov. Takole pravijo: »Problema pomanjkanja delavcev, pomanjkanja naročil, ozkih grl pri žarjenju in razrezu žice v palice ne moremo še vnaprej reševati z enkratnimi akcijami oziroma s stalnim dodatnim delom. Zato ponovno poudarjamo, da bomo pri takih pogojih prisiljeni predložiti rebalans letnega gospodarskega načrta. Že v januarju bomo za družbenim planom zaostali za približno 500 ton.« Ocenjevali so tudi proizvodne rezultate v letu 1986. Pripominjajo, da bi bilo za žičarno velikega pomena povečanje teže enot toplotvalne žice in izboljšanje kvalitete valjanja. Zato zahtevajo, da se resno pristopi k pripravi projektov za rekonstrukcijo žične valjarne. V zvezi s kvaliteto problematiko v mesecu decembru in v četrtm tromesečju pa SDS meni, da je — kljub zmanjšanju vrednosti reklamiranega materiala za 1 % glede na leto 1985 — število reklamacij še vedno preveliko. Vsi ukrepi za izboljšanje tehnološke discipline bodo zato še naprej potrebni. Podobna so tudi stališča ostalih SDS.

Ostale SDS so obravnavale tudi vprašanje nove organiziranosti SDS patentirnice, in sicer predlog, da naj bi bile vse tri dnine organizirane kot ena delovna skupina. SDS k takšni reorganizaciji sicer niso imele pripomb, vendar kot strokovni delavci, ki spremlja delo SDS, menim, da je takšna praksa nesprejemljiva. Vemo, da se že pri samoupravnih organih in delegacijah pojavljajo problemi s sklepčnostjo, čeprav se delavce

posebej stimulira za sestajanje izven delovnega časa. Kako naj se torej zagotovi sestajanje delavcev, ki delajo v treh različnih izmenah, poenotenje njihovih stališč, komunikacija z delegatom? Razlogi za takšno reorganizacijo oziroma utemeljitev takšne reorganizacije iz zapisnikov SDS ni razvidna. Verjetno bi moral od tega problema zavzeti svoje stališče sindikat, saj bi to utegnil biti nevaren precedens (negativen zgled), ki bi, v kolikor bi ga tudi drugje v Železarni posnemali, utegnil škoditi samoupravljanju in delegatskemu sistemu v ŽJ.

SDS žičarna I-3 je dobila odgovor na vprašanje, zakaj je bilo treba v novembru in decembru dodatno prevleči in žariti okrog 490 ton VAC žice. SDS žičarna II-1 zahteva, da se problem elektrovzdrževanja ročnih paletnih vozikov organizacijsko bolje reši. Vzdrževanje sedaj poteka prepočasi, to pa jim dela težave v proizvodnji.

Iz obrata JEKLOVLEK smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, hladna predelava 1 in 3, adjustaža 1 in 2 ter brusilnica 1 in 3. SDS adjustaža 1 je obravnavala novi pravilnik za izračun premij za višjo proizvodnjo v obratu jeklovleka. SDS predlaga, da se premija za delovno mesto 1760 (in 1780) spremeni z 80 % na 100 %. Utemeljitev: to je eno od ključnih mest v adjustaži. Podobne kritične pripombe na ta pravilnik ima tudi SDS adjustaža 2, s to razliko, da je njihova utemeljitev nekoliko širša. Takole pravijo: »Delovni mesti šifra 1759 in 1760 imata delež premije 80 %, čeprav je ravno na tem delovnem mestu največ dela in tudi odgovornosti. Kontrolor palic ni samo kontrolor, ampak istočasno tudi adjuster. Tako gre skozi ti delovni mesti celotna proizvodnja ene dneve. Delovno mesto 1780, iskritec palic in kolobarjev, mora v eni dmini pripraviti in preiskrati celoten vložek za tri dneve, kar ni tako malo in tudi zamešnjav ne manjka. Menimo, da se navedene napake popravijo od 80 % na 100 %.

Iz obrata ŽEBLJARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, žebeljarna 1 in 3, orodjarna in adjustaža. SDS žebeljarna 3 je pod točko razno razpravljala tudi o uresničevanju stabilizacijskega programa. Kot že večkrat so tudi tokrat poudarili, da uvožena žica s Poljske ne ustreza: žica, še zlasti žica s premerom 3,8, je premehka.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

Vojaški osebi se lahko iz upravičenih razlogov odobri neplačana odsotnost do trideset delovnih dni v koledarskem letu. Med letnim dopustom lahko na osnovi posebnega dovoljenja aktivna vojaška oseba potuje v tujino enkrat v dveh letih. Če pa ima v tujini ožje sorodnike, lahko vojaška oseba potuje v tujino vsako leto.

Vojaškim osebam je z dnem, ko uspešno končajo šolanje ter vstopijo v aktivno vojaško službo, zagotovljena pravica do stanovanja. Velikost stanovanja je odvisna od čina prosilca stanovanja, števila družinskih članov njegove družine, starosti otrok in dolžine delovne dobe prosilca.

Prenehanje aktivne vojaške službe je aktivnim vojaškim osebam omogočeno praviloma takrat, ko izpolnijo petinpetdeset let (nižji oficirji) oziroma osemindeset let (oficirji) starosti. Prav tako aktivna vojaška služba preneha vojaškim osebam, ki izpolnijo štirideset let delovne dobe ali šestdeset let starosti. Pri tem pa je pomembno poudariti, da imajo aktivne vojaške osebe v enotah vključno z divizijo ter v enotah, kjer se služba opravlja pod trupnimi pogoji, priznana eno leto službe kot 15 mesecev delovne dobe. Če opravljajo službo v specialnih enotah in na posebno odgovornih dolžnostih (letalske, padalske, diverzantske, varnostne, obveščevalne in podobne), se jim prizna eno leto službe kot 16 ali celo 18 mesecev delovne dobe.

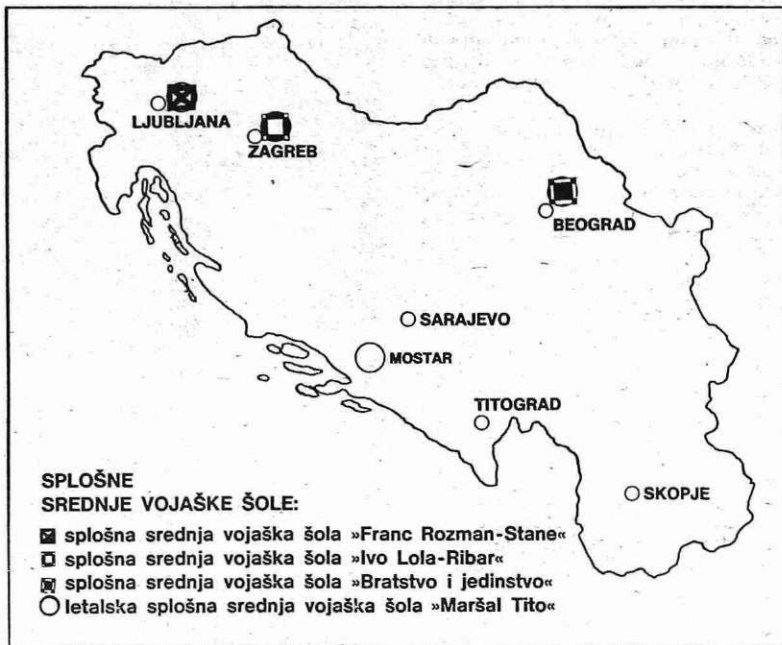
Ne nazadnje pa je potrebno poudariti, da vojaški zavarovanec po upokojitvi prejema pokojnino, ki znaša 85 odstotkov plače, ki jo je prejemal v mesecu decembru pred-

hodnega leta, ter da se pokojnine valorizirajo vsako leto, oziroma če se plače aktivnih vojaških oseb zaradi povečanja življenjskih stroškov povečajo že med letom, tudi med letom.

Iz teh značilnosti, ki opredeljujejo statusni položaj vojaških oseb, je vidno, da si naša družba zelo prizadeva izboljšati delovne in življenjske pogoje starešin v oboroženih silah SFRJ.

Pred izbiro poklica

3

SPLOŠNE SREDNJE VOJAŠKE ŠOLE:

- splošna srednja vojaška šola »Franc Rozman-Stane«
- splošna srednja vojaška šola »Ivo Lola-Ribar«
- splošna srednja vojaška šola »Bratstvo i jedinstvo«
- letalska splošna srednja vojaška šola »Maršal Tito«

SPLOŠNA SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA »FRANC ROZMAN-STANE« V LJUBLJANI

CILJ ŠOLANJA:

Priprava za študij na Vojaški akademiji kopenske vojske v Beogradu.

POKLIC:

Učenci, ki ne žele nadaljevati študija na Vojaški akademiji, imajo možnost došolanja za enega izmed poklicev nižjega oficirja v kopenski vojski.

TRAJANJE ŠOLANJA: 2 do 4 leta

LETALSKA SPLOŠNA SREDNJA VOJAŠKA ŠOLA »MARŠAL TITO« V MOSTARJU

CILJ ŠOLANJA:

Priprava za študij na letalski vojaški akademiji v Zadru.

POKLIC:

Učenci, ki ne žele nadaljevati študija na Letalski vojaški akademiji, se lahko na 6-mesečnem došolanju usposobijo za enega od poklicev nižjega letalskega oficirja.

POSEBNE ZAHTEVE: zdravstvene

TRAJANJE ŠOLANJA: 2 do 4 leta

Pionirji — mladinci — veterani

Občinska konferenca ZSMS Jesenice bo v poletnih mesecih organizirala sodelovanje mladinske delovne brigade Jeseniško - bohinjski odred na eni izmed zveznih mladinskih delovnih akcij (predlog: Neretva 87).

Ce te mika kolektivno delo, spoznavanje domovine in pri-

dobivanje novih prijateljev, se oglasi na OK ZSMS Jesenice, kjer boš dobil še dodatne informacije.

Naslov: OK ZSMS Jesenice, Titova 86, Jesenice.

Brigadirski zdravo!

Center za mladinsko prostovoljno delo

Zelo zanimivo smo praznovali slovenski kulturni praznik. Povabili smo tri goste. Naše najmlajše je obiskala gledališka igralka in režiserka Vera Smukavec. Nestrpno so čakali, kaj jim bo povedala. Predstavila jim je Sneguljčico v verzih. Napeto so jo poslušali, saj jim je pripovedovala tako lepo, kot znajo le gledališki igralci. Povabili so jo, da naj jih še kdaj obišče.

Učencem 3. in 4. razredov je kulturni dan popestril pisatelj Slavko Prezelj. Zelo je bil duhovit in hudo-mušen. Učenci so ga zasuli z različnimi vprašanji, na katere jim je odgovarjal v šaljivem slogu:

— Kdaj ste začeli pisati?: V prvem razredu osnovne šole, tako kot vi.

— Kako dolgo pišete eno knjigo?: Od začetka do konca.

— Ali boste napisali še kakšno podobno knjigo, kot je Odprava zelenega zmaja?: Da, na primer Odprava vijoličastega zmaja. Učenci na višji stopnji smo bili gostitelji bivšega filmskega snemalca, sedanjega radijskega urednika mladinskega in otroškega programa ter pisatelja Vitana Mala. Le kdo ne pozna knjige Teci, teci, kuža moj, po kateri je posnet film Sreča na vrhovi. Film ne nastane iz nič. Nekje mora biti neka ideja, ki jih Vitan Mal vedno znova išče. Prav sedaj že pripravlja drugi

Naši gostje ob slovenskem kulturnem prazniku

del znane filmske uspešnice Poletje v školjki.

Nad vsemi tremi gosti smo bili navdušeni. Marsikaterga manj prizadevnega bralca so prijetne besede

pisateljev pritegnile k branju njihovih del in del drugih pisateljev.

Petra in Janina, novinarski krožek O.Š. Prežihov Voranc

Ob letošnjem kulturnem prazniku

8. februar — obletnica smrti našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Obletnica, ki jo počastimo s slovesnostjo, z obiskom Prešernove Vrbe, s sprehodom po Kranju... Na ta dan podeljujejo Prešernove nagrade najboljšim slovenskim kulturnim ustvarjalcem.

Prešeren nam je s svojo dovršeno pesmijo, z njeno globoko mislijo, ki jo preveva ljubezen do sočloveka in vsega človeštva, odprl nove strani narodne in kulturne zgodovine. Kultura je neprecenljiva vrednost, je bogastvo posameznika in naroda. Kultura je naše vsakdanje življenje, je naš odnos do dela, do sočloveka, do narave, do lepega domačega jezika. Od kulturne zavesti vseh nas je odvisno, če bomo znali vso to lepoto ohraniti.

Na svetu je mnogo lepega. Lepa je knjiga, ki jo preberemo, lepa je glas-

ba, lepa je umetniška slika ali gledališka predstava. Vse te lepote bogatijo in lepšajo naše življenje.

Učenci šole Karavanških kurirjev NOB s Koroške Bele smo letošnji kulturni praznik počastili s proslavo, na kateri so nam naši recitatorji predstavili Prešernovo vedro ljubezensko pesem. Zapel je tudi šolski pevski zbor. V goste pa smo povabili harmonikarski orkester iz radovljiske glasbene šole, ki nam je pod vodstvom dirigenta Azmana pripravil čudovit koncert in s tem prijeten kulturni užitek.

Se ko smo zapuščali dvorano, so nam v ušesih zvenele melodije harmonike.

Karmen Vidmar, 7.b
O.Š. Karavanških kurirjev
NOB
Koroška Bela

SLAVKO TARMAN

5

Jedrski raziskovalci S tragiko ovenčani kralji naših dni

Ta nas je spominjala, da je največja med vsemi znanstvenimi posplošitvami sedaj po več kot dveh stoletjih doživela svojo prvo spremembo. Tudi osebne zanimivosti ni manjkalo, naposled se je sklenila velika duhovna pustolovščina.

Nekaj ločnih sekund, kolikor so bili svetlobni žarki zvezde stalnice odklonjeni v težnostnem polju Sonca, je zadostovalo, da je zahodni svet padel v vrtnec relativizma. Odmevnost v Angliji je bila ogromna. Predsednik Kraljeve družbe je poročal na sklepni seji takole: »Einsteinova teorija je eden največjih dosežkov v zgodovini človeškega mišljenja.«

Einsteinov življenjepisec R. W. Clark je napisal knjigo z naslovom Novi Mesija.

Einstein je podrl staro vesolje in ga nadomestil z novim. Univerze so ga vabile na nastopna predavanja, skratka, postal je človek, ki je uspel odkriti tkivo vesolja. Postal je legenda. Nekemu prijatelju se je Einstein

potožil: »Menda lahko razumete, da sem sit tega, da bi vsepovsod nastopal kot simboličen oven vodnik s svetniškim sijem.«

Mračni in zaostali desničarsko usmerjeni nemški naravoslovci so hujskali proti Einsteinu in njegovi teoriji. V njej so videli svetovno judovsko sleparijo. Napadi so postali v Nemčiji bolj in bolj sovražni, saj so bili le del dobro premišljene rasistične gonje. Pravilnosti znanstvene teorije, potrjene v svetu naprednih naravoslovcev, se je zoperstavila ideologija nosilcev kulture arijsko germanske krvi. Tako se je celo v znanstveni zbor prikradla politična strast zaradi značajsko šibkih in bolnih arijskih tipov.

»Za razumevanje sestave atoma je vseeno, kateremu narodu ali rasi človek pripada. O pravilnosti trditve ali teorij ne odloča verska, rasna ali razredna pripadnost, temveč narava sama. Znanost sama potrdi, kaj je pravilno in kaj je napačno.«

GOSPODARSKA KRIZA IN POSLANEC USODE

Svetovna gospodarska kriza, ki je bila posledica borznega poloma na Wall Streetu v New Yorku in oktobru 1929, je zajela tudi Nemčijo ter pospešila propadanje weimarske republike. Do srede dvajsetih let se je povečevala gospodarska blaginja, ki je bila zasluga ameriških posojil tujini. Vlaganja v Nemčijo so po letu 1929 nazadovala, to je povzročilo brezposelnost in padec industrijske proizvodnje.

Nasprotja, ki so porodila znake krize v zahodnih industrijskih državah, so »označevala« propad Zahoda. Razvojne stopnje rojstva, odrasčanja, zrelosti, usihanja in smrti naj ne bi veljale samo za biološke organizme, temveč in predvsem tudi za narode in kulture. Tako je bilo pripravljeno gojišče, še preden je nastopil Hitler kot vodja nemškega naroda in poslanec usode. Takšna mistična perspektiva se je ponujala Nemčiji. Mimogrede, pojavil se je »nauk o svetovnem ledu«.

Privrženci — nacionalsocialisti so menili, da je Mesec narejen iz zvezdne snovi — torej ledu. Tudi sedanji Mesec bo nekega dne padel na Zemljo. Ob takšnih katastrofah bi bilo ogromno človeških žrtev. Po drugi strani pa so te katastrofe zmanjševale manj-

vredna življenja. Ta znanost je ustrezala miselnosti fašistov. Z upičenjem manjvrednega življenja bi pridobili življenjski prostor za novo večvredno življenje. To zlaganost so na široko razglašali in povezovali s čisto nordijsko raso. V tem gibanju nove znanosti so zaupljivi, zapeljani idealisti vseh vrst slutili svojo priložnost za doseg kariere. V ozadju pa je bila skromna skupina oblasti žejnih ljudi.

Značilen zastopnik zapeljanega idealista je bil raziskovalec — fizik Pascual Jordan. Jordanovi argumenti v prid nacionalsocialistov izpričujejo nejasno hrepenenje po prenovi in uničevalni gon po moči. Sredi tridesetih let je Jordan zapisal: »Vera, da bo tehnika osvobodila človeštvo, je zgubila svojo nekdanjo moč.« Moderna civilizacija je bila Jordanu kriva biološke izrojenosti človeka, češ da ga oddaljuje od vseh prvinskih, naravnih življenjskih povezav. Sredi tehnike bo človek hirajoče bitje.

Novi nemški duh se je sprva izražal z napačnostjo. Na univerzah se je zasedrlo znanstveno mračnjaštvo. Državni vodja Rosenberg je objavil spomenico, v kateri je navajal naslednje argumente proti Židom: »Cilj germanske znanosti mora ostati, da izpričuje notranjo in zunanjo zakonitost življenja. Vse drugo je čaranje. Da se je naravoslovje izrodilo v čisto špekulacijo, je kriv židovski duh. Židovsko naravoslovje je duhovna jalovost.«

Stališče komisije v zvezi z vrednotenjem del in nalog

Leta 1978 smo sprejeli način nagrajevanja, ki je opredeljen v samoupravnem sporazumu, natančneje konkretiziran pa v pravilnikih in sklepih samoupravnih organov, ki so dopolnjevali določila samoupravnega sporazuma.

Osnova obstoječega sistema nagrajevanja so kategorije, v katere so bile razvrščene vse delovne naloge v Železarni in predstavljajo osnovo za obračun osebnega dohodka, na te osnove pa se obračunavajo razni dodatki, ki naj bi pomenili stimulacijo za boljše in učinkovitejše delo posameznikov in skupin delavcev.

V sprejetih osnovnih dokumentih, ki opredeljujejo sistem kategorizacije kot temelj za sistem nagrajevanja, je določen tudi postopek za postavitev oziroma spremembo kategorije. Do takih zahtev pride, če je potrebno vrednotiti nove delovne naloge, ali pa se zaradi spremenjene tehnologije, pogojev dela ali delitve dela spreminja medsebojno razmerje.

Postopek postavljanja in spremenjavanja kategorij je v začetnem obdobju normalno funkcioniral. Zahtevki za ponovno vrednotenje je bil posredovan iz TOZD na strokovno službo, ki je predlog obdelala, ga opremila z dodatnimi podatki, izdelala primerjavo s sorodnimi opisi delovnih nalog in ga posredovala v presojo komisiji, ki je bila sestavljena iz članov tako, da so pokrivali celotni proces v delovni organizaciji. Dokončni predlog kot stališče komisije, ki je bila organ delavskega sveta delovne organizacije, je bil posredovan v obravnavo in potrditev delavskim svetom TOZD oziroma delovnih skupnosti. V primeru spora je bila možna pritožba na naslednji nivo — na delavski svet delovne organizacije.

Zaradi spremenjenih tehnologij in pogojev dela, ki se v Železarni zelo hitro spreminjajo, je bilo zahtevkov za spremembo vrednotenja vse več in začela so se rušiti medsebojna razmerja, saj je vsako novo vrednotenje sprožilo cel plaz posledic in nezadovoljstva.

Delavski svet, ki je obravnaval problematiko poslovanja in ugotovil tudi neurejena razmerja na področju nagrajevanja, je leta 1982 sklenil zadržati kategorizacijo na takratnem nivoju do uvedbe drugega sistema nagrajevanja, ki je bilo že v fazi priprav.

Za prehodno obdobje je prekinil delo komisije in sprejel sklep o mo-

ratoriju, to je nespremenjenem sistemu kategorij do uvedbe drugega vrednotenja, ki bi omogočalo bolj strokoven pristop pri določanju vrednosti posameznih delokrogov.

Za drugačen sistem nagrajevanja se, kljub nekajkratnim poskusom, nismo odločili, problematiko nagrajevanja pa smo v štirih izgubljenih letih še poslabšali.

V zadnjem desetletju so se bistveno spremenili pogoji, ki so odločujoči pri primerjalnem vrednotenju dela (uvedba HV Bela v redno delo, naprava za kontinuirno vlivanje gredic, namenska proizvodnja, uvedba zemeljskega plina kot primarno gorivo, priprave na začetek obratovanja jeklarne 2, izvenpečna metalurgija v jeklarni 1, uvedba računalnikov v pospešeni izgradnji informacijskega sistema in sistem vodenja procesa, redno izboljševanje kvalitativnih asortimanov, spreminjajoča zakonodaja, delna predhodna reorganizacija, ...).

Železarna pripravlja nove temelje in je že v začetku tehnološke revolucije, zato nadaljnje zadrževanje vrednotenja ni bilo več možno. Vsi tisti, ki ne uvidijo sprememb in razlogov za popravek vrednotenja, zelo slabo poznajo delo v Železarni, ali pa so zaradi različnih razlogov zadovoljni z obstoječim stanjem.

Postopek za ponovno obravnavo in sprejem drugačnega načina nagrajevanja je dolg, pred nami pa je začetek obratovanja jeklarne 2 in vse organizacijske in tehnološke posledice, vezane na to investicijo. Zato je delavski svet delovne organizacije za prehodno obdobje bil ponovno prisiljen vzpostaviti normalno funkcioniranje veljavnega sistema z nekaterimi dopolnitvami, kot so priprave predloga za napredovanja na delovnem mestu, združevanje nalog na račun višjega vrednotenja ob istovrstnem znižanju potrebnega števila zaposlenih, sprememba premijskih pravilnikov in ponovni začetek priprav dokumentov v zvezi z nagrajevanjem, ki bodo dolgoročneje rešili problem nagrajevanja.

Komisija je začela z delom v maju 1986. Po sprostitvi možnosti prekategorizacije je prišlo iz TOZD in delov-

nih skupnosti na strokovno službo predlogov za 65 % delovnih mest, kar predstavlja 76 % zaposlenih. Zaradi velikega števila zahtevkov in pereče problematike nagrajevanja je komisija porabila veliko časa za analizo stanja in predlogov, ki bi jih bilo mogoče vključiti v sistem dela.

Problemi, ki so bili pri analizi stanja najbolj prisotni:

— Veliko število predlogov je zaradi celovitosti in povezanosti zahtevalo ponovno vrednotenje delovnih nalog, katere vodstva TOZD niso vključila v predlog (prevrednotenje nekaterih žerjavovodij je zahtevalo analizo stanja vseh žerjavovodij, ...).

— Prevrednotenje v začetku veljavnosti sistema, še bolj pa sedanji predlogi, pomenijo zgostitev v posameznih delih lestvic (od 14. do 16. ktg. in od 21. do 23. ktg.), kar v celoti podre druga medsebojna razmerja.

— Težka primerljivost med sorodnimi nalogami, do katere je prišlo zaradi različnih organizacijskih pristopov v posameznih TOZD in delovnih skupnostih (različno število organizacijskih nivojev, neusklajena imenovanja).

— Obseg dela zaradi velikega števila predlogov.

Po temeljitih razpravah se je komisija odločila za naslednje usmeritve:

1. Ponovno bodo primerjalno ovrednotene vse delovne naloge. Zaradi drugačnih medsebojnih razmerij je potrebno ponovno postaviti v pravilni odnos tudi tiste naloge, ki se jim v zadnjem času pogoji oziroma zahtevnost ni spremenila.

2. Stalni popravki kategorij navzgor in lestvici rušijo osnovno medsebojno odvisnost, vključitev zadnjih zahtevkov v obstoječo lestvico pa bi razmerja dokončno porušila.

Komisija je imela na razpolago dve varianti:

— Začeti s popravki kategorij tudi navzdol in postaviti novo razmerje v obsegu od 1 do 28 ktg.;

— Lestvico postaviti od 5 do 32, zadržati 28 razredov in enaka razmerja med razredi in s tem pripraviti prostor za prehodno obdobje, ko bomo uveljavili nov sistem nagrajevanja.

Komisija se je odločila za drugo varianto, nova razporeditev delovnih nalog v lestvico, ki je bila sprejeta leta 1978, pomeni različno napredova-

nje od 5,8 do 29,3 %, to pa je bil tudi namen. Tiste delovne naloge, ki so pridobile največ, so se v zadnjih letih tudi najbolj spremenile po kriterijih, ki so osnova za vrednotenje.

3. Komisija je pri vrednotenju poskušala uveljaviti čimbolj strokoven pristop. V strokovni službi je bilo pripravljenih veliko primerjalnih podatkov, s katerimi smo poskušali zagotoviti enotnost kriterijev v času dela. Nekatere naloge, predvsem na področju administrativnih in administrativno-tehničnih del, smo poskušali tudi namerno zadržati, ker je komisija ocenjevala, da bi prav pri teh nalogah komisije za usklajevanje normativov morale najbolj temeljito opraviti svoje delo.

4. Zaradi velikega števila nalog, ki jih je komisija morala v sorazmerno kratkem času ovrednotiti, smo se zavedali, da lahko pride do posameznih napak. Prav zaradi tega smo pred dokončno pripravo predlogov za obravnavo na delavskih svetov TOZD in delovnih skupnostih, organizirali še usklajevalne sestanke z vodji TOZD in sektorjev. Tako usklajeni predlogi so bili obravnavani in sprejeti na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnostih z veljavnostjo od 1. novembra 1986.

Delavski svet Železarne je tekoče spremljal delo komisije in potrjeval kriterije, ki jih komisija uporablja pri delu. Po teh kriterijih je bilo določeno, da usklajene pripombe delavskih svetov, ponovno obravnava komisija s strokovno službo, poziti-

vno sprejeti predlogi pa veljajo od 1. novembra 1986.

Delavski svet proizvodnih TOZD so že obravnavali stališča komisije in jih sprejeli brez bistvenih pripomb.

Preostali delavski sveti bodo dobili predlog za obravnavo na sejah, ki bodo konec februarja.

V času obravnave pripomb delavskih svetov se je nabralo tudi nekaj individualnih pritožb. Komisija bo predlagala delavskemu svetu delovne organizacije, da jo pooblasti, da izvede skupaj s strokovno službo še en krog usklajevanja, tako se bo večina spornih primerov rešila že na nivoju delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti.

Komisija spremlja problematiko nagrajevanja in tudi sproti analizira pritožbe in stališča posameznikov oziroma manjših specifičnih skupin. Delo komisije je usklajeno z veljavnimi samoupravnimi akti in stališči delavskega sveta delovne organizacije.

Prepričani smo, da so sedanja razmerja boljši odraz pogojev v Železarni, kategorizacija pa bo omogočila prilagajanje novim tehnološkim zahtevam in novo vrednotenje, ki bo vezano na nadaljnji sistem dograjevanja organizacije v Železarni do obdobja, ko bomo pripravili in sprejeli nov stimulativen sistem nagrajevanja.

Predsednik komisije:
Franc Brelih

Izhodišča pred prevrednotenjem

Avtorji članka »Prevrednotenje na rob« trdijo, da za prevrednotenje, izvršeno v novembru, ni bilo nobene sporazumske in metodološke osnove. Ob takšni trditvi predlagatelji prevrednotenja ne smemo molčati. Osnova opravljenemu delu je 12. člen sporazuma in sklepi delavskega sveta Železarne. Poglejmo si najprej 12. člen:

»Osnovno vrednotenje delovnih nalog in opravil, ki jih izvršuje posameznik, se v delovni organizaciji izraža z 28 medsebojnimi vrednostmi, ki jih za posamezna obračunska obdobja določa delavski svet delovne organizacije, pri čemer upošteva predvsem sledeča načela:

— da je vrednost osnove z dodatnimi oblikami prilagojena planirani višini razpoložljivih sredstev za osebne dohodek,

— da je z vrednostjo osnov zagotovljeno takšno razmerje med osebnimi dohodki, kakršno odgovarja sprejetim načelom politike delitve osebnih dohodkov,

— da medsebojna vrednost izraža realno diferenciranje deleža osebnih dohodkov, ki odgovarja zahtevnosti opravil, ki jih posameznik z ozirom na stopnjo strokovne izobrazbe more opravljati.

V nadaljevanju 12. člena so navedena indeksna razmerja med grupami zahtevnosti dela in pojasnilo, da ta indeksna razmerja veljajo ob startu veljavnosti tega sporazuma.

Člen 12 samoupravnega sporazuma o delitvi osebnega dohodka daje delavskemu svetu Železarne možnost oziroma pooblastilo, da določa razmerja v sistemu vrednotenja zahtevnosti del, pri čemer mora upoštevati našeta načela in omejitev 28 razredov zahtevnosti.

V prvem odstavku naštevanja v 12. členu smo delavci Železarne pooblastili delavski svet Železarne za sprotno prilagajanje višine osnov osebnega dohodka glede na planirana sredstva in dosežene rezultate. Z drugim in tretjim odstavkom smo zadolžili delavski svet Železarne, da razmerja v vrednotenju prilagaja politiki delitve osebnih dohodkov, tako da bo doseženo čimbolj realno razmerje med osebnimi dohodki za različne zahtevnosti dela.

Za spremembe v sistemu vrednotenja dela mora imeti delavski svet dovolj tehtne razloge. Ali jih je imel v primeru prevrednotenja v novembru? Ali je imel pravico politiko delitve osebnega dohodka spremeniti tako, da je bilo povečanje osebnega dohodka v novembru za delavce na obdelavi materiala za 6 % večje kot za delavce na obdelavi informacij? V decembru, ko je bil vpliv praznika manjši, je razlika glede na oktobrski osebni dohodek le 5 % v korist delavcev na obdelavi materiala. Osnovo za določitev takšne politike je delavski svet črpal iz dejanskega stanja.

Usmeritve za bolj vzpodbudno vrednotenje težkega proizvodnega dela in dela v slabih razmerah so stare že nekaj let. Ob tem prevrednotenju so se uresničile. Vzroki so najbrž zadostni.

Po letu 1978 se je v Železarni število delavcev vztrajno zmanjševalo. Ta ugotovitev pa se ne nanaša na vsa področja. Število delavcev na obdelavi podatkov se je celo povečalo, zato pa je večje zmanjšanje pri delavcih na obdelavi materiala. Ob tem smo proizvodne zmogljivosti širili, starih naprav pa nismo kinjali. Posledica takega stanja so bile spremembe v delitvi dela, združevanju del in nalog v zahtevnejše delokroge. Večja zahtevnost je v novembrskem prevrednotenju dobila potrditev.

Znano je, da delo čistilke po družbenem katalogu ni vrednoteno kot najenostavnejše delo. Pri nas je bilo to delo plačano zelo blizu plačila za najenostavnejša dela v Sloveniji. Njegovo realno vrednost naj osvetlimo z dvema podatkom: z najmanjšim osebnim dohodkom v Železarni je delavec v letu 1980 lahko pokrival 40,4 % minimalnih življenjskih stroškov za tričlansko družino, letos v septembru pa le še 32,6 %. S prevrednotenjem najenostavnejših del je položaj teh delavcev približno enakovreden položaju v letu 1980. Usme-

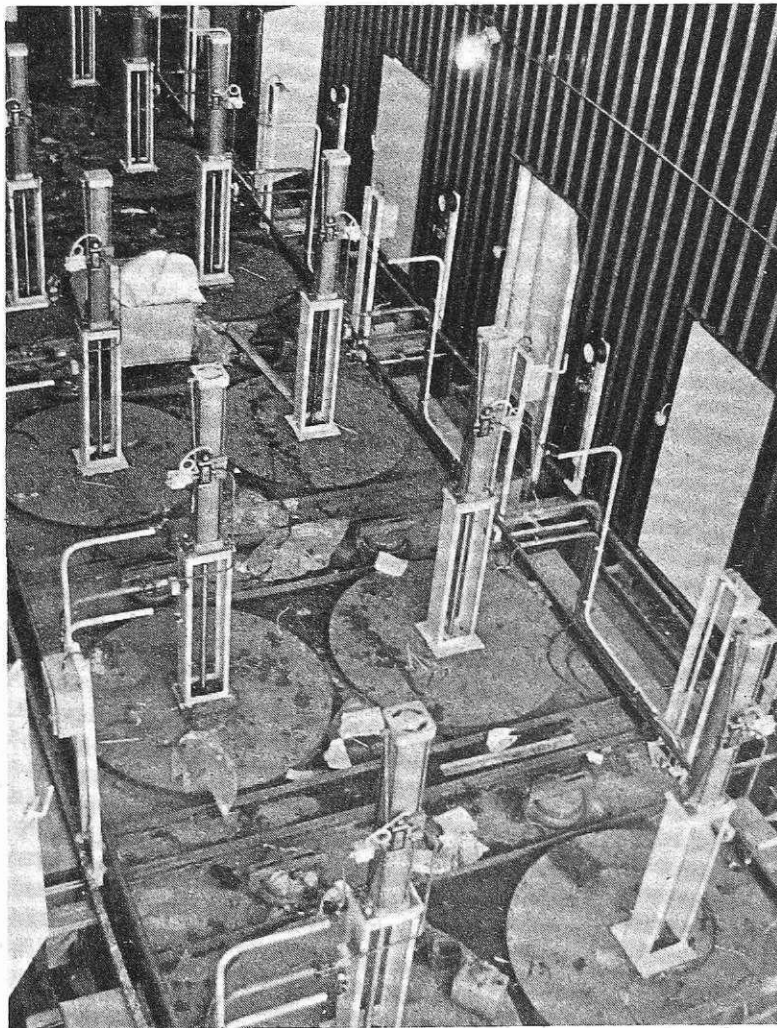
ritve glede vrednotenja strokovno-ustvarjalnega dela z uveljavljenim predlogom niso v celoti uresničene. Rešitve stimuliranja tega dela se že iščejo, vendar ne v smeri avtomatizma, ampak v odvisnosti od rezultatov dela, katere lahko strokovno-ustvarjalno delo odločilne vpliva kot neposredno delo na proizvodnih napravah. Prav tako še ni opravljen delo na dopolnjevanju celotnega sistema nagrajevanja. Oboje naj bi zaživel že v drugem polletju tega leta. Še nekaj o metodah vrednotenja. Res je, da analitična metoda vrednotenja v železarni ni bila sprejeta. Dejstvo pa je, da je bilo za poskus analitičnega ocenjevanja pridobljenih ogromno podatkov, ki kažejo bolj dejansko sliko delitve in organiziranja dela kot veljavni opisi, ki so ponekod stari že skoraj 20 let. Analitična ocena ni bila osnova za dokazovanje pravilne uvrščenosti dela v rang zahtevnosti, ampak le pripomoček za primerjavo obeh trenutno obstoječih delokrogov.

Metoda globalnih primerjav in razvrščanja v kategorije je priznana kot regularna metoda vrednotenja. Za oceno njene vrednosti naj uporabim citat iz Strokovnih podlag, ki izhajajo iz družbenega dogovora:

»Sestavin, ki bi jih v posameznem delovnem procesu lahko uporabili, je veliko več, kot jih v resnici uporabljamo. Čim več je uporabljenih sestavin, bolj natančni sta ugotovitve in opredelitev zahtevnosti dela, hkrati pa povzročajo, da se za oceno porabi več časa in tudi povečuje možnost za napake pri razvrščanju.«

Ali smo s povečanjem osebnega dohodka v novembru res želeli zavajati kolektiv Železarne? Odgovor se lahko nadaljuje z naslednjim vprašanjem: Koga smo hoteli zavesti s povečanjem osebnega dohodka v decembru ali pred tem v juniju, avgustu in septembru? Inflacija je to zahtevala, k sreči pa so to dopuščali tudi rezultati.

Rafko Penič,
Vodja oddelka
za nagrajevanja

Odpraševalna naprava v novi jeklarni (foto: I. Kučina)

Novice iz sindikalnih organizacij

Valjarna debele pločevine

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata Valjarne debele pločevine je imel svojo prvo sejo 13. januarja.

Sklepi o preselitvi ženskih garderob in montiranju gasilnih aparatov so uresničeni, dobro pa je potekala tudi letna konferenca osnovne organizacije.

Predlagali so novega delegata za skupščino krajevne skupnosti Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela, se dogovorili o mesečnem varčevanju za izlet in o pripravi ogleda gledališke predstave v Ljubljani. V marcu bodo organizirali tudi izlet z rekreacijskim smučanjem.

Valjarna bluming - štekel

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Valjarne bluming - štekel so na deseti seji v torek, 20. januarja, obravnavali predvsem samoupravne akte. Na osnutek samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organiza-

cijo Železarna Jesenice so imeli kar precej pripomb, in sicer na 63., 118., 132., 136. in 179. člen. Pripombe so imeli tudi na osnutek pravilnika o osnovah in merilih za dodeljevanje družbenih kadrovskih stanovanj v občini Jesenice, in sicer na 6., 10. in 22. člen.

Obravnavali so še pravilnik o organiziranju in delovanju sindikalne konference v novih temeljnih organizacijah, predlagali člani volilne komisije in komisije za volilni imenik, se seznanili s potekom razprave o referendumu, obravnavali oblikovanje samoupravne organiziranosti v Železarni (menijo, naj bi proizvodnja imela vsaj 50 % delegatskih mest) in se odločili, da za obnovo Erjavčeve koče na Vršču kupijo vrednostno razglednico v vrednosti 10.000 din. Menili so, naj bi se v prihodnje sredstva za take namene usklajevala na nivoju Železarne.

Energetika

Tudi člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata Energetike so na deveti seji 29. januarja

Ali je v prevrednotenju res vse samo slabo? (Ali v Železarni vsak lahko vsakogar javno žali?)

Pisci članka »Prevrednotenju na rob« želi, da avtorji in izvajalci te aktivnosti povedo, kako naj si razlagamo nekatere pristope in postopke v procesu prevrednotenja. Ker je v istem članku poslovodni odbor naveden kot tisti, ki je vso stvar »požegnala«, menim, da smem odgovoriti avtorjem in vsem, ki bi želeli sopsodpisati omenjeni članek.

Osnovne ugotovitve članka so, da so vsa dosedanja merila za vrednotenje del in nalog porušena, da brez analitične ocene prevrednotenje ni mogoče, da je tako početje protizakonito in neveljavno, da je vse le barantanje brez vrednosti, da so dela in naloge, ki niso vrednotene višje kot pred tem, razvrednotene, da je ves sistem grajen na zamegljevanju, da delavcu ne dopuščamo prigorov, ker jim v sklepu ne nudimo pravnega pouka.

Ker so avtorji članka delavci z najmanj srednješolsko izobrazbo, nekoliko odmaknjeni od problemov redne proizvodnje in se ukvarjajo s strokovnim delom, vezanim na samopravno informiranje, industrijsko psihologijo, samopravno pravo in muzejsko dejavnost, je potrebno vsem ostalim skoraj 6300 delavcev, ki bi te ugotovitve iz »strokovnih krogov« razumeli kot najbolj verodostojne, dati še nekaj pojasnil.

V doslej objavljenih gradivih smo skušali pojasnjevati osnove pristopa k prevrednotenju. Vsi vemo, da je tudi delo in obseg nalog spreminjajoča stvar, podvržena vsem mogočim zunanjim vplivom. Spreminjanje tehnologije, uvajanje novih izdelkov, odpravljanje fizičnih del z uveljavljanjem znanja, združevanje in razdruževanje nalog itd., povzroča nenehno potrebo po preverjanju in po ustreznem prevrednotenju posameznih del in nalog. K temu dodajmo še nespodbudno dejstvo, da je osebnih dohodkov v nekaterih primerih najmanj zahtevnih del tudi socialna kategorija.

Položaj v Železarni Jesenice, kjer smo predložili iskali in še iščemo optimalne načine nagrajevanja, ob tem pa zadrževali poznane potrebe in zahteve po spremembi vrednotenja posameznih nalog, je narekoval, da je do sprememb na vsak način moralo priti. Trdim, da so strokovni in vodstveni delavci, ki smo predlog pripravljali in vsi ostali, ki smo ga sprejemali, ves čas želeli opraviti naloge najbolj pošteno, v okviru pravnih in samopravnih regulativov.

Neizbežno pa moramo ugotoviti, da so spremembe razmerij med vrednostjo posameznih nalog posledica spremenjenih razmerij v obsegu in zahtevnosti del. Stalno povečevanje osnov za izračun osebnega dohodka je neusklajenost le še poglabljalo. Široko in podrobno obdelano vrednotenje nalog in opravil v pravih in sprejem metodologije in kasneje kataloga nalog in opravil je tako nesorazmerje samo potrdilo. Že tedaj smo spoznali, da smo v preteklosti nekatere parcialne naloge v primerjavi z okolico in drugimi nalogami v Železarni nekoliko prevrednotili, istočasno pa nekaterih očitnih zaostankov nismo odpravili.

Teoretično se je sicer možno približati optimalnemu stanju tako, da naloge, ki smo jih previsoko vrednotili, na isti način, kot je bila sprememba sprejeta, tudi odpravimo. V praksi pa je to pristop dosti težji in zato se ob stalni rasti osebnih dohodkov tudi zaradi inflacijskih vplivov redno zatečemo k uravnavam s spreminjanjem osnov. Tak pristop smo zavestno načrtovali tudi v postopku, predvidenem za sprejemanje kataloga nalog in opravil.

Gre torej za to, da moramo najti najmanj boleč način spreminjanja razmerij, kjer je to dokazljivo in primerno. Zato menim, da so vsa razglabljanja o razvrednotenju nalog in del, ki niso prevrednotena v višjo kategorijo, nerazumevanje in iskanje načina za nadaljnje vztrajanje na neupravičenih razmerjih. Ne vem, ali je obravnavana deseta kategorija navedena kot najbolj razširjena ali najlažje razumljiva, ali ker nas je »do to mati naučila štetja«, ali zato, ker bi bile pri tej kategoriji razlike najbolj očitne, ali pa enostavno zato, da zakrijejo avtorji svoj položaj ter zahtevo po prevrednotenju in poskušajo pridobiti širši krog proizvodnih delavcev k akciji za porušenje doseženega prevrednotenja in reda v Železarni.

Tudi trditev, da nihče ni imel možnosti prigovora, je nesporeljiva. Postopek je tekel koordinirano in samopravno in določeno število vlog za spremembo je že predloženih samopravnim organom v obravnavo.

Ob koncu pa še nekaj o ugotovitvi, vezani na človeški profil članov komisije in poslovodnega odbora, o trditvah, da imamo premalo poslušala za delavce in njihove predloge, da delavce preziramo in zavajamo, da s svojimi dejanji načenjamo samopravni red, ko delavcem nudimo puhle fraze o samopravljanju brez pravic.

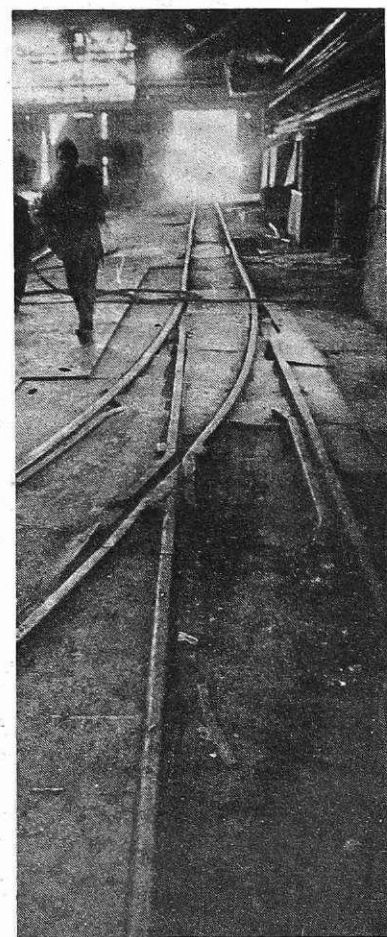
Najmanj, kar lahko rečemo za takšno pisanje, je, da je žaljivo. Vsa dela in naloge članov poslovodnega odbora so podvržena reelekciji, kar za dela drugih — tudi avtorjev članka — ne velja. V prijavi smo vsi morali dokazovati strokovno usposobljenost. V postopku izbire so razpisne komisije pridobile ustrezna mnenja organov in organizacij o naši družbeni usmeritvi in človeškem profilu. Delavski svet je zbrana gradiva obravnaval in se odločil.

Ali so se motili organi in organizacije, ki so dali ocene in se odločali o imenovanju, ali pa avtorji članka Prevrednotenju na rob neodgovorno blatijo komisijo in poslovodni odbor?

Predsednik poslovodnega odbora:
Bregant Boris, dipl. ing.

Prav gotovo je prevrednotenje eden največjih posegov v obstoječi sistem nagrajevanja, ki ima svojo osnovo v edino veljavnem samopravnem sporazumu o skupnih merilih in osnovah za delitev sredstev za osebne dohodke iz leta 1978. Izgleda tako, kot da je v tem sporazumu resnično ostala samo osnova — kategorija, vse ostalo pa smo tako ali drugače spreminjali, prilagajali, iskali alternative, predvsem pa smo ta sistem do take mere deformirali, da o urejenem in usklajenem sistemu sploh ne moremo več govoriti. Obstoječi sistem nagrajevanja ne ustreza več. Vsi poizkusi, da bi z lastnimi strokovnjaki našli boljše in sprejemljivejše rešitve, so propadli na referendumih. Ponujene rešitve večini delavcev niso ustrežale, pa čeprav je šlo pri tem tudi za temeljito analizo vseh del in nalog, po katerih naj bi našli pot za pravično nagrajevanje po delu in hkrati tudi za pravičnejše odnose med posameznimi deli in nalogami. Nekateri danes menijo, da ponujeni sistem le ni bil tako slab, da bi ga morali zavrniti, saj bi ga v nekaterih poglavjih lahko dopolnili, predvsem pa bi bil boljši od sedanjega sistema in vseh poizkusov, da popravimo tisto, kar smo v preteklosti spreminjali in dograjevali.

In kaj imamo sedaj? Mnogo vprašanj in nejasnosti, predvsem pa dvomov, saj nam tak način reševanja nagrajevanja, kot ga prikazuje skupina delavcev delovne skupnosti KSI, vzbuja nezaupanje do izpeljanih rešitev, sum v hoteno zavajanje, preziranje in hkrati strah, ali je res vse tako, kot so zapisali podpisniki Prevrednotenju na rob. Če je, potem bo treba ukrepati odločno in korenito, saj si takih razmer, če je še kaj poštenja v nas, prav gotovo ne želimo! Toda pomislimo še enkrat! Je res vse tako črno in zlonamerno? So bile res okrnjene pravice delavcev, so bili delavci res zavedeni, je to odraz nepoštenega dela komisije in poslovodnega odbora? Če smo res

Tiri (foto: B. Grce)

Pisanju o Prevrednotenju na rob in samemu prevrednotenju moramo priti do konca

prišli tako daleč, potem ni druge rešitve kot poklicati na odgovornost vsakega posebej in ukrepati.

Ker sem tudi sam član komisije, ki jo je imenoval delavski svet Železarn, ocenjujem to problematiko vendarle nekoliko drugače. Ne bom se spuščal v podrobnosti, čeprav so tudi te pomembne, toda trdim, da je bilo delo komisije v danih mejah strokovno in korektno, predvsem pa odgovorno in pošteno, saj smo se zavedali, da so ob primerjavih možne tudi napake, ki lahko usodno vplivajo na končni rezultat. Prav zaradi tega se je komisija dosledno držala poslovnika, ki ga je sprejel delavski svet Železarn. V okviru teh določil se je ob samem delu komisije oblikoval naslednji princip dela:

1. Predlog sprememb za prekatégorizacijo, ki so ga pripravila vodstva temeljnih organizacij (sedanjih obratov) in sektorjev je najprej obravnavala strokovna služba. Glede na ugotovljene spremembe na določenem delovnem mestu in v primerjavi z drugimi, sorodnimi mesti je strokovna služba v pisni obliki predlagala ustrezno rešitev komisiji.

2. Komisija je na podlagi razlage postavljala dodatna vprašanja in iskala argumente za tako ali drugačno rešitev. Pri tem so sodelovali s svojimi predlogi tudi vodje TOZD in sektorjev. Ob posebno težkih odločitvah je komisija imela na razpolago tudi obstoječo analitično oceno, ki pa jo je uporabljala zgolj kot pripomoček pri iskanju argumentov.

3. Za določene tipične naloge je komisija posebej zadolžila strokovno službo za poprejšnjo uskladitev in pripravo enotnega predloga za enaka in sorodna delovna mesta v celi Železarni (primer: gospodar, kalkulanti, administratorji, tehnik, strugar, žerjavovodja in podobno).

To so bili osnovni principi dela komisije, ki je ta del zahtevne in ne-hvaležne naloge opravila v predvidenem roku in pripravila predloge sprememb za delavske svete TOZD in delovnih skupnosti, ki so o tem odločali. Vsa dokumentacija je zbrana na OŠD in je dostopna, za vsako prevrednotenje oziroma predlog je shranjena pisna opredelitev strokovne službe in komisije.

Člani komisije smo se zavedali, da samo s prevrednotenjem ne moremo v celoti in dokončno rešiti problema nagrajevanja — toda s prevrednotenjem smo zmanjšali socialne razlike in odpravili še nekatere druge pomanjkljivosti iz preteklosti, ki smo jih omejevali z moratorijem posameznih delovnih mest.

Menim, da pri tem delu komisiji res ne moremo očitati, da ni delala skladno z usmeritvami, še manj pa je sprejemljiva opazka, da »da sence teh dejanj kažejo tudi vaš profil«, kot so to označili podpisniki članka Prevrednotenju na rob.

Prav gotovo so ob takem delu možne tudi napake, ki jih je po predvidenem postopku potrebno čimprej odpraviti. Reševanje pripomb in pritožb na delavskih svetih novih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti je v teku in če kdo, potem je to sindikat, ki bo vztrajal in zaščitil pravice vsakega delavca, da se vse pritožbe ponovno obravnavajo in rešijo skladno z dodatnimi argumenti.

Res je, da se je ob pripravi na prekatégorizacijo in tudi potem marsikaj zapletalo, da so prihajale prave in točne informacije počasi, predvsem pa počasneje od neformalnih itd. Tudi pisalo se je o tem. Tudi komisija je o poteku dela redno poročala delavskemu svetu Železarn, pa tudi strokovne službe so, postopoma sicer, pripravile strokovne odgovore in pojasnila rezultat prekatégorizacije. Zaradi vprašanj o nepravilnosti v postopku in preverjanja zakonitosti je izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarn Jesenice dal pobudo za odkrit razgovor o teh vprašanjih na nivoju

predstavnikov družbenopolitičnih organizacij Železarn, nekaterih delavcev strokovnih služb, komisije, poslovodnega odbora in predstavnikov družbenopolitičnih organizacij občine. Po triinpolturni razpravi smo navzoči oblikovali ustrezne sklepe, ki smo jih posredovali tudi na seji delavskega sveta Železarn. Namen tega razgovora je bil predvsem v tem, da »vzbudimo« vse delavce, še posebej najodgovornejše, k iskanju boljših rešitev, odpravljanju pomanjkljivosti in nenehnem prizadevanju za dograditev učinkovitega sistema nagrajevanja. O teh problemih smo sprejeli naslednji sklep:

»Prekatégorizacija je izpeljana v skladu s sporazumom iz leta 1978 in v skladu z usmeritvami in sklepi delavskega sveta Železarn ter pravilno sprejeta na delavskih svetih TOZD in delovnih skupnosti. Priprave na te spremembe so bile izpeljane v časovni stiski in zato nezadostne. Informiranje zato v vseh TOZD in delovnih skupnostih ni bilo enako, bilo je neenotno, nezadostno, predvsem pa je bilo pomanjkljivo in nepravčasno. Pripravo takega projekta bi bilo potrebno izvesti celoviteje z vsemi strokovnimi predlogi in informacijami.

Čimprej je potrebno pripraviti dodatni element za nagrajevanje uspešnega strokovnega dela in ga takoj uvesti.

Pripravi je treba načrt in terminski plan za pripravo novih sistemskih rešitev na področju nagrajevanja.

Celotnemu projektu je potrebno zagotoviti javnost dela in tekoče poročati o o izvajanju teh nalog.

Vsa ta in še druga prizadevanja pa seveda niso mogla odpraviti nezadovoljstva, še posebej ne ob prejemu neuporabnih obvestil o sklepih delavskih svetov glede sprememb kategorij brez datuma in podpisa. Ob ponovnem preverjanju predlaganih sprememb smo na podlagi pojasnil pravne službe in oddelka za nagrajevanje ugotovili skladnost odločitev z našimi samopravnimi akti. Prav tej ugotovitvi pa skupina sodelavcev iz KSI nasprotuje in jo spodbija. To vprašanje torej kaže temeljito pojasniti, tako da bomo vsi vedeli, pri čem smo. To nalogo prepuščamo strokovnjakom. Odgovor nestrno pričakujemo tudi na sindikatu, kajti sedaj res ne vemo več, pri čem smo!? Do tu je vse lepo in prav! Ne moremo pa se strinjati z žaljkami, s katerimi so poleg komisije (in še koga) ožigosali tudi poslovodni odbor. Tega ni mogoče sprejeti tudi, če so nekomu popustili živci. Ko že odpravljamo pomanjkljivosti, razčistimo tudi to. Če gre za nezaupnico našim poslovnim delavcem, potem bo razloge za to potrebno drugače razložiti, kajti na družbenopolitičnih organizacijah smo jih ob razpisih ocenili kot uspešne poslovodne in družbenopolitične delavce in jih brez moralnih zadržkov in s spodbudnimi ocenami priporočili za opravljanje najodgovornejših nalog v naši Železarni. Menimo, da bi bilo napak, če bi ta napad spregledali, zato ker gre za napad na vodilne delavce, kar ponekod postaja že moda, ampak smo dolžni obsojiti vsak poizkus diskreditiranja naših delavcev na katerikoli nalogi v Železarni.

Izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarn se je seznanil s tem odgovorom in z njim soglaša ter postavlja naslednje zahteve glede prekatégorizacije:

1. Čimprej je treba izpeljati usmeritve 9. seje delavskega sveta Železarn z dne 22. oktobra 1986.

2. Takoj je treba pridobiti mnenje družbenega pravobranilca samopravljanja (arbitra) o vprašanju razlage 12. člena samopravnega sporazuma iz leta 1978.

3. Tekoče in v skladu s postopkom je treba reševati vse pritožbe posameznih sodelavcev (primerjava delovnih mest).

Pred nami je še mnogo zahtevnih nalog iz različnih področij. Da bi se izognili podobnim situacijam, bomo vztrajali, da se tudi druga področja, kot so delitev dohodka in uresničevanje drugih ciljev, izvajajo dosledno in skladno z našimi samopravnimi akti.

Ob koncu pa se zavzemamo za to, da vse naše sposobnosti in energijo usmerimo v učinkovitejšo oblikovanje novega sistema nagrajevanja, ki bo ob skrbno premišljenih kriterijih čimbolj ustrezal našim potrebam.

Predsednik IO KOO sindikata ŽJ:
Edo Kavčič

obravnavali osnutek pravilnika o kakovostnih stanovanjih in nanj niso imeli pripomb. V obravnavi samopravnega sporazuma o združitvi TOZD v DO Železarn Jesenice so menili, da je nepravilno, da bi nekateri delavci izgubili kar dva dni dopusta (197. člen).

Dogovorili so se tudi o vsotah denarja, ki jih bodo namenjali za obdaritev sodelavcev - jubilarov, za socialno pomoč, za vence za umrle sodelavce...

Spregovorili so tudi o novem prevrednotenju. Eden od članov je menil, da pri novem vrednotenju delovnih nalog višji dohodek ni rezultat pravičnejšega ocenjevanja oziroma prekatégorizacije. Povečanje gre predvsem na račun inflacije, saj se je brez prekatégorizacije osebni dohodek tekom leta 1986 povečal za okoli 100 %. Na povečanje osebnega dohodka je vplivalo tudi drugačno vrednotenje popoldanskega in nočnega dela, ne pa sama ocena delovne naloge. Vprašanje je, če bo tak način nagrajevanja ustavil odliv strokovnjakov iz Železarn.

Predsednik izvršnega odbora je člane tudi obvestil, da se v jeseniški občini razpiše samoprispevek za šolstvo v višini 1 %, samoprispevek, ki naj bi bil namenjen krajevnim skupnostim, v višini 0,5 % pa razpišejo

krajevne skupnosti same, če imajo za to pripravljene ustrezne programe.

TOZD Okrogli program

V TOZD Okrogli program je pete februarja imela sejo sindikalna konferenca.

Obravnavali so novo organiziranost sindikata in pomen sindikalne konference. Domenili so se, da se bo sindikalna konferenca v prihodnje sestajala po potrebi. Na predlog konference sindikata Železarn so izvolili predsednika (Jakob Veber — Žičarna, namestnika Ljubo Galič — Valjarna žice in profilov, in tajnico Vojko Legat — Jeklovlek. Blagajnika bodo izvolili na prihodnji seji. Pregledali so tudi pravilnik o delu in zadolžitvah v sindikalni konferenci. Sindikalna konferenca usklajuje sklepe in pripombe izvršnih odborov osnovnih organizacij sindikata obratov TOZD Okrogli program.

Pri obravnavi osnutka samopravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo so podprli pripombe delavskega sveta TOZD Okrogli program.

Osnutek pravilnika o dodeljevanju kadrovskih stanovanj v občini

Jesenice bodo obravnavali na naslednji seji, zanimalo pa jih je tudi, kako bodo organizirane in izpeljane volitve v novih temeljnih organizacijah.

TOZD Komerciala

Člani osnovne organizacije sindikata TOZD Komerciala so imeli drugo sejo v torek, 10. februarja.

Na seji so podali mnenje o sodelavki, ki naj bi kršila delovno obveznost in razpravljali o obravnavi zaključnih računov (letos jih bodo še po sedanjih principih). Občinski sindikat so zaprosili za širšo razlago vsebine novega predloga samoprisp evka.

Predlagali so, naj se sodelavcu podeli srebrni znak sindikata, športni komisiji pa odobri denar za smučarsko tekmovalstvo.

Od odbora za kadre bi radi odgovore na naslednja vprašanja:

— Nadomeščanje, če je delavec odsoten več dni, ali prenehanje delovnega mesta?

— Zakaj delavci opravljajo pripraviški staž, če so že več let delali v Železarni (vprašanje je druga dejavnost)?

Franc Treven
Lilijana Merkez

Analiza kadra z visoko in višjo šolo

Pred kakšnimi tremi leti (1984) smo se lahko z zadovoljstvom ugotavljali: ... da število kadra z visoko šolo od leta 1976 raste. V zadnjem letu se je število delavcev z visoko šolo povečalo za dvanaest. 30. januarja 1984 je bilo v Železarni zaposlenih 196 delavcev z visoko izobrazbo (lani — 1983 — ob istem času 184).

Konec leta 1986 pa lahko ugotovljamo, da je v Železarni zaposleno MANJ delavcev z visoko šolo kot leta 1984. Zmanjšanje sicer ni veliko za dva delavca, vsekakor pa kaže na stagnacijo in celo nazadovanje v »Oskrbljenosti« na področju kadra z visokošolsko izobrazbo. Če nič drugega, pričujoča ugotovitev zahteva premislek, kaj ni bilo storjenega, kajeri so vzroki za takšen regresiven proces.

Grafikon številka 1 kaže, da je do zmanjšanja prišlo prvič po letu 1968. To so bila leta krize (1967—68). Vendar so kljub nizki realizaciji, redukciji delovnega časa in zmanjšanju vsote za osebnih dohodkov bolje nagrajevali vzdrževalce in energetike. Poslovno poročilo za leto 1967: »Priem pa ni bilo ustrezno rešeno vprašanje premiranja vodstvenega kadra. Osnutek premijskega pravilnika je bil že v prvi fazi obravnave zavržen, provizorična (pod. TF) rešitev pa je obdržala premiranje na ni-

voju povprečja norm, kjer le-te obstajajo.«

Omeniti velja, da strokovni delavci (U-5, U-4) niso nič izgubili na višini osebnih dohodkov (celo pridobili so nekaj, kljub temu, da so bili časi pred 20 leti za Železarno precej težji kot danes). Najbolj so takrat povečali OD delovodjem in visokokvalificiranim delavcem. Po današnji novi shemi nagrajevanja največ izgubijo prav strokovni delavci; tako iz proizvodnje kot iz skupnih služb. Tudi vodstveni kader po novih merilih ni ustrezno nagrajevan. Pridobili so samo »nestrokovni« delavci, za vse ostale pa je ostal problem nagrajevanja bolj ali manj nerešen. V letih 67—69 so tudi krepili službe za tehnično kontrolo, razvoj itd. Če na hitro primerjamo takratne ukrepe in prakso z današnjimi, se izkaže, da je bila takratna politika reševanja iz težav ustrežnejša (vsaj na nekaterih področjih), kot je današnja (grafikon 1).

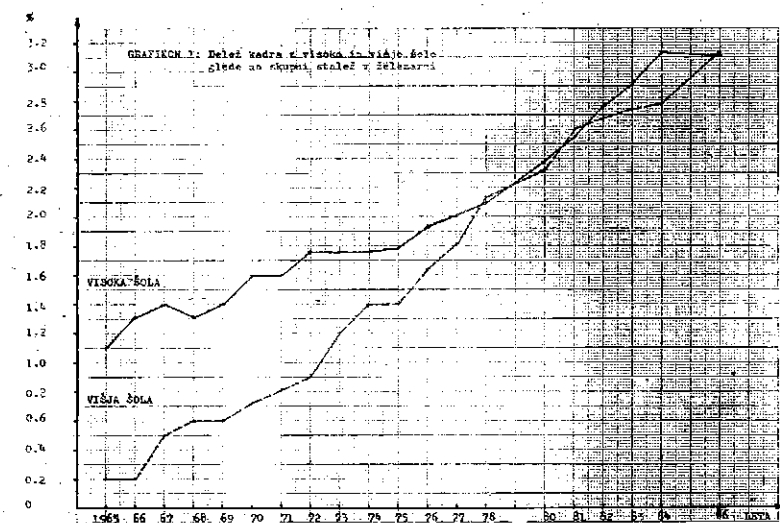

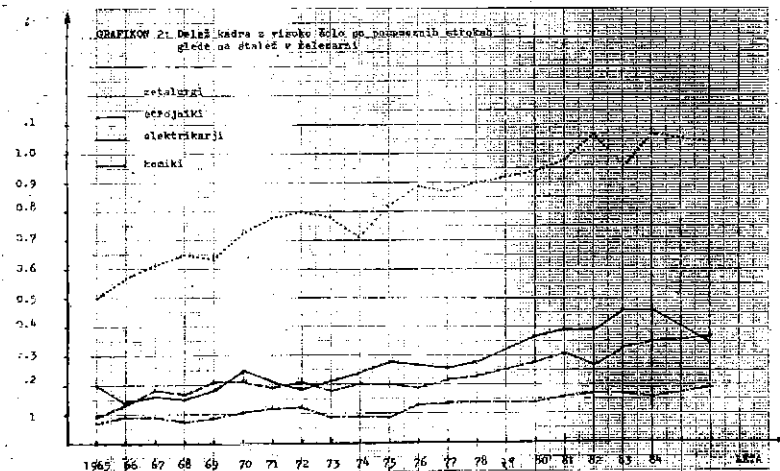
TABELA 1: Pregled visokošolskega kadra po smereh od leta 1980 do 1986

SMERI		1980	1981	1982	1983	1984	1986
metalurgija	št.	61	62	68	61	67	65
	%	0.94	0.98	1.07	0.96	1.07	1.04
strojništvo	št.	24	25	25	29	29	22
	%	0.37	0.39	0.39	0.46	0.46	0.35
kemija	št.	9	10	11	11	10	12
	%	0.14	0.16	0.17	0.17	0.16	0.19
elektrotehnika	št.	18	20	17	21	22	23
	%	0.28	0.31	0.27	0.33	0.35	0.37
matem. fizika	št.	5	5	6	7	8	5
	%	0.08	0.08	0.09	0.11	0.13	0.08
ekonomija	št.	19	22	—	22	22	26
	%	0.29	0.34	—	0.35	0.35	0.42
VŠOD	št.	5	7	—	8	8	12
	%	0.08	0.11	—	0.13	0.13	0.19
pravno	št.	3	4	6	8	8	8
	%	0.05	0.06	0.09	0.13	0.13	0.13
ostale družboslov.	št.	12	11	14	16	17	20
	%	0.18	0.17	0.22	0.25	0.20	0.32
biotehnič. medicin.	št.	1	—	—	1	1	1
	%	0.02	—	—	0.02	0.02	0.02
SKUPAJ	št.	155	162	176	184	196	194
	%	2.39	2.55	2.76	2.91	3.13	3.10

Kader z visoko šolo torej bolj zašča Železarno, kot pa prihaja vajo.

Iz teh podatkov je lepo vidna stagnacija in upad pri praktično vseh visokošolskih usmeritvah. Nekaj poasta je bilo pri kemikih in diplomantih VŠOD. Najbolj je upadlo število strojnih inženirjev, saj je kljub manšanju števila zaposlenih v ŽJ glede na l. 1984 za 33 delavcev) nji-

hov delež glede na celotno število zaposlenih padel z 0,46 na 0,33 %. Precej manj je tudi matematikov in fizikov. Obe strokovnosti sta izredno pomembni za Železarno in njen razvoj, zato je takšno stanje zelo zaskrbljujoče. Prav tako je zaskrbljujoč upad števila metalurgov, saj bomo z odpiranjem novih metalurških agregatov (Jeklarna 2), rabili več, ne manj teh inženirjev (grafiko 2 i 3).

Poglejmo, kako se je gibal visokošolski kader od leta 1976 dalje:

LETO	%	Število delavcev	Stopnja rasti v %
1976	1.94	122	—
1977	2.09	135	10.66
1978	2.11	138	—
1980	2.39	155	—
1981	2.55	162	4.52
1982	2.76	176	8.64
1983	2.91	184	4.55
1984	3.13	196	6.52
1986	3.11	194	1.00

Po desetih letih kontinuirane rasti beležimo v letih 84/86 upad — ideks 99.

KAKO JE NAGRAJEVAN KADER Z VISOKO ŠOLO

Najbolj aktualna zadeva na področju nagrajevanja je nov premijski sistem. Poglejmo primerjavo med starimi in novimi indeksi. Prejšnja prva plačilna kategorija je sedaj peta. Služili bosta kot osnova (indeks 100) primerjave razponov oziroma razmerij po starem in po novem načinu nagrajevanja. Vzeli smo kategorije od 17 do 20 (po starem), ker je po teh kategorijah plačanega največ visokošolskega kadra:

Kategorija	stari indeks	novi indeks
17	236	192
18	250	202
19	264	212
20	279	222

Delavec s 17. kategorijo bi moral po novem dobiti 21. kategorijo, da bi ohranil staro razmerje glede na najnižjo plačilno kategorijo. Ker pa so delavci pretežno napredovali le za eno ali dve kategoriji, ni potrebno posebne prodornosti za ugotovitev, da je uravnilovka pridno na delu. Toliko kritizirani uravnilovki so spet zrasla krila in to velja tudi za KV in VK delavcev v proizvodnji. Tudi oni so slabše plačani glede na nekvificirana oziroma manj zahtevna dela.

Podatke smo zbirali, ko so bili delavci plačani še po starih kategorijah in naslednja tabela prikazuje razporeditev visokošolcev še po stari navadi.

Zmanjšalo se je število kadra, plačanega s 16. kategorijo. Ne vemo, ali zato, ker so ti delavci odšli, ali pa zaradi napredovanja. Kategorije od 17. do 19. so približno enako »zasedene« kot v letu 1984. Močno pa se je povečalo število kadra na 20. kategoriji; povečanje je tudi na 22. kategoriji.

Težko je reči, kaj se skriva za takšnimi premiki. Glede na dejstvo, da je visokošolskega kadra manj kot l. 1984, se kot možna razlaga ponuja domneva, da gre za rahel premik visokošolcev od strokovnih del na vodstvena. Ena od posledic takšnega gibanja (če obstaja) je zasedanje strokovnih mest zmanjšanimi delavci; ali pa ta mesta ostajajo nezasedena. Kot zanimivost nekaj podatkov: od 155 vodilnih mest z oznako U-5 jih je samo 72 ali 46,5 % ustrezno zaseden; od 198 »strokovnih« delovnih mest z oznako U-5 (asistenti, tehnologi, strokovni sodelavci) je ustrezno zasedenih 91 ali 46 %, torej še za malenkost manj. Položaj je dokaj slab (tukaj nismo upoštevali nezasedenih delovnih mest), saj bi morali zaposliti kar 190 diplomatov visokih šol, da bi bila zasedenost po normativu ustrezna. Stanje na delovnih mestih z oznako U-4 je še precej slabše, vendar o tem kasneje.

Skupna povprečna plačilna kategorija za visokošolski kader je v primerjavi z letom 1984 porasla za 0,10. Povprečna kategorija je najbolj porasla pri strojnikih — 0,71. Prav število strojnih inženirjev se je najbolj zmanjšalo (tabela 1). Ali se je kategorija toliko dvignila zato, ker so slabše plačani strojniki zapustili Železarno? Precej so napredovali tudi ekonomisti-komercialisti — 0,42 ktg. Ostale usmeritve se niso bistveno spremenile. Najbolj so nazadovali razni družboslovci (—0,17) in so tako, že tradicionalno solidno zadnje mesto, še utrdili.

Na tem emstu si lahko pogledamo, kako je s kategorijami v odvisnosti od staža. Koefficient koleracije med stažem po diplom in višino kategorije, $r=0,65$, je visok in je isti kot leta 1984. Višina kategorije je torej v močni odvisnosti od staža (po diplomu).

Pričakovana kategorija je tista, ki naj bi jo imela posamezna usmeritev (metalurška itd.) glede na (povprečni) staž po diplomu. Dolžina staža je osnovni instrument nagrajevanja (ne bi ponavljali, da je takšen način nagrajevanja v veliki meri anahroni-

stičen) in prav na tej osnovi je zgrajena možnost prediktibilnosti. V primerjavi z letom 1984, ko so bila odstopanja navzgor precej velika (pravniki, VŠOD), vidimo, da v letu 1986 ni tako velikih razlik med povprečno in pričakovano kategorijo. Navzgor najbolj izstopajo diplomanti VŠOD (0,63), potem ekonomisti (0,50); pravniki so zdrsnili na tretje mesto. Pač pa je zanimivo, da so se povečale razlike navzdol; družboslovci odstopajo kar za celo kategorijo, precej slabše od pričakovanih so plačani tudi elektrotehniki (—0,78). Ti dve izobrazbeni skupini izrazito izstopata (več o tem tabela 3). Omenimo naj še, da imajo najdaljši staž po diplomu metalurgi (17,59 in 15,40); najkrajši pa matematiki in fiziki (7,00 in 6,20).

Iz tabele 3 je razvidno, da je povprečni staž visokošolca v Železarni 13 let in pol, povprečna kategorija pa 19,39. Ob tem, če nič drugega, lahko rečemo, da se je ta populacija v dveh letih postarala kar za dobro leto, kar po svoje kaže na to, da premalo mladih diplomantov prihaja v Železarno

(ali pa morda preveč mladih odide iz nje).

KJE JE ZAPOSEN KADER Z VISOKO ŠOLO?

Celotno število zaposlenih v Železarni, kot tudi število visokošolcev, je v letu 1986 nekoliko manjše kot leta 1984. Zato se razmerja niso kaj prida spremenila. Visokošolci predstavljajo 1,38 % vseh zaposlenih v TOZD (1984 — 1,41 %); v delovnih skupnostih pa ima 11,07 % zaposlenih visokošolsko izobrazbo (1984 — 10,87 %).

V TOZD in delovnih skupnostih se stanje kvantitativno ne spreminja in takšna stagnacija je zaskrbljujoča. Sicer pa več o tem tabela 4.

Med temeljnimi organizacijami najbolj izstopa Valjarna debele pločevine (3,88 %), ki je svoje »vodstvo« v primerjavi z dvema letoma poprej še povečala. Na drugem mestu je Vzdrževanje (2,69 %), kjer pa se je stanje poslabšalo, kot tudi v Remontnih delavnicah. Menimo, da je to stanje v času uvajanja zahtevnejših tehnologij in proizvodnih programov zelo zaskrbljujoče. Isto velja za skupne službe, kjer ostaja stanje praktično nespremenjeno. Dodaten razlog za zaskrbljenost je tudi še vse preveč prisotno mišljenje (vsem spoznanjem in deklaracijam navkljub) in praksa, ki strokovne delavce enači z administracijo. Da je temu tako, nam dokazuje nov sistem nagrajevanja in drugozredni status skupnih služb glede na temeljne organizacije.

TABELA 2: Razporeditev visokošolcev po smereh in plačilnih kategorijah (brez pripravnikov)

Kategorija	met.	stroj.	kemij.	elek.	mat. fizika	ekon. kom.	VŠOD	pravo	ost. druž.	Skup. paj
16	1	—	—	1	1	—	4	—	5	12
17	4	7	3	8	1	7	1	4	9	44
18	11	4	2	5	2	3	—	1	—	28
19	5	2	2	4	—	6	3	—	2	24
20	17	3	3	2	—	3	1	2	—	31
21	3	1	1	—	—	—	—	—	—	5
22	11	—	—	—	1	2	—	—	1	15
23	2	2	1	1	—	—	—	—	—	6
24	3	—	—	—	—	1	2	—	—	7
25	3	1	—	—	—	1	—	—	—	5
26	2	—	—	1	—	1	—	—	1	5
27	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
28	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
	63	21	12	22	5	24	11	8	18	184
povp. KTG	20.54	19.48	19.08	18.52	18.20	19.42	18.73	18.75	17.72	19.39

TABELA 3: Staž visokošolskega kadra, povprečne in pričakovane kategorije po smereh izobrazbe

SMER	štev.	povp. staž	pov. staž po dipl.	povp. ktg	prič. ktg	odstop. povp. od prič. ktg.
metalurgija	63	17.59	15.40	20.54	20.25	0.29
strojništvo	21	12.57	10.71	19.48	19.27	0.21
kemija	12	13.17	11.42	19.08	19.42	-0.34
elektroteh.	22	12.14	10.77	18.50	19.28	-0.78
mat. fizika	5	7.00	6.20	18.20	18.32	-0.12
ekonomija	24	10.87	9.07	19.42	18.92	0.50
VŠOD	11	13.09	5.09	18.73	18.10	0.63
pravo	8	7.63	6.63	18.75	18.41	0.34
ost. družbos.	18	9.67	8.06	17.72	18.71	-0.99
SKUPAJ	184	13.43	11.20	19.39	19.39	0.00

TABELA 4: Kader z visoko šolo v TOZD in del. skupnostih po smereh

TOZD/DS	metalur-gi	strojniki	elekt. teh.	ekonomi-sti	ostale smeri	SKUPAJ	% na stalež
Plavž	2	—	—	—	—	2	1.05
Jeklarna	8	—	—	—	—	8	1.19
Livarna	—	—	—	—	—	—	—
Valj. bl. št.	5	—	—	—	—	5	1.48
Valj. žice	1	—	—	—	—	1	0.61
Valj. deb. pl.	6	2	—	—	—	8	3.88
Hi. v. Bela	1	—	—	—	2	3	1.09
Hi. v. Jes.	2	—	—	—	—	2	1.00
Žičarna	3	—	—	—	1	4	1.75
Profilarna	—	1	—	—	—	1	1.72
Vrat. podb.	1	—	—	—	—	1	2.08
Jeklovlek	2	—	—	—	—	2	1.39
Elektrode	3	—	—	—	1	4	1.50
Žebeljarna	1	—	—	—	—	1	1.26
Stroj. del.	—	3	—	—	—	3	1.02
Rem. del.	—	—	8	—	1	9	1.78
Vzdrževanje	—	8	6	—	1	15	2.69
Energetika	—	—	2	—	—	2	0.82
Transport	—	—	—	—	—	—	—
Druž. preh.	—	—	—	—	—	—	—
DS KO-FI	3	—	—	19	6	28	9.24
DS KSI	—	—	—	—	28	28	8.97
DS ETN	27	8	7	7	18	67	13.53
Skupaj TOZD	35	14	16	—	6	71	1.38
Skupaj DS	30	8	7	26	52	123	11.07
SKUPNO ŽJ	65	22	23	26	58	194	3.11

Samoupravne interesne skupnosti v lanskem letu

Ob zaključnih računih temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in železarne se je treba seznaniti tudi z obveznostmi za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb. Zato v nadaljevanju podajamo kratko informacijo o poročilu strokovne službe SIS (celotno gradivo z naslovom Pregled obveznosti za zadovoljevanje skupnih in splošnih potreb v občini Jesenice v letu 1986 so prejeli le vodje temeljnih organizacij in delovnih skupnosti).

Najprej pogledimo podatke, za koliko uporabnikov morajo opravljati različne storitve izvajalci na področju samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti in materialne proizvodnje v občini Jesenice. V naši občini živi 35500 prebivalcev, približno desetina pa jih je prijavljena le začasno. Skoraj polovica prebivalcev je zaposlena (približno 13000 v gospodarstvu in približno 2000 v negospodarstvu). Uporabnikov zdravstvenega varstva je več kot vseh prebivalcev (nad 36000), otrok v vrtcih je približno 1350, v osnovnih šolah skoraj 3900, v usmerjenem izobraževanju pa dobrih 1000.

Lani se je zbralo za 137 % več sredstev kot 1985. leta. Prispevne stopnje so se med letom trikrat spremenile. Od 1. januarja letos veljajo lanske letne poprečne stopnje. Sredstva SIS družbenih dejavnosti so bila v globalu zakonsko omejena s 95 % stopnjo rasti dohodka v republiki. Omejitve pa niso veljale le za usklajevanje osebnih dohodkov delavcev v negospodarstvu z osebnimi dohod-

ki delavcev v gospodarstvu (za to sta bila porabljena 302 milijona oziroma 5 % vseh lanskeletnih sredstev za SIS družbenih dejavnosti v občini) ter za republiško solidarnost. Za republiško solidarnost je bilo treba nameniti 245 milijonov dinarjev (leta 1985 pa 37,5 milijona), kar predstavlja 4 % vseh lanskeletnih sredstev. Večino teh sredstev je bilo treba združiti v Zdravstveni (več kot 100 milijonov) in Izobraževalni skupnosti (več kot 90 milijonov), ostalo pa v Skupnosti otroškega varstva in Socialnega skrbstva.

Izvajalcem na področju družbenih dejavnosti je bila priznana 85 % rast materialnih stroškov v primerjavi z letom 1985 (razen za bolnico), 115 % rast sredstev za bruto osebne dohodke in dodatna sredstva za usklajevanje ter 80 do 100 % amortizaciji. Kljub temu niso bili rešeni problemi zastarelosti opreme in osnovnih sredstev ter izboljšanja pogojev dela. Število zaposlenih se je povečalo samo tam, kjer se je povečal fizični obseg dela.

TABELA: Pregled zbranih sredstev po prispevni stopnji v l. 1986

SIS	dinarjev	1986	delež v % 1985
zdravstvo	3.156.609.729	52,3	51,8
izobraževanje	1.676.659.064	27,8	26,5
otroško varstvo	625.028.163	10,3	11,3
kultura	137.234.068	2,2	2,5
telesna kultura	161.833.823	2,7	2,9
socialno skrbstvo	204.682.797	3,4	3,5
raziskovanje	15.302.795	0,2	0,3
zaposlovanje	63.549.038	1,1	1,2
skupaj	6.040.899.477	100,0	100,0

Zdravstvena skupnost

Zdravstveno varstvo je v jeseniški občini izvajalo 90 zdravnikov in specialistov ter zobnih terapevtov, 128 višjih medicinskih delavcev, 226 medicinskih tehnikov in 310 ostalih delavcev. V primerjavi z letom 1985 se je lani povečalo število primerov zdravljenja, predvsem pa cene zdravljenja izven Gorenjske. Zdravstvene organizacije združenega dela uporabljajo amortizacijo delno za zaloge zdravil in sanitetnega materiala, lani pa so bili pokriti Bolnični dejanski materialni stroški. Problem je zastarelost opreme in prostorov, še zlasti bolnice.

Izobraževalna skupnost

V vseh šolah, razen srednjega usmerjenega izobraževanja, je delalo 251 učiteljev, 12 strokovnih in 86 tehničnih delavcev ter 21 delavcev v administraciji. Zaradi neprestanega naraščanja števila šoloobveznih otrok in s tem števila oddelkov (poprečno je v oddelku 27 otrok) je vse bolj pereč problem šolskega prostora na Jesenicah (zato dvoizmenski pouk v višjih razredih, od jeseni se vozi nekaj otrok s plačva v šolo na Koroško Belo). Lani so bila zagotovljena sredstva za obnovo instalacij centralnega ogrevanja in priključitev na vročevod na osnovni šoli Prežihov Voranc, potrebna pa bodo še sredstva za obnovo te stavbe.

Skupnost otroškega varstva

Za otroke v vrtcih skrbi 52 vzgojiteljic, 7 medicinskih sester in 31,5 varuhinj. 2900 otrok je prejelo otroški dodatek. V jeseniški občini smo združili 333 milijonov dinarjev za nadomestilo osebnega dohodka v času poročniškega dopusta (porabljeno pa je v naši občini po oceni približno 270 milijonov).

Kulturna skupnost

V vseh kulturnih organizacijah, vključno z lokalno radijsko postajo, je bilo zaposlenih 25,5 delavcev. V gledališču so obnovili oder in vrvišče. V jeseniški knjižnici je še vedno hudo pomanjkanje prostora, kar bo treba letos nujno rešiti. Vse SIS družbenih dejavnosti združujejo v kulturni skupnosti sredstva za lokalno radijsko postajo (tu so vključena tudi sredstva za vzdrževanje prirreditvenega centra).

Telesnokulturna skupnost

Vsi profesionalni delavci na področju telesne kulture so zaposleni v delovni skupnosti športnih delavcev. Število se spreminja, največ jih je bilo 19, večinoma vzdrževalci športnih objektov in trenerji. Dejavnost TKS je zelo razvejana. Sredstva te-

lesnokulturne skupnosti predstavljajo le 30 % vseh potrebnih sredstev, ostala sredstva pa pridobijo z reklamami, svojim delom, pokroviteljstvom in podobno.

Skupnost socialnega skrbstva

V centru za socialno delo dela 13,5 delavcev, v Domu Franceta Berglja 52 delavcev ter v delavnici za delo pod posebnimi pogoji 2 delavca. Družbeno denarno pomoč kot edini vir preživetja je prejelo v naši občini 14 upravičencev, kot dopolnilni vir pa 42. Zaradi visoke inflacije sta bili izvedeni dve izredni medletni valorizaciji teh pomoči. Opravljene so bile vse naloge v zvezi z uvrstitvijo investicije v Domu Franceta Berglja v tekoči srednjeročni program, začela pa se je tudi akcija za pridobitev nove lokacije za delavnico, za delo pod posebnimi pogoji.

Skupnost socialnega varstva

Različne socialnovarstvene pomoči je lani prejelo približno 1200 družin (1985. leta pa blizu 1600) v skupni višini 427 milijonov dinarjev (leto prej pa 226 milijonov). Za sofinanciranje humanitarnih organizacij je bilo namenjenih okoli 8 milijonov dinarjev (polovico je prejela občinska zveza prijateljev mladine).

Skupnost za zaposlovanje

Po resoluciji bi morala biti lanskeletna rast zaposlovanja v jeseniški občini 0,56 %, organizacije združenega dela so napovedale 2,2 % rast, dejanska rast pa je bila (po oceni) 1,4 %. Denarno nadomestilo med časno brezposelnostjo je prejelo 108 oseb, denarno pomoč pa 3 (večinoma so bili zaposleni za določen čas, nobeden pa ni bil brez »službe« zaradi svoje krivde). Na področju štipendiranja je bilo na novo uvedeno štipendiranje posebno nadarjenih učencev.

Raziskovalna skupnost

Financirano je bilo 13 raziskovalnih nalog na različnih področjih. Nekaj jih je bilo lani tudi izvedenih, ostale pa so stalnega značaja ali pa trajajo več let.

Stanovanjska skupnost

Lani ni bilo zgrajenega oziroma oddanega niti enega stanovanja, v gradnji pa je bilo 116 stanovanj. S preselitvami je bil rešen stanovanjski problem 56 družin. Za delno nadomeščanje stanarin je bilo porabljenih blizu 25 milijonov dinarjev za 600 upravičencev.

Komunalna skupnost

Za vso dejavnost te skupnosti je bilo načrtovano 773 milijonov dinarjev, zbranih pa je bilo tri četrtine.

Večina (402 milijona) predstavljajo sredstva, združena po prispevni stopnji (1,42 % iz dohodka z osnovo bruto osebnega dohodka), namenjena pa so za vzdrževanje in izgradnjo komunalnih naprav in objektov. Dograjenih ali v gradnji je bilo 6 večjih objektov.

Skupnost za ceste

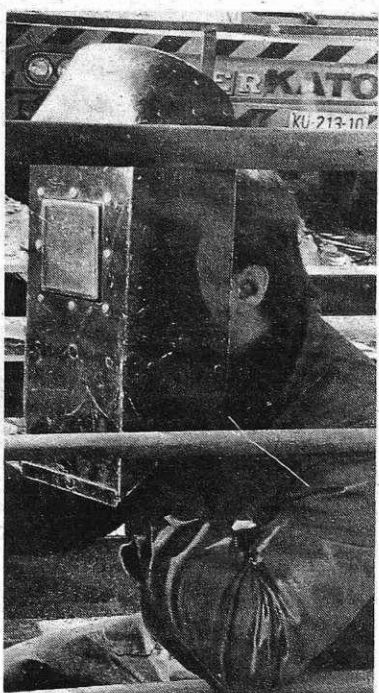
Skupnost lani ni izvajala nobenih investicij. Vzdrževali in obnovili pa so 47 km regionalnih in 24 km lokalnih cest. Zbrano je bilo približno 469 milijonov dinarjev (planirano je bilo 390 milijonov), od tega skoraj 410 milijonov s prispevno stopnjo (1,5 % iz dohodka z osnovo bruto osebnega dohodka). Sprejeti plan je bil v celoti realiziran, razen ceste wPlanino pod Golico (ni bila urejena projektna dokumentacija sanacije snežnega plazu).

Skupnost za varstvo pred požarom

Letni program nalog je bil izveden v celoti. Niso pa nabavili vse tehnične, osebne in zaščitne opreme (zaradi omejitve uvoza, neprilagojene domače proizvodnje ter občutne porazitve opreme). Zbrano je bilo 100 milijonov, porabljeno pa približno 94 milijonov dinarjev. Večina (77 milijonov) je bila združena s prispevno stopnjo (0,27 % od dohodka z osnovo bruto osebnega dohodka).

CPSI

Nada DEJAK

Varilec v novi jeklarni (foto: I. Kučina)

Samoprispevek

REFERENDUM ŠE NI RAZPISAN

Čeprav smo napovedovali, da se bodo delegati vseh treh zborov Skupščine občine Jesenice na seji 11. februarja odločali o razpisu referendumu za uvedbo tretjega občinskega samoprispevka za dograditev prizidka k Centru srednjega usmerjenega izobraževanja, tega niso storili. Izvršni svet, ki je pregledal gradivo, pripravlano za sejo občinske skupščine, je ugotovil, da je še vedno pomanjkljivo, zato so ga umaknili z dnevega reda.

Tako so se priprave za razpis tretjega občinskega samoprispev-

ka v naši občini, ki so se začele že v lanskem oktobru, še zavlekle. Koordinacijski odbor za pripravo in izvedbo tretjega samoprispevka pri občinski konferenci SZDL Jesenice bo moral dopolniti gradivo do naslednje seje skupščine, ki bo v marcu. Referendum o uvedbi samoprispevka, s katerim naj bi pet let zbirali sredstva v višini enega odstotka od osebnih dohodkov za gradnjo srednješolskega prizidka, bo najverjetneje potekal v maju.

Tanja Kastelic

Predsedstvo o gradivu za današnjo sejo občinskega sveta zveze sindikatov

Na dvanaesti seji 11. februarja je predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije-Jesenice osrednjo pozornost namenilo obravnavi gradiva za današnjo sejo občinskega sveta. Poleg tega so imeli na dnevnem redu še poročilo o letnih članskih sestankih osnovnih organizacij in konferenc zveze sindikatov in priprave na letošnje srečanje samoupravljalcev »Rdeči prapor« v Kragujevcu.

Pri obravnavi gradiva za današnjo letno sejo občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije — Jesenice so člani predsedstva izrekli nekaj dopolnitev in podkrepitev, ki jih bo vnesel v svoj uvodni referat na seji predsednik Marjan Drolc, sicer pa so menili, da je gradivo primerna osnova za razpravo na letni seji občinskega sveta. Na tej seji bodo obravnavali poročilo o delu občinskega sveta Zveze sindikatov Slovenije — Jesenice za leto 1986, programske usmeritve za leto 1987, poročilo nadzorne odbora, potrjevali finančni načrt za leto 1987 in sprejemali statutarni sklep in poslovnik občinskega sveta zveze sindikatov Jesenice.

Na poročilo o letnih članskih sestankih osnovnih organizacij in konferenc zveze sindikatov niso imeli bistvenih pripomb, razen, da bi morali razmišljati o ustreznem roku za izvedbo sestankov in konferenc, kajti mesec december je preobremenjen s številnimi drugimi aktivnostmi. Primernejši čas bi bil, so menili, ob obravnavi zaključnega računa in ocenjevanju rezultatov dela v organizacijah združenega dela.

Člani predsedstva so bili seznanjeni, da se bosta srečanja samoupravljalcev »Rdeči prapor«, ki je bilo od 15. do 17. februarja, udeležila iz jeseniške občine Marija Gričar iz Gorenjskih oblačil — TOZD Konfekcija Jesenice, ki jo predlaga Klub samoupravljalcev Jesenice, in Miroslav Harej iz TOZD Zdravstveni dom Jesenice, kot predstavnik zdravstvenih delavcev Gorenjske. Gričarjeva je

na srečanju sodelovala z razpravo o delovanju delegatskega sistema, Harej pa o svobodni menjavi dela med delavci v združenem delu in delavci v družbenih dejavnostih. Sicer pa je bila na srečanju osrednja tema: Razvoj združenega dela z naslanjanjem na lastne sile in samoupravno združevanje.

Predsedstvo je bilo na seji seznanjeno še s stališči odbora za družbenopolitično usposabljanje, izobraževanje, sindikalna priznanja in kadrovske zadeve v zvezi z izobraževanjem ob delu in za delo ter z letošnjo udeležbo kandidatov iz jeseniške občine v regijski in republiški šoli za izobraževanje sindikalnih aktivistov. Ob tem so člani predsedstva poudarili, da bi v združenem delu morali dati izobraževanju ob delu in za delo mnogo večji pomen. Poleg ustrezne motivacije bi izobraževanje ob delu in za delo moralo biti tudi ustrezno stimulirano, saj dodatno izobraževanje ob delu zahteva tudi dodatni napor in odrenje, kazati pa se mora tudi v kakovostnejšem in produktivnejšem delu. Poudarili so, da so za to še zlasti odgovorne kadrovske službe v organizacijah združenega dela, ker je izobraževanje ob delu in za delo sestavni del kadrovske politike, ki je opredeljena v družbenem dogovoru, katerega podpisnice so vse organizacije združenega dela.

Ob koncu seje je predsedstvo sklepalo še o nekaterih prošnjah, ki jih je v večini odobrilo.

Z letne konference gasilskega društva Koroška Bela

V soboto, 7. februarja, je bila v gasilskem domu na Koroški Beli letna konferenca Gasilskega društva Koroška Bela. To je že 90. jubilejna konferenca (občni zbor) tega društva. To pomeni, da na Koroški Beli praznujejo 90 - letnico ustanovitve in delovanja gasilskega društva.

Letna konferenca je bila lepo obiskana, udeležili pa so se predstavniki SIS za varstvo pred požarom, Občinske gasilske zveze Jesenice, krajevne skupnosti in delegati sosednjih gasilskih društev.

V razpravi so pozitivno ocenili opravljeno delo v lanskem letu, tako v operativni kot na področju gospodarske dejavnosti.

Tako člani kakor tudi gostje so pozitivno ocenili programske usmeritve društva, ki so v letošnjem letu še posebej zahtevne. Upravni odbor društva pripravlja obširen program praznovanja 90 - letnice obstoja in delovanja društva. Ob jubileju naj bi izdali poseben bilten, v katerem bo prikazan razvoj društva s posebnim poudarkom na doseženih rezultatih v zadnjem obdobju. V zadnjih desetih letih so bila prizadevanja uspešna na različnih področjih. Veliko pozornosti so namenili vključevanju mladih v gasilske vrste. K temu je veliko pripomogla ustanovitev gasilske desetine v Javorniškem rovtu, sodelovanje z društvom Mladi gasilec na osnovni šoli Karavanških kurirjev na Koroški Beli.

Minula mandatna obdobja so bila uspešna tudi na področju gospodarske dejavnosti, saj so v Javorniškem rovtu zgradili ob vsestranskem sodelovanju vaščanov, SIS za varstvo pred požarom, Občinske gasilske zveze, matičnega gasilskega društva in organizacij združenega dela dom gasilcev, v lanskem letu pa nabavili

gasilski avtomobil in črpalko. Vse to pomeni, da imajo v Javorniškem rovtu pogoje za ustanovitev samostojnega gasilskega društva.

Program, ki je bil sprejet na letni konferenci, vsebuje tudi druge naloge, predvsem na področju strokovnega usposabljanja članstva, zlasti mladih. Prizadevali si bodo za ustanovitev gasilske desetine na Potokih. V program so uvrstili tekmovanje gasilskih ekip in tesnejše sodelovanje z že omenjenim gasilskim društvom na osnovni šoli Karavanških kurirjev NOB.

Na področju gospodarske dejavnosti je seveda v ospredju nabava gasilske opreme. Društvo je v lanskem letu kupilo traktorsko cisterno, potrebujejo pa gasilski avtomobil, preurediti in obnoviti pa bo tudi treba stolp za sušenje cevi. K vsemu temu naj dodamo še naloge na področju preventivne dejavnosti.

Vse kaže, da bo nalog kar precej in da bo jubilejno leto dokaj pestro. Seveda ne smemo pozabiti na sodelovanje s sosednjimi gasilskimi društvi, ki je bilo uspešno tudi doslej, kar velja tudi za sodelovanje s štabom civilne zaštite v krajevni skupnosti ter z Občinsko gasilsko zvezo in SIS za varstvo pred požarom.

Edo Žagar

Gasilski dom na Koroški Beli (foto: I. Kučina)

Jožica Mravlja-Mijič:

Istanbulski večeri

AHMETI

Tam pri Ahmetiji na Sultan Ahmetu se je pred nekaj dnevi pripetilo neprijeten dogodek. Potem, ko je sonce še vedno pripekalo ob tem letnem času in se mi je kri lepo sprehajala po udih, sem poležavala za Plavo mošejo. Nikoli ne zmanjka ljudi, niti paše za oči. Kot da bi utripalo eno veliko srce. Ahmetija nisem videla, od kar je odšel iz Istanbula njegov angleški prijatelj. Takrat smo se skupaj tudi fotografirali. No in ravno v času tega leparjenja mi šine v glavo ideja, da poiščem starca. Starca, ki je tako podoben mojemu očetu. Ne vem, zakaj me vedno tako spominja nanj. Morda zaradi obnašanja in videza. Vedno, kadar ga zagledam, začutim, kot da sem se ponovno srečala z očetom. Oče naj bi bil že nekako več kot deset let mrtev. Počiva v enem stoterih grobov vsaj dva tisoč kilometrov od tod. Zato me Ahmeti toliko bolj začudi, ker njegove oči izpod velikih, sivih, strlečih obrvi utripajo prav tako, kot so oči mojega očeta ob času, ko je jemal morfin. To je zdravilo, ki povzroča nemogoče asociacije. Česa vsega se takrat ni spomnil moj oče. Menda mi je govoril o sinu z Madžarske, čeprav ga do takrat nikoli nisem srečala. Sploh ne vem, kdo naj bi to bil.

Verjetno ena izmed njegovih mladostnih ljubezenskih zablod.

In Ahmeti spominja nanj in kakor spominja nanj, tako se tudi obnaša do mene. Nikoli ne pokaže, da bi me imel rad, mislim pa, da me tudi sovrvači ne.

Dogodek, ki mi je še vedno močno pred očmi, spominja morda na viharico, ki mi jo je hotel povedati Ahmeti. Govori le turško in nekaj angleških besed. Tako je najina komunikacija precej simbolična.

In ta zgodba je predstavnica takšnega simboličnega komuniciranja.

Ahmeti ne živi sam, z njim so še živali. Zasadil si je tudi nekaj dreves. Njegovo prebivališče je tik za Plavo mošejo, tam je pokopališče, katerega čuvaj je. Votlina je preurejena v spodnji in zgornji prostor. Postelja je zgoraj, v hudi zimi pa spodaj. Poleg njega so še mali kuža in veliki pes, ki niti ni njegov ampak Sulejmanov. Psi sta privezana na verigi. Potem so tu še mačke. Ena velika priteče iz niše. Pes na verigi se požene proti njej, dokler mu to veriga dopusti. Dovolj, da jo je dosegel.

Zavpijem: »Ahmeti, Ahmeti, Köpek, Kedi!«

Prepozno. Mačka ima v črnem kožuščku dve globoki rani.

Rdečkasto črevesje se ji cedi po dlaki.

Vstopim šele, ko Ahmeti prime psa: pes renči. Mačka se zavleče pod posteljo.

Lepa črna mačka z mladiči v trebuščku. In tam sedi Ahmeti in govori mu naj jo pelje k veterinarju.

»Ne, Ne!« Na krožnik ji da žlico jogurta. Mačka pride in poje.

Naslednji dan leži truplo mačke na kupu kamenja. Z Ahmetijem pijem čaj in se igram z mladičem velikega psa. Srce mi utripa in po telesu se mi spreha diha smrti. Se vedno sije sonce in žarki se poigravajo z listjem. Če ni listja, veter vstopi skozi obleko in žge po telesu.

Duh je ponovno vstal.

Mačke ni več. Smrt je življenje. Vsi smo le del tega življenja in smo smrt. Kolikokrat bo še vstopila v mene?

BELLA DONNA

Nameravala sem zaspiti in ni mi uspelo. Po glavi se mi gode misli. Zaprem oči in vidim, da je tisti dan deževalo, in so gole veje dreves štrlele v nebo. Živale so se s plavo-sivim nebom — gmoto, ki se nikoli ne konča. In tiste veje so spominjale na majhne človeške živce, tako tenke so bile v sinji brezkončnosti.

Zato vse skupaj, kar se je dogajalo tisti dan, še toliko bolj boli. Sploh je vse ena velika gmota tistega neskončnega neba. Ta pripoved nima prave zgodbe, ker je vse izničeno. Tu ljudje ne nastopajo in bolje je tako.

Bella donna — ne maram je. Ni pravega veselja, tistega, ki si ga želiš in ga nikoli ne dočekaš.

Kot, da bi se kaj zgodilo. In se ni nič. Dovolj je odrekovanja želji, ki jo imaš.

»To bi lahko razumeli tudi drugi. Kaj ne, efendi?«

Ne da se mi pisati nikomur. Kot da je vse umrlo. Za mene je tako še bolje.

Vsi po vrsti mi nekaj dopovedujejo, kot da je to res, kar pravijo. V bistvu pa je le drek v njihovi glavi. Zakaj takšno prepričevanje, tega res ne razumem!

To ni podobno niti dobro izvežbani laži. Podobno je le nekemu misticismu — mistifikaciji, ki so jo ujeli na cesti. To je stara zgodba o telefonu!

Ko sta se dva pogovarjala — telefon. O Resnici in ker je vse dialektika. Največja dialektika pa je moja pasja zgodba. Te živalice so mi všeč. Prav lahko se je z njimi pogovarjati. Tako kot bi se nekega sončnega dne, kakršen je bil danes v Istanbulu,

srečala dva kuža — eden je bil črn kosmat, podoben pudelnju in drugi takšen kot Ali, samo da je bil ta punčka s seski.

Istanbulska obala se vije kot telesa žensk, ki jih srečuješ. Ponekod se globoko v obalo zajeda voda, kot bi žensko prepasal z ostrim pasom. Drugod se obala potegne daleč v morje, kot bi se slinasti deček plazil po bokih te lepe žene. In dolgi črn lasje so morje, ki valovi. Ob deževnih dneh se dvignejo in, groza, se zadržajo v obalo, proti telesu, drugič ob lepem vremenu svobodno valovijo v zraku.

In tam sredi tega morja počivajo ladje. Ene bolj zaobljene in druge podolgovatih oblik, kot so temne oči, ki so se zadržale v lica mladih deklet.

Skale se premikajo. Premika jih morje. Voda buta v njih, tako kot moški v močna stegna dekleta.

In tam na obali je stal pes. Moški in ženska sta pekla ribo. Pogovarjata se. Zadišalo je po morju, algah in cesta se je premaknila, kot se premakne tancica na blédem ženskem obrazu.

To Woman: Mermin of Istanbul

SULEYMANN.

Sulejmannov pes je potolčen po glavi — srečam ga, ko se vračam z Galate. Tja večkrat zavijem med ribe, pijem kavo, dobro slastno turško kavo. Ponavadi si naročim tudi čaj in če sem slučajno lačna, pojem dobro ribo. Starci vlečejo iz nargil, pogledujejo naokoli, pogodrnjajo in tako jim mineva dan. Mlajši delajo. Eni lovijo ribo kar z mostu, drugi jih čistijo in tretji pripravljajo na žaru.

In sedim in gledam galebe, kako krožijo po zraku, se iznenada spusti-

jo proti vodu in zarijejo svoj kljun globoko v vodo. Manjše ribiške ladje križarajo, ene pristajajo in druge odhajajo.

Počasi se tudi jaz odpravim.

Sulejmannov pes je potolčen po glavi — srečam ga na Galati zgoraj na mostu. Mislim, da je to njegov pes. Želim ga prijeti, vendar tega ne morem storiti. Bojim se ga. Je to isti pes, ki je ubil tisto mačko? Zdi se, da me je prepoznal. Ko ga zagledam, se mi srce nasmeji. Stopim proti njemu in ga želim prijeti. Ne! Ne morem! Tudi on odpre gobec in zdi se mi, da se smeji. Na sredi glave ima

zvezdo-yildiz-masakr! Kaj se mu je pripetilo? Tega ne vem!

Suleymanna sem nazadnje srečala, ko je odšel s psom. Toda ta rana je sveža.

Tistega dne, ko sva se srečala, je zapisal v moj blok:

Fantasy and Reality
Picture a stage in your mind.
Where they even have the oceans.
An the breeze gently motions to the sea
Provokes him to make love
And anyhow...

In ljubila sva se tisto noč, ki je bila prekratka.

Izbrana pesem

Od suženjstva, ki poje o svobodi, do svobode, ki ne zna več peti. Od razposajeno — otožnega lirika Jožeta Brejca do žolčnega pamfletista Jožeta Javorška. Jože Brejc — Javoršek je svojo prvo in — vsaj za me — najboljšo knjigo napisal kot mladenič v partizanih. Prozaičnost povojnih let je ubila pesnika v njem.

Izbor in komentar Edo Torkar

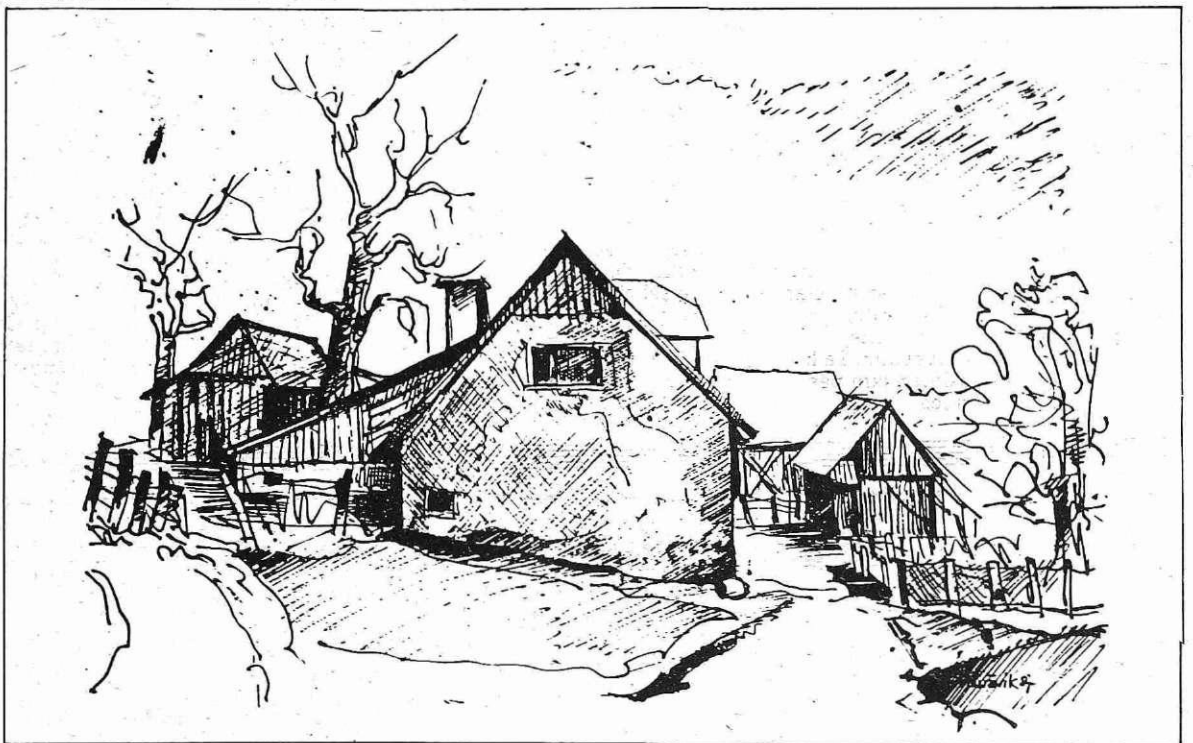
Jože Brejc

OBUP

Pustite me v slami: kadim cigareto, naj strelja, kjer hoče, oblačni soldat. Povejte vsem norcem sveta, da zapeto je moje srce in zadrnjen je vrat.

Potegnil sem suknjo do vrha ušes in kakor v vodnjaku samotnem se gledam; zamaknjen v tišini se nič ne zavedam, da gledajo mile oči me dreves.

(Iz Partizanske lirike, 1947)

JOŽE VIDIC

4

ZAUPNA POROČILA
ŽUPANA LUCKMANNA

Na voljo sem jim dal volksdeutscherja Alojza Kotniga in pet lovskih nadzornikov. Popolnoma so prečesali južna vnožja Karavank od grabna Belce, zahodno od Dovjega, do Ukovega grabna nad Jesenicami. Le oddelek, ki se je vzpenjal od Jesenic, je v Ukovem grabnu naletel na bando desetih mož. Slednji so odvrgli nahrbtnike z živežem, približno 100 kosov streliva, tri puške, več odevi in drugega in se razbežali na vse strani. Streljali so po njih, žal ne zadeli. Le bandit Svetina Viktor z Javornika, ki je na begu od decembra, se je vdal gestapu. Našli so ga v skrivališču. Pri zaslišanju je odkritosrečno priznal marsikaj zanimivega. Tako je izdal, da se bo isti večer banda zbrala na Kalvariji. Žal temu sporočilu nismo preveč verjeli. Tja se je napotil le vod 3. čete 171. pol. rez. bataljona z svojim bratom Pavlom kot gorskim vodnikom (na domnevno zbirališče). Vod je že med pohodom naletel na partizane, ki so se skrivali v temi. Policist Harkl je padel po pomoti, zadet v hrbet iz lastnih vrst. Pomilovanja vredni je med prevozom na Golnik umrl zaradi poškodb. Če bi Kalvarijo, ki je le pol ure hoje nad Jesenicami, z nekaj vodi obkolili in čakali jutra, bi verjetno celo tolpo uničili. K temu sploh ne bi smeli pritegniti policistov, ki so bili v akciji že prejšnjo noč in podnevi. Pogosto so morali v meter visokem in mokrem snegu na nadmorski višini 1000 metrov zavzeti položaje. Kot dolgoletni lovec sem vaju gora in napora, pa nisem bil samo premočen, temveč tudi zelo utrujen.

Enako so poročali drugi gorski vodniki, ki niso imeli smuči. Nespretno je pomankljivo opremljeno policijo pustiti v tako visoke gorske lege, kjer leži sneg še meter viso-

ko in se tudi partizani ne morejo gibati. Tu bi bile uspešne le s smučmi opremljene čete.

Pripravljenost gorskih vodnikov: Vse pripravljene gorske vodnike so vpo-klicali v zadnjem trenutku in za njih niso mogli preskrbeti nobenega živeža, razen kruha. Glede na to so bili slabo hranjeni; lačni pa niso popolnoma akcijsko sposobni. Poleg tega se mi zdi, da se njihova prostovoljna akcija ne ceni ustrezno. Vodnik ne sme biti neoborožen in v nasprotju s četami brez snežnega plašča na čelu kolone. Treba je poskrbeti, da bodo imeli vodniki pri akcijah svoj živež, svoje orožje in svoj snežni plašč. Vodnike novačijo iz volksdeutscherjev in požrtvovalnih Slovencev, katerih akcija zasluži ustrezno veljavo. Gorski vodniki, ki so pogosto na voljo policiji, naj dobe revolver in strelivo, da bi se lahko branili pred maščevanjem partizanov.

Požgani seniki:

V začetku meseca je policija patrolirala na Koroško Belo in požgala 14 senikov. Pridržani kmetje so pri tem izgubili približno 12700 kg alpskega sena in imeli najmanj za 20.000 RM škode. Pripominjam, da policija v nobeni od koč ni našla partizanov, zato mi je to dejanje nerazumljivo...

Jeseniški prvoborec Ivan Vovk - Živan je v zvezi z Luckmannovim poročilom o partizanski prehranjevalni akciji pri Jakobu Razingerju, po domače Markeljnu, v Plavškem rovtu pojasnil:

»Za prehranjevalno akcijo pri Markeljnu smo se odločili zato, ker smo potrebovali hrano. Napačno smo bili obveščeni, da za nas noče dati ničesar. Akcijo je vodil komandir Jeseniške čete Polde Stražisar. Ko smo prišli v Markeljno hišo, sta bili doma samo mati (gospodinja) in starejša hči. Zabili sta jokati in tarnati, od česa bodo živeli, če jim bomo pobrali živež. Medtem je prišel gospodar Razinger in rekel ženi, naj bo tiho, nato se je obrnil k nam in nadaljeval: Fantje, vzemite, kar potrebujete. Tudi jaz sem bil v prvi svetovni vojni vojak na fronti in

vem, kako je. Le brez skrbi vzemite, kar potrebujete.

Mlajša hči Minka nam je celo pomagala spravljati hrano v nahrbtnike. Na koncu nam je rekla: »Vzemite še malo repe, dobra je, če je zabeljena z zaseko.«

Jakob Razinger je moral zjutraj prijaviti odvzem hrane, toda partizani so bili mnogokrat vnaprej zmenjeni s kmeti, ki so prostovoljno dali živež, razno opremo in živino iz hleva (ki je bila na občini vsa popisana), kdaj naj jih prijavijo in kako naj opišejo večerji ali nočni obisk. Naj pripovedujejo o nasilju, groznjah, butanju po vratih, o bradatih in raztrganih fantih in možeh. Kaj bo, če bodo takšni zmagali! Kaj bo z nami, če zvedo, da smo jih prijavili?

Vse skupaj pa ni bila igra, čeprav je morda iz daljave 45 let videti komedija. Tarnanje s solznimi očmi je bilo pravzaprav bitka za življenje, za družino, za kmetijo. O tem

nas hitro prepriča razglas višjega vodje »SS« in policije v 18. vojnem okrožju generalajntanta policije Erwina Rösenerja od februarja 1942; ta se glasi:

»Da zaščitimo miroljubno prebivalstvo, mora v bodoče vsak, ki daje banditom zavetje in o tem ne obvesti takoj sam ali po sosedih oblasti, računati z najstrožjimi ukrepi, najmanj pa z izgnanstvom in razdejanjem svojega posestva.

Enaka kazen bo zadela tudi tiste, ki na kak drug način zvedo za nahajališče banditov in njihovo delovanje in tiste, ki nasedajo lažnjivemu hujskanju banditov ter se jim pridružijo, pa čeprav le za kratko dobo.

Pošteno in delovno prebivalstvo mora že spoznati, da so ti banditi in vsi, ki so zanje, kljub vsem obljubam in kljub vsemu hujskanju le njegovi najbolj zagrizeni sovražniki, ki povsod plenijo in razdirajo ter morijo svoje lastne sonarodnjake.

Vsak hišni posestnik je dolžan pritrditi ta razglas v vidni obliki na notranji strani vežnih vrat in ga v primeru poškodb takoj namoestiti z novim.«

Hajko, ki jo opisuje jeseniški župan Luckmann, pa je borec Jeseniške čete Ivan Vovk - Živan opisal takole:

»Po prehranjevalni akciji pri Razingerju, po domače Markeljnu, smo se čez graben umaknili na Dindelnov rovt, kjer stoji svislj na čistini sredi rovtu. Zaradi tega smo v teh svisljih samo prenočevali (tudi pred omenjeno akcijo), podnevi pa smo se zadrževali na hribu Sušje, na nadmorski višini 1101 meter. Že prvi dan je stražar opazil, da se iz Plavškega rovtu pomika nemška kolona 50 do 60 mož proti Hruševski planini. Popoldne istega dne so se Nemci že prikazali nad nami na Črnem vrhu in nas iskali. Pozno popoldne smo na drugi strani, vzhodno od nas, videli civilista, ki je eno uro stal na vrhu hriba in opazoval okolico, potem pa se je sam spustil v dolino proti Jesenicam. Nismo vedeli, ali je vohun ali pa nas išče kdo od naše zveze. Zato je komandir Polde Stražisar poslal patroljo po drugi poti navzdol, da ga na Razpotju prestrežejo in ugotovijo, kdo je (Razpotje se imenuje kraj, kjer se križajo vse poti za smer Črni vrh na Ukovo, to je tik nad Jesenicami). Patrolja ga ni dohitela ali pa je neznanec zavl v drugo smer, vendar smo tedaj prvič pomislili, da je za nami vohljaj Andrej Noč, po domače Glažarjev s Koroške Bele, ali pa Alojz Krmelj, ki je imel majhno kajžo na Ukovem na Mirci. Bil je pleskar, poročen s Hratico.

19. marca 1942 ob štirih zjutraj, ko je bilo še temno, nas je speče v svisljih rešila izredna budnost stražarja. Zaslišal je vikanje smučarskih palic v zmrznjen sneg in šum smuči. Zbudil nas je in opozoril na nevarnost. Hitro smo pobrali svojo opremo in se umaknili. Komaj smo prešli čez čistino v gozd, že so z baterijami osvetljevali svislj, v katerih je bilo zgoraj seno, spodaj pa prostor za živino.

Vajeni smo že bili, da smo se v večjih hajkah razbežali in potem iskali drug drugega. Zato smo se zmenili: če bomo napadeni, se dobimo pri kapelici na Kalvariji nad Jesenicami.

● Vsi trije zbori občinske skupščine so na sedmih ločenih sejah 11. februarja s pripombami in osmimi osvojenimi amandmaji sprejeli resolucijo o družbenem planu občine Radovljica za leto 1987. Sprejeli so tudi program sklada stavbnih zemljišč v letu 1987 in zaključno poročilo o začasnih ukrepih družbenega varstva v DO Mira Radovljica. Delegati vseh treh zborov so opravili tudi več kadrovskih razrešitev in imenovanj.

● Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti občinske skupščine Radovljica sta na sedmih ločenih sejah potrdila z nekaterimi pripombami osnutek proračuna občine Radovljica za leto 1987, ki bo v javni razpravi do naslednje seje občinske skupščine v marcu. V obravnavi sta oba zbora imela tudi predlog zakona o prispevku iz dohodka TOZD za sanacijo izgub OZD elektrogospodarstva in premogovništva, nastalih v letu 1986.

● Izvršni svet OS Radovljica je na 28. seji 10. februarja potrdil sklepe 6. korespondenčne seje izvršnega sveta 3. februarja. Na seji so določili zadolžitve za preskrbo vojaških enot z neborbenimi sredstvi, ki jo morajo zagotoviti OZD. Izrekli so soglasje k višini stroškov voznikov izpitov pri Izpitnem centru Kranj. Določili so tudi višino enodnevnega neto osebnega dohodka na zaposlenega v občini kot prispevek za financiranje skupnih potreb krajevnih skupnosti. Imenovali so še člane iniciativnega odbora za pripravo reorganizacije SIS materialnih dejavnosti in njihovih strokovnih služb ter upravnih organov občinske skupščine.

● Ker je dosedanji podpredsednik zbora združenega dela občinske skupščine Radovljica Rado Zupan iz UKO Kropa s 1. februarjem 1987 imenovan za direktorja te OZD, mu je prenehal mandat delegata UKO in s tem tudi mandat podpredsednika zbora združenega dela. OK SZDL Radovljica je postopek za evidentiranje možnih kandidatov za to funkcijo končala 19. februarja.

● V osnutku odloka občinske skupščine Radovljica, ki bo v razpravi do marca, je predvideno, da bodo v občinskem proračunu za leto 1987 znašali prihodki 1.673.109 tisoč din, kar je 40 % več, kot je bila po predhodnem rebalansu lanskoletna realizacija proračuna. Za dejavnost krajevnih skupnosti, teh je v občini 20, bo iz proračuna namenjeno 59.025.000 din.

● V avli (spodnji in zgornji) občinske skupščine Radovljica so v počastitev slovenskega kulturnega praznika odprli razstavo šestih amaterskih slikarjev, članov likovne sekcije KUD Veriga Lesce. V otvoritvenem programu jih je pozdravil predsednik skupščine Bernard Tonejc, o njihovih delih pa je spregovorila prof. Maruša Avguštin. Ta kulturni dogodek so z venčki slovenskih in jugoslovanskih pesmi obogatili harmonikarji Glasbene šole Radovljica.

● V dvorani bistroja hotela Toplice na Bledu je 10. februarja na povabilo MS ZKS in Medobčinske gospodarske zbornice govoril podpredsednik zveznega izvršnega sveta Janez Zemljarič gorenjskim družbenopolitičnim delavcem in gospodarstvenikom o sedanjem gospodarskem stanju v Jugoslaviji. Tudi nekateri udeleženci razgovora so podpredsedniku Zemljariču povedali o svojih težavah in mnenjih o reševanju kriznih razmer pri nas.

● V preteklem tednu so bile izjemno delavne komisije pri občinskem odboru ZZB NOV Radovljica. 10. februarja so se sešli predstavniki krajevnih organizacij ZZB NOV s strokovnimi delavci in zgodovinarji Gorenjskega muzeja iz Kranja. Dogovorili so se o izvedbi celovitega popisa borcev NOB v občini. Istega dne se je sešla komisija za šport in rekreacijo, ki jo vodi Ivan Štular. Sprejeli so program zimskih in letnih športnih srečanj in pohodov borcev v letu 1987, beseda pa je tekla o organizaciji skupinskih prevozov udeležencev na pohode in prireditve. Koordinacijski odbor skupnosti borcev, ki imajo domil v radovljiški občini, je sprejel program dela za leto 1987. Vse komisije in odbori so sprejeli tudi finančne načrte.

● Koordinacijski odbor za proslave in prireditve pri P OK SZDL Radovljica je na zadnji seji sprejel program vseh prireditve v letu 1987, ki so občinskega značaja. Te so: delavski tabor na Šobcu 1. maja, dan mladosti v Bohinjski Bistrici 25. maja, občinski praznik 5. avgusta v Radovljici, žalne slovesnosti 1. novembra v Dragi, Begunjah in na Pokljuki, spominska svečanost 15. decembra na Goreljeku, Linhartova proslava 11. decembra v Radovljici in dan JLA 22. decembra v Radovljici.

● Na 10. seji predsedstva občinskega sveta zveze sindikatov Radovljica v začetku februarja so obravnavali osnutek statutarnega sklepa občinske organizacije ZS Radovljica in osnutek poslovnika o načinu delovanja občinskega sveta ZS Radovljica in njegovih organov. Sprejeli so tudi predlog programskih usmeritev za leto 1987 in zaključni račun občinskega sveta ZS Radovljica za leto 1986.

● Sindikati v radovljiški občini od 10. do 28. februarja izvajajo program akcije obravnav rezultatov gospodarjenja in sprejemanja zaključnih računov ter odločanja o razporeditvi dohodka v letu 1986. Izdelali so program celotne akcije in razpored obiskov članov DPO in občinske skupščine na razširjenih sejah izvršilnih odborov OO sindikata. Izdelali so tudi smernice za izvedbo nalog za ocene gospodarjenja in vodenja poslovnih organov.

● Skupščina Kulturne skupnosti Radovljica je že na decembrskem zasedanju dala pobudo občinski skupščini za dopolnitev določil letošnje resolucije o družbenem planu občine na področju družbenih dejavnosti. Gre za prednostno opredelitev razvoja kulture v občini za leto 1987, zato naj bi se povečala tudi prispevna stopnja iz bruto OD. Ta znaša komaj 0,35 % za program in 0,10 % za investicijo, kar je za 0,42 % pod slovenskim povprečjem in na zadnjem mestu v regiji. Čeprav je pobuda podprla tudi programsko sejo OK SZDL, te pobude v končnem besedilu resolucije ni bilo. Edina možnost je sedaj ustrezna uskladitev v okviru vseh SIS družbenih dejavnosti?!

● Na 8. seji koordinacijskega odbora za skupno porabo pri SIS družbenih dejavnosti so 13. februarja ocenili realizacijo izvršnih prihodkov in usklajevanje z republiškimi SIS za leto 1986 ter predlog sredstev za leto 1987. Seznanili so se tudi s podatki o prihodkih za januar 1987 ter o izvajanju programa za leto 1986.

● Izvršni svet skupščine občine Radovljica je že izrekel soglasje za organizacijo mednarodnega tekmovanja v smučarskih tehnikah 25. in 26. februarja v Bohinju. Imenoval je tudi organizacijski komite »FIS Bohinj 87«, finančni odbor ter preučil možnosti financiranja dela stroškov te velike prireditve iz občinskega proračuna. Članom dosedanjega organizacijskega komiteja je izrekel priznanje za delo.

● Za izgradnjo in obnovo vodovodnega omrežja v radovljiški občini bodo letos namenili 255 milijonov din, za čistilno napravo in kanalizacijo pa še 670 milijonov din. Letos bodo dokončno zagotovili oskrbo s pitno vodo v Lipniški dolini na desnem bregu Save. Dogradili bodo namreč dodatno zajetje prav tako na Koprivniku in na Gorjušah ter na Vojah in na Ribčevemu lazu v Bohinju.

● V družbenem planu cestnega in komunalnega gospodarstva v občini Radovljica za leto 1987 je v programu tudi gradnja mostu čez Savo v Otočah. Stari most je že povsem dotrajan, ob nalivih, ko narase Sava, pa predstavlja resno nevarnost za vse uporabnike.

● Izvršni svet OS Radovljica je pred dnevi objavil podatek, da je enodnevni neto osebni dohodek na delavca v devetih mesecih 1986 znašal 3.822 din. To je tudi osnova za obračun prispevkov zaposlenih za združevanje sredstev za potrebe oziroma dejavnost krajevnih skupnosti v občini Radovljica za leto 1987.

● Planinska sekcija LIP Bled, ki šteje okoli 80 članov, je bila ustanovljena aprila 1985. Na občnem zboru na Bledu so ob pregledu dosedanjega dela presodili, da so upravičili svoj obstoj. Opravili so številne dobro organizirane planinske pohode, ki se jih je udeležilo 340 pohodnikov. Sekcija skrbi tudi za usposabljanje in razvedrilo svojih članov s poučnimi predavanji.

● V okviru prireditve ob slovenskem kulturnem prazniku so 13. februarja zvečer v Sivčevi hiši v Radovljici odprli razstavo olj, akrilov in gvažev akademskega slikarja Henrika Marchela iz Kranja. Znani umetnik je doslej že trikrat razstavljal v Radovljici. Njegova najnovejša dela bodo na ogled do 8. marca.

● Komisija za kulturo pri občinskem svetu Zveze sindikatov je pred dnevi razposlala vsem osnovnim organizacijam sindikata v OZD in TOZD poročilo o realizaciji programa kulturne akcije za delovne kolektive v letu 1986, predlog programa kulturne akcije za leto 1987 ter obrazce za pogodbo o financiranju kulturne akcije letos.

Za vspodbudo v letu 1987 — pogled nazaj

3

Prešernova koča na Stolu

5. junija je jeseniška četa zajela večino pripadnikov Vaške straže (Wermanschaft) in jih po predhodnem dogovoru z vodstvom čete vključila v to enoto. S to akcijo so Nemci ugotovili, da se gorenjski fantje ne nameravajo vključevati v njihovo polvojaško službo in so zaradi tega razpustili vse vaške straže na Gorenjskem. Žirovniški fantje so postali dobri borci, vključeni večinoma v I. bataljon Gorenjskega odreda, imenovanega Cankarjev bataljon.

20. junija, na dan ustanovitve I. bataljona Gorenjskega odreda — imenovanega Cankarjev bataljon, so borci te enote izvedli svojo prvo večjo akcijo na progi med Jesenicami in Bohinjem; na odseku v bližini železniške postaje Podkočna so iztirili vlak s premogom. Promet je bil dalj časa prekinjen.

Istega dne je druga skupina borcev izvedla rekvizijsko akcijo v tedanji jeseniški bolnici na Senožetih (Javorniku).

26. junija je vod I. bataljona Gorenjskega odreda — Cankarjevega izvedel napad na nemški avtomobil

na cesti na Belem polju nad Hrušico. Pri tem so bili ubiti trije Nemci.

27. junija so Nemci pod vodstvom jeseniških gestapovcev postrelili na kraju partizanske akcije na Belem polju 45 talcev. Med njimi je bilo precejšnje število domačinov s Hrušice in Jesenic. Pripeljali so jih iz Begunj. Ob tem pa so izvedli tudi izselitev precejšnjega števila domačinov s Hrušice.

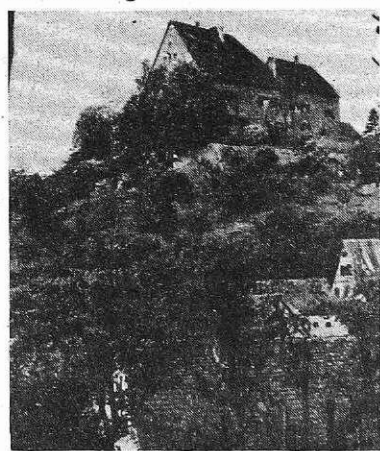
29. junija zvečer so borci I. bataljona Gorenjskega odreda — Cankarjevega izvedli izredno uspešno vojaško akcijo v Mostah pri Žirovnici. Zažgali so železniški in cestni most (leseno podporno kozo) in preprečili vojaško posredovanje iz bližnje postojanke. Železna konstrukcija se je zrušila v potok Završnica. Železniški promet je bil zaradi tega prekinjen 20 dni. Pri tem je poleg obeh čet sodelovala tudi tretja četa, ki je držala zasedo na Soteski in je prišla preko Save s Pokljuke.

1. julija so Nemci zaradi sabotažne akcije na železniški most v Mostah ustrelili 28 talcev, ki so jih pripeljali iz Begunj. Karel Perdih —

Žar je pri tem pobegnil, vendar je padel pozneje v partizanih.

1. avgusta so Nemci napadli I. bataljon Gorenjskega odreda — Cankarjevega, ki se je v tem času zadrževal na koroški strani Karavank, pod sedlom Mlinca. Po srečnem naključju se je bataljon srečno izmaknil obkolitvi in se premaknil proti Jeseniškemu rovtom. Na stražarskem mestu so Nemci presenetili borca Franca Cimermana — Naceta in ga ustrelili.

8. avgusta so Nemci napadli štab Gorenjskega odreda na Jezercih pod Triglavom. pri tem je padel Polde Stražisar — Rudi, politkomisar, ki bi prav v tem času moral prevzeti mesto komandanta Gorenjskega odreda. Polde je poznan jeseniški revolucionar in prvi komandir Cankarjeve čete. Ubit je bil tudi Ivan Bernard, komandir čete v II. poključnem bataljonu. Težko ranjen je bil Franc Potočnik, odredni intendant, španski borec in jeseniški revolucionar, ki je bil zajet in bil preko Begunj odpeljan v Mathausen, kjer je po težkem mučenju podlegel. Rešil se je le Ernest Seidler — Iztok, komandant II. poključnega bataljona, ki je padel 21. avgusta 1942 ob napadu na Prešernovo brigado v Žirovskem vrhu.

Nadaljevanje

Matere jeseniških prvoborcev

Programske konference KO ZB NOV

Na sedmi seji predsedstva OO ZZB NOV Radovljica 13. februarja, ki jo je vodil predsednik Slavko Staroverski-Metod so razpravljali in sklepali o osnutku finančnega načrta, proslavi 45-letnice boja na Lipniški planini, srednjeročnem programu vzdrževanja grobov in grobišč in drugih tekočih zadevah.

Predsedstvo je imenovalo poseben odbor za pripravo in izvedbo praznovanja 45-letnice boja na Lipniški planini. Vodil ga bo Ivan Čerkovnik. Predsedstvo je priporočilo odboru, naj bi kulturni program pripravili skupaj z Jeseničani. Vse osnovne šole v radovljiški občini naj bi formirale pohodne enote z imeni herojev in ustreznimi programi. Spominska prireditve na Lipniški planini naj bi bila v času od 9. in 12. septembra. Na seji je bilo pojasnjeno, da mora v skladu z zakonom o grobiščih skrbeti za vsa spominska obeležja družba. Po daljši razpravi so sprejeli sred-

njeročni program vzdrževanja grobov in grobišč z več dopolnili. Občinski upravni organ je treba vprašati, zakaj še niso urejene vse zemljiško pravne stvari v zvezi z grobišči.

Vodstvo OO ZZB NOV Radovljica bo še v tem mesecu sklicalo predstavnike KS Radovljica, spominskega varstva, OK SZDL, sekretariata za notranje zadeve, in Komunalne skupnosti Radovljica z namenom, da se dogovorijo za ureditev in vzdrževanje grajskega parka in spomenika pred hotelom Grajski dvor v Radovljici. Vse tiste, ki so prevzeli skrb za vzdrževanje spominskih obeležij, pa dela opravljajo neodgovorno, je treba opominjati.

Predsedstvo je sklenilo priporočiti vsem KO ZZB NOV v radovljiški občini, naj do 15. aprila zaključijo s programskimi konferencami, na kar bo programska konferenca občinskega odbora ZZB NOV Radovljica.

Ciril Rozman

Letna delovna konferenca Pihalnega orkestra jeseniških železarjev

V soboto, 14. februarja, so se na letni delovni konferenci sestali člani Pihalnega orkestra jeseniških železarjev in pregledali ter kritično ocenili svoje delo v preteklem letu in si začetni program dela za letošnje leto skupaj s finančnim načrtom. Izjemno pozornost, ki je hkrati tudi priznanje, so godbenikom izkazali številni gostje: predsednik Skupščine občine Jesenice Jakob Medja, predsednik občinskega sveta zveze sindikata Marjan Droč, predstavnik Kulturne skupnosti Jesenice Pavle Dimitrov, predsednik ZKO Jesenice Joža Varl, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice Edi Kavčič in predstavnik prijateljske godbe na pihala iz Gorij.

Predsednik pihalnega orkestra jeseniških železarjev, Peter Muhar, je v svojem poročilu kritično spregovoril o dejavnosti orkestra v preteklem letu, v uvodu pa je poudaril vse razsežnosti kulture, kamor sodi tudi orkester in zato, je dejal je razumljivo pričakovati tudi zgleden kulturni nivo članov orkestra, ki pa žal vedno ni tak. Še zlasti je bil kritičen do discipline godbenikov, ki včasih precej zašepa, brez nje pa ni moč pričakovati še večjega kakovostnega napredka, ki si ga prav gotovo vsi godbeniki želijo. Predlagal je tudi nekaj konkretnih sklepov, da bi izboljšali disciplino, zlasti na vajah, ki so jih lani imeli 84 s povprečno udeležbo 32 godbenikov od skupnega števila 64. To sicer na pogled ni malo, če ne bi v posameznih obdobjih ta številka še upadla. Nekateri so sicer zaradi delovnih in drugih dolžnosti opravičeno odsotni, nekaj pa je tudi takih, ki bi lahko prišli na vaje, pa ne čutijo dovolj odgovornosti do tistih, ki pridejo in do celotnega kolektiva. Delo v tako velikem kolektivu pa seveda zahteva od vseh visoko zavest in samodisciplino, kajti le tako je mogoče kakovostno hitreje napredovati.

V lanskem letu, je nadaljeval predsednik, je imel orkester 36 nastopov v domači občini pa tudi izven med drugim tudi v Trbovljah in Biogradu na morju ter v Podkloštru v Avstriji. Sodelovali so tudi na srečanju pihalnih orkestrorov SOZD Slovenske železarne in na srečanju pihalnih orkestrorov gorenjskih občin. Poleg tega so igrali še na 30 pogrebi in čez vsemu temu pristojejo še vaje, potem so bili godbeniki v letu 1986 kar 158 krat skupaj, kar pomeni, da so bili skupaj vsak drugi dan in pol. Sem pa niso vštete sekcije vaje, kar vse skupaj dokazuje, kljub omejenim slabostim, visoko zavest večine godbenikov in njihovo veliko obremenitev, s čimer so prav gotovo uvrščeni v sam občinski vrh amaterske kulturne dejavnosti.

Peter Muhar je dejal, da so naloge, ki so jih sprejeli v lanskem letu, v celoti uresničili, precej pa so si izboljšali tudi pogoje za svoje delovanje. Tako so uredili garderobne omare in vitrine za svoja številna priznanja in odlikovanja. Pri tem imajo največ zaslug člani: Franc Bizjak, Marjan Erman in Branko Pagon, pri sestavljanju oziroma montaži pa so jim pomagali še Rafko Travnik, Albin Bertonec, Jože Beguš, Franc Bizjak in Srečko Zen, katerim je predsednik izrekel priznanje in zahvalo.

Za svoje delo in številne nastope so bili deležni tudi družbene pozornosti, ki jo je izkazal predsednik Skupščine občine Jesenice Jakob Medja s svojimi sodelavci in predstavniki občinskih družbenopolitičnih organizacij s sprejemom v Kosovi graščini. Za nas, je dejal predsednik, pa je pomembno priznanje tudi to, da imamo hvaležne in navdušene poslušalce, kar se še zlasti izkaže na vsakoletnem novoletnem koncertu. Prav zaradi te pozornosti in številnih poslušalcev in prijateljev orkestra, je poudaril, se je vredno potruditi ter ugled in kakovost orkestra stalno dvigati.

V celoti, je menil predsednik, so v lanskem letu dobro delali, precej pa je še nalog, ki jih bo potrebno rešiti letos. Omenjal je zlasti še nadaljevanje pomlajevanja orkestra s pomočjo Glasbene šole Jesenice, obnovo nekaterih instrumentov, nabavo uniform za nove, mlade godbenike, nabavo novih sraj in kravat in dokončno izdelavo zložitljivih pulov. Še nadalje bodo gojili stike z orkestri v zamejstvu, več pozornosti pa bodo namenili tudi družabnemu življenju orkestra.

V svojem poročilu je predsednik Muhar dejal, da se začnjenja uresničevati tudi dolgoletna želja, da bi ob pihalnem orkestru deloval še zabavni

orkester. Le-ta je imel že prve vaje, ki jih vodi Franc Košir, želja vseh pa je, da bi se čim prej predstavil tudi javnosti. Predsednik se je ob koncu poročila zahvalil vsem godbenikom in drugim, ki so jim pomagali, za uspešno izvršitev načrtovanih nalog v letu 1986.

O finančnem poslovanju orkestra, ki je bilo lani dokaj uspešno, je poročal blagajnik Tone Ravnikar, ki je obenem predstavil tudi program in finančni načrt orkestra za leto 1987. Ivan Smolej, predsednik nadzornega odbora, je poročal, da je odbor pregledal finančno poslovanje, ki je vedno zelo vzorno, kar je ugotovil tudi nadzorni odbor ZKO, ki je ob koncu lanskega leta tudi pregledal poslovanje pihalnega orkestra. Albin Bertonec, gospodar orkestra je opozoril, da bodo morali letos nujno obnoviti nekaj garderobe oziroma oblek za godbenike. Na to so opozorili tudi godbeniki v razpravi.

Dirigent Pihalnega orkestra jeseniških železarjev Ivan Knific je v svoji razpravi največ pozornosti namenil disciplini posameznih članov in odgovornosti do celotnega godbenega kolektiva, kar sta predpogoja za nadaljnjo kakovostno rast orkestra. Omenil je tudi dobro sodelovanje z Glasbeno šolo Jesenice, kar se vidi tudi v prilivu mladih godbenikov. Storitvi bodo morali še več, da se med mladimi poveča interes za učenje instrumentov, ki so potrebni pihalnemu orkestru.

Po razpravi, v kateri so člani orkestra predlagali nekatere programske dopolnitve, so prejeli program dela in finančni načrt za leto 1987.

Omembe vredna je tudi pobuda, naj bi orkester razmišljal o ustanovitvi skupine mažoret, pri čemer so pripravljeno pomagati tudi Trboveljčani s svojim strokovnjakom. V razpravi so sodelovali tudi vsi gostje, ki so vsi izrekli priznanje orkestru za veliko delo, ki ga opravlja na kulturnem področju v občini in izven. Prav gotovo pa je prisotnost tolikšnega števila predstavnikov družbenopolitičnega in kulturnega življenja občine na letni delovni konferenci lepo priznanje Pihalnemu orkestru jeseniških železarjev za njihovo kulturno poslanstvo v občini in širšem prostoru.

Svinjska glava

Smučarski klub Svinjska glava bo v petek, 27. februarja zvečer v hotelu Pošta priredil svoj letni občni zbor in svečano sejo županstva občine Španov vrh. Vabljeni so vsi člani kluba, sprejemajo pa tudi nove.

Na pustno nedeljo, 1. marca, bo v Črnem vrhu smučarsko tekmovalje za trofejo svinjska glava. Za vse nastopajoče v maskah so pripravljene bogate nagrade:

— letna smučarska karta za sezono 1987/88, smuči, palice, nahrbtnik, potovalka, gospodinjinski pripomočki in druga vredna darila. Nasvidenje v Črnem vrhu

Obiskala nas je Berta Golob

8. februar, dan, ko se vsi spominjamo našega največjega pesnika Franceta Prešerna. Radio, televizija, vse govori o tem izrednem človeku, ki je znal svoja čustva in misli čudovito povezati v rime ter jih tako ohraniti poznejšim rodovom.

V šoli smo njegov spomin počastili s kulturnim programom, na proslavi pa se nam je pridružila tudi pisateljica Berta Golobova. Nastopil je šolski pevski zbor, dramska skupina in učenci glasbene šole. Po končanem programu smo povabili na oder pisateljico. Pripovedovala nam je o svojem življenju in delu.

V otroških letih je bila živahna deklica, ki ni rada opravljala dela, ki so ji ga naložili starši, posebno če je bilo treba prinesiti drva ali vodo. »Toda ta lenoba mine,« je rekla nasmejana. S tem je potolažila marsikoga izmed nas. Vojno je preživljala v strahu in še danes se stresa, če zasliši letalo, ki jo spominja na grozote vojne. Že od malih nog je rada pisala spise. »Matematike pa nisem marala. To se mi še danes maščuje, posebno če grem nakupovat na trg,« je povedala.

S seboj je prinesla tudi nekakšno knjižico. Nič ne uganil, kaj bi to bilo. Nazadnje nam je povedala, da je to beležka Tona Zupana, ki je bil profesor Frana Saleškega Finžgarja. V beležko je zapisoval kazni in prekrške, ne le našega rojaka Finžgarja, ampak tudi drugih dijakov. Vsi smo se čudili, kakšne velike kazni so učenci dobivali za tako majhne, danes neopazne prekrške. Če niso bili na svojih mestih ali so med uro govorili, so dobili po več dni zavora in

bili prikrajšani za prostost, igre in šale.

»Res imate srečo, da ste se rodili v teh letih, ko je v šolah tako prijetno in učitelji niso tako grozni strogi,« je rekla.

V Predvoru je učila otroke, ki so jih starši zapustili in niso imeli pravega doma. »To delo ni bilo lahko,« se spominja pisateljica. Iz vsakega posameznega otroka je skušala izvleči, kaj ga muči in teži, poslušala je njihove izpovedi, jih tolažila in jim pomagala v težkih trenutkih. O teh domskih otrocih je napisala tudi knjigo z naslovom Sovražim vas. Že naslov nam pove, da življenje teh otrok ni bilo lahko. Venomer so pred očmi videli mater, očeta, brate... V knjigi je opisala nekaj teh otrok. Meni se je najbolj vtisnila v spomin slepa deklica, ki je vedno razmišljala o lepih stvareh, o sreči, njena usta so bila zmeraj nasmejana, toda v srcu je nosila bolečino.

Kljub temu, da je imela z otroki veliko težav in jih je mnogokrat imela »čez glavo«, kot pripoveduje, jih je imela rada. Saj imajo tudi ta zapuščena bitja pravico do ljubezni, ali ne?

Ob branju knjige sem se živela v pisateljico pripovedovanje in sočustvovala z otroki, ki imajo, kakor mi, ki smo ljubljani, imamo starše, toplino, dom... različne želje, ki pa bodo gotovo ostale neizpolnjene.

Pisateljica se mi je vtisnila v spomin kot preprosta, pristrčna, ljubezni in vedrine polna žena.

Nada Sprinčnik, 8. razred
ČOŠ Gorenjskega oddreda
Žirovnica

Cvetje v jeseni, Milena Zupancič in še kdo...

V petek, 6. februarja, smo imeli na naši šoli kulturni praznik v počastitev Prešernovega dneva. Odšli smo v kinodvorano, kjer smo si ogledali film Cvetje v jeseni. Film nam je bil zelo všeč, ker je bil sproščen, zanimiv in poučen.

Po ogledu filma pa nas je v šoli že čakala slovenska igralka Milena Zupancičeva, ki je v tem filmu igrala glavno vlogo. Bili smo zelo veseli, ker se je odzvala našemu povabilu. V sproščenem in pristrčenem pogovoru z njo smo izvedeli veliko zanimivega o igralskem poklicu in o nastajanju filma.

Učenci nižje razredne stopnje so si ogledali zanimivo igrico Pekarna Mišaša, ki jo je pripravila dramska skupina z Bohinjske Bele. Pri pripravi na igrico je sodelovala tudi igralka in pisateljica Svetlana Markovič.

Proslavljanje kulturnega dne smo popestrili še z otvoritvijo likovne razstave del znanega slikarja Rudolfa Arha, na temo kmečka hiša na Gorenjskem. Razstavo je v avli naše šole odprl prof. Janez Ravnik, otvoritve pa se je udeležil tudi slikar sam. Izvedeli smo nekaj zanimivih podatkov o slikarju. Že od nekdaj je rad slikal kmečke hiše in pokrajino. Njegove risbe so narisane s svinčnikom, voščenkami in flomastri. Te slike je Rudolf Arh razstavljal že po mnogih krajih Slovenije. Je član likovnega kluba Dolik na Jesenicah.

Mnogi učenci so si z zanimanjem ogledali razstavo, na ogled pa vabimo tudi druge.

Manuela Knaflič, 8.b.
OŠ prof. dr. Josipa Plemlja
Bled

Literarni večer na Javorniku

Belo pogrnjena miza, nekaj deset parov zvedavih oči žen, mož, fantov in deklet in beseda, ki je malce drugačna od navadne, pogovorne, je stekla od ust do ust, zdaj tiše, zdaj glasneje, ob našem slovenskem - Prešernovem kulturnem prazniku.

Jesenjski literati so predstavili drobce svojih del pešiči pozornosti, izbranih poslušalcev, naših občanov, ki jim je ta zvrst kulture blizu. Vsi literati so bili v kratkem veznem besedilu tudi predstavljeni. Za to so poskrbeli igralci DPD Svoboda France Mencinger, le-ti so se tudi potrudili, da se je beseda zvočno in kleno zliila med obiskovalce.

... na vlaku za München je gneča, gneča, kje pa je sreča, kje pa je sreča... se sprašuje Božidar LAKOTA v svoji

pesmi ZDOMSKA. Pesem se refleksivno odziva na čas, v katerem živimo; odtujenost začutimo iz sleherne ga stih.

V pesmi DARILO... »čevlje si kupila, da po meni si hodila...«, avtor Franci TUŠAR razkriva medsebojne človeške odnose, razmerja, v kolikor smo jih še sploh sposobni imeti.

V SATANU pisec teh vrstic skuša vesoljno občestvo prepričati, da je demon več ali manj v vsakem izmed nas, le da se tega tako zelo poredkoma zavemo.

... Ostala sem sama v povprečnosti.

To boli.

V teh verzih pesmi z naslovom SAMO AVTORICA MOJCA FINŽGAR izliva bolečino samote, ki je v našem času in prostoru vse bolj prisotna.

Pesnik Milan KRISTAN v VONJU POMLADI na izredno subtilen način izrazi odnos do sebe, do sveta in okolja, v katerem živi:

...ko sedim v sobi sredi zimske noči, kdo mi bo odgovoril, kdo me prijel za roko? ničesar ne vem...

Pesnik in filozof Marjan ČUFAR z občutljivo pronicljivostjo zadeva človekovo in človeško zavest, zavedanje in misel v pesmi SAMOPOVNA-NJENJE:

... v deželi pesnikov sem videl rožo, ki svojo luno ima namesto vej...

In naposled pesnica Sonja KORANTAR na svojevredstven način v OKAMENELI STRANI NEBA odslukava skrutitev narave ali morda še česa:

... Nekdo je z roko nestišno, v reko jutrišnjico potopljeno, odsekal reki beli izvir, je pozabil daritev za včerajšnji pepel.

To je le bežen vtis z literarnega večera bolj ali manj znanih jeseniških literarnih sodelavcev, kakor jih je dojel in sprejel pisec teh vrstic. Za to, da je literarni večer sploh nastal in bil, gre vsa pohvala Franciju TUŠARJU in igralcem ter članom DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela.

Naj zapišemo še to: iz vse jeseniške občine se je od književnikov, torej poklicnih piscev, odzval le prof. Valentin CUNDRIC, od ostalih, ki jih ni malo, ni bilo ne duha ne sluha.

Prisotni pa so rekli, da jim je bil večer všeč in da jih je še vse premal.

Franjo Ropret

Tomaž Iskra

Nekulturno obnašanje na kulturnih prireditvah

Ljubitelji kulturnih prireditev se pritožujejo nad nekulturnim obnašanjem nekaterih obiskovalcev gledaliških predstav, koncertov in drugih prireditev. Večkrat je skoraj nemogoče, da bi si prireditve ogledali ali jo poslušali v miru, ker nekateri obiskovalci nimajo prirojenega niti priučenega čuta, ali pa prav nič ne vedo o »pravilih« obnašanja v gledališču in na koncertih. Glasno se pogovarjajo, šumijo s papirčki bombonov in slaščic. Med izvajanjem programa prihajajo in odhajajo iz dvorane, iščejo svoje sedeže itd., pri tem pa ne pomislijo, da zelo motijo tiste v dvorani, pa tudi izvajalce programa, ker pri vsem tem povzročajo ropot.

Svež je vtis s podelitve Prešernovih nagrad v gledališču Tone Čufar. Med slavnostnim govorom, podelitvijo nagrad, recitacijami in koncertnim programom ženskega pevskega zbora je bilo v dvorani, posebno pa na balkonu zelo »pestro«. Ljudje so prihajali in odhajali iz dvorane, na balkonu so se glasno pogovarjali, se sprehajali in razsušen pod je seveda škripal. Podobnih primerov je še veliko. Omenimo naj le še, da se tako nekulturno obnašajo tudi obiskovalci otvoritev likovnih razstav v salonu DOLIK. Med predstavitvijo razstavljalca in izvajanjem kulturnega programa glasno, »strokovno« pojasnjujejo slikarjeva dela ali pa se pogovarjajo kar tako.

V gledališču in na koncertih je v

kulturnem svetu NAVADA, da se po začetku predstave vходи v dvorane zaprejo. »Dovoljeno« je le pet - šest akademskih minut zamude. V dvorano se lahko vstopi samo med odmorom, na koncertih tudi med aplavzom po izvedeni točki, s tem da »zamučnik« svoj sedež lahko poišče samo v odmoru. Za tak red morajo skrbeti biljeterji /redarji/. Na take obveznosti in red bi biljeterje morali »navaditi« odgovorni za gledališke predstave in koncerte. Za začetek bi pa o tem lahko obiskovalce kulturnih prireditev opomnili v gledaliških in koncertnih listih. Obiskovalci pa naj bi do kulturnih prireditev imeli potreben nivo kulturnega obnašanja.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Nisem eden tistih, ki menijo, da smo Slovenci, kar zadeva odnos do kulturnih dobrin, zanikrni brezbrizneži. Nisem prepričan, da bi moralo prav vse prebivalstvo hoditi na koncerte resne glasbe, obiskovati umetnostne galerije pri nas in na tujem, brati poezijo, moderne romane in poljudnoznanstvene študije. Nekaj tega naj bi počeli skoraj vsi v času šolanja, kasneje pa...

Zdi se mi, da le nekateri čutijo resnično nagnjenje do posameznih umetnostnih in literarnih oblik, ali recimo do zgodovine, filozofije, psihoanalize... Torej, kaj če ugotovijo, da polovica ljudi v enem letu ni prebrala niti ene knjige? Ob tem se ne bi zjokal. Verjetno je med njimi precej takih, ki berejo časopise in takih, ki so brali knjige kdaj prej ali pa jih bodo brali kasneje.

Ne mislim pa reči, da je vse tako, kot bi moralo biti. Na našem kulturnem zemljevidu je nekaj madežev, črnih točk, ali kakor bi že označili nerazveseljiva dejstva, kot je recimo to, da se naše knjižnice stiskajo v skrajno neprimernih prostorih.

Prejšnja leta smo tožili tudi o pomanjkanju denarja za nakup novih knjig. Glede tega se zdaj ne moremo pritožiti. Vprašanje pa je, ali je vse tako, kot bi moralo biti, kar zadeva obveščenost morebitnih porabnikov. Upam, da bo pričujoči članek temu ali onemu naključnemu bralcu zbudil zanimanje za naše »skrite« zaklade.

Tokrat sem se namenil čisto na kratko predstaviti nekaj novosti, ne leposlovnih, kot navadno, pač pa s področij, ki so tako ali drugače pove-

zana z leposlovjem. Navedene naslovi je knjižnica dobila v preteklih dveh mesecih, v decembru in januarju.

Kot rečeno, ne bom navajal ne strokovnih ne leposlovnih knjig, temveč dela, ki jih navadno označujemo z nazivom poljudna znanost in o katerih malce preoptimistično sodimo, da bi morala zanimati »sleher-nega kulturnega človeka«.

Danes je po mnenju mnogih v ospredju razmišljanje o prihodnjih usmeritvah človeštva, takomenovana futurologija. V to področje sodi delo J. Rifkina v srbohrvaškem prevodu: **Posustajanje budućnosti**. — Najbližja asociacija na prihodnost je nemara robotika. V zvezi s tem naj torej omenim **Knjigo o robotih** R. Pawsona. (Imamo tudi nekaj novih knjig o računalništvu, vendar teh tu ne bom navajal.)

Psihologija, psihoanaliza: Vid Pečjak je nekje zapisal, da je večina knjig s tega področja v angleščini, vendar je treba reči, da ima naša knjižnica precej teh knjig v slovenščini in srbohrvaščini. Naj tu navedem najnovejšo: **Knjiga o možganih** (P. Russell) se menda do neke mere pokriva s krajšimi in bolj poljudnimi Buzanovimi deli. Omenimo še domače delo M. Ule: **Od krize psihologije h kritični psihologiji**. Tu sta dve knjigi v srbohrvaščini, katerih avtorja slovenski bralci že poznajo: J. Lacan: **Spisi**; R. Jacoby: **Potiskivanje psihoanalize**. Ti dve knjigi sta, priznam, že zunaj poljudnosti. Pač pa je dovolj poljudno napisan **Freud** Octava Mannonija. Več kot poljudno je tudi delce **Govorica telesa** (Allan Pease). Po naši klasifikaciji sodi tudi hiromantija v mejno področje psihologije. Torej bom tu navedel še Saint Germainovo **Proučavanje dlana**. V odnosu do parapsihologije smo ne-

koliko razdvojeni. Imenitna knjiga A. Clarka — v srbohrvaščini — **Svijet zagonetnih sila** ponuja množico dokazov in protidokazov.

Novih filozofskih knjig je manj, vendar imajo zato večjo težo. V srbohrvaščini lahko zdaj končno beremo osrednjo Schopenhauerjevo delo **Svet kao volja i predstava**. Izšel je naslednji zvezek velike edicije o marksizmu: **Marksizem v obdobju III. Internacionalne**. In še izvirno delo: A. Ule: **Od filozofije k znanosti in nazaj**. Knjiga L. Šešerka **Zgodovinsko Heglove logike** obravnava najbrž razvoj Heglove misli v okvirih marksizma.

Korak od razlage sveta k njegove-mu spreminjanju je najbrž večji od tega, ki smo ga ta hip tvegali na tem mestu: od filozofije k politiki. Zdi se, da imam ravno še toliko odmerjenega prostora, da lahko navedem najzanimivejše novosti. Zato naj govorijo naslovi — skupaj z avtorji — sami zase:

V. Vlahović: **Sporočila revolucije**; J. Prunk: **Slovenski narodni programi**; M. Doder: **Kopinič bez enigme**; D. Baker: **Laserski izazov: rat zvijezda** je že interdisciplinarna knjiga. V današnjem svetu se politika na poseben način prepleta tudi z medicino. O tem (verjetno) govori knjiga D. Kecmanovića **Upotreba duševnog bolesnika**.

Zgodovina je nekoč govorila predvsem o kraljih in velikih bitkah, novejši razvoj te vede gre, kot vse kaže, v sociološko in etnološko proučevanje preteklosti. Kako to izgleda, lahko vidite na primer, v knjigi **Družina** J. L. Flandrina ali, če ste pripravljeni brati študijo o čarovnicah, ki je hkrati nekakšen roman — v srbohrvaščini (J. Michelet: **Veštica**).

M. H.

Edo Torkar: Od tod do Kajmakčalana

»Edo Torkar je zlasti slovenski planinski javnosti znan kot odlični pisec — esejist z refleksijami in potopisi iz vsega jugoslovanskega prostora. Odlikuje ga živahen, osebni, nekonvencionalen slog in predvsem tudi čisto posebno, nenavadno gledanje na svet in življenje. Številna besedila te vrste so dovolj odmevno izšla v Planinskem vestniku in danes (že) zagotovo predstavljajo eno bolj-

ših in posebnih, obenem kvalitetnih strani slovenske esejistike, zlasti planinske.«

Iz recenzije dr. Matjaža Kmecla

»...Doseči resnično »bistvo«, tisto igro, ki ni igra videza, ampak je igra kot svetost sveta, vse to pomeni zavreči tega »najboljšega vseh možnih svetov« in se podati po dolgi poti k

sebi. Po poti, ki osrečuje bi dejal: ko cilj dosežeš, ostaneš prazen, če ni-maš poti, kajti na koncu ti vedno ostane le pot.

Edo ve, da mu ostaja le pot. Toda pot, ki ima začetek in ki ima konec. Je kot tisti življenjski krog, tisti curriculum vitae, ki spravlja v obup eksaktno pamet, je neulovljiv in neizračunljiv. To je krog, ki se spočenja in se vedno znova zaključuje v želji. V tisti, po Lacanu, ničelni točki želje, kjer vse JE in je to vse hkrati tudi NIČ. Tam v Baški grapi...«

Iz (neobjavljene) spremne besede Mitje Koširja

»Nikamor ne pojdi, kadar si nesrečen. Nikamor ne pojdi, kadar te zapustijo denar in uspeh in ženska in sreča. Odidi, kadar imaš vsega v izobilju: kadar te ženske ljubijo in ti zlati cekini zvenkečejo v mošnjčku in tvoje delnice visoko stojijo na borzi uspeha in priljubljenosti. Naj ti ne bo težko premenjati z boljšega na slabše, saj nihče ne ve bolje od tebe, kaj je zate dobro in kaj slabo. Preizkušeni potrebuješ, ne varnih zavetij. Naj te požene od tod svoboda, ne nujnost. Ne dajaj prednosti ne vročemu srcu ne hladnemu razumu, pač pa tistemu skrivnostnemu, samo tvojemu v tebi, ki skrbi za tvoje ravnesje med ljudmi in stvarmi, med nebom in zemljo.

Srečo zapusti, še preden te sama zapusti.«

Edo Torkar, Popotnica — motto h knjigi **OD TOD DO KAJMAKČALANA**

V knjigi **OD TOD DO KAJMAKČALANA** je zbrano deset planinskih zgodb oziroma lirčnih potopisov: **Hiša v Baški grapi**, **Z dekleti na Triglav**, **Poišči si otok**, **Na sončni strani Velebita**, **Pa mirna Bosna**, **Ko Zelenogora porjavi**, **Sinjine Sinjajevine**, **Komovi — daleč in v megli**, **Poletje starega volka** in **Vsi neosvojeni vrhovi**. **Porezen**. Obseg knjige je 110 strani v broširani vezavi, fotografijo za naslovnico pa je prispeval naš priznani fotograf Jaka Čop.

Knjiga bo prišla v redno prodajo marca 1987, nekaj »predpremiernih« izvodov pa je že zdaj naprodaj v pisarni Planinskega društva Jesenice na Cesti železarjev 1, po ceni 2500 din za izvod. Knjigo lahko naročite tudi neposredno pri avtorju na naslov: **Edo Torkar, C. revolucije 8, 64270 Jesenice**, in sicer po prednaročniški ceni 2200 din plačate po povzetju. (Cena knjige v redni prodaji bo 2800 din!)

Razstava fotografij mojstra fotografije Stojana Kerblerja

S krajšim glasbenim programom, ki ga bodo izvajali učenci Glasbene šole Jesenice, bodo jutri, 20. februarja, ob 18. uri v razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice odprli razstavo fotografij mojstra fotografije Stojana Kerblerja iz Ptuja. Razstavo sta skupaj pripravila razstavnih salon DOLIK in Foto klub Andrej Prešeren Jesenice. Ob Kerblerjevi razstavi fotografij v Cankarjevem domu v Ljubljani je kritik Franc Zalar zapisal:

»Kot da jih je uročilo motno se svetlikajoče oko fotografske kamere, so v narejeni pozi otrpnili prebivalci vinorodnih Haloz; povsem negibni, statični, toda z njihovih razoranih, trpkih, bolj poredkoma tudi nasmejanih in hudomušnih obrazov, lahko beremo grenko zgodovino in še vedno ne preveč roznato sedanjost tega vedno zapostavljenega severovzhodnega obrobja slovenske zemlje. Zaradi fotografove uporabe širokokotnega objekтива in kratke optične razdalje so vsi ti pristni kmečki obrazi nekoliko karikirani, izrazno poudarjeni, vsaj tisti, ki so v prvem planu in ki izstopajo iz anonimne množice, kot da hočejo reči: glejte to smo mi, takšni smo, kot nas vidite. Morda se dozdaš še prav nobenemu izmed naših številnih odličnih fotografov ni posrečilo tako globoko prodreti v človekovo bistvo, se tako osebno prizadeto približati mentaliteti človeka določenega okolja in sredine kot prav Stojanu Kerblerju. Avtor, ki je sam doma v teh odročnih krajih, nam je ohranil v svojih fotografskih posnetkih edinstven dokument in toplo človeško pričevanje o nekem svetu, ki čedalje bolj izginja. Brez slehernega eksperimentiranja, z dokaj skromno izbijo zgolj klasičnih fotografskih prijemov v črnobeli tehniki se je Stojan Kerbler v dobrih dveh desetletjih svojega amaterskega ukvarjanja s tem najbolj razširjenim vizualnim medijem povzpел do vrhunškega mojstrstva, postal eden vodilnih osebnosti v slovenski in jugoslovanski fotografiji, zlasti na področju portreta.

Vendar se interpretativna moč Kerblerjevih portretnih upodobitev ne skriva samo v poudarjanju človeške osebnosti in karakterja, marveč tudi v tem, da je v njegovih fotografi-

jah človek vedno le del širše resničnosti, portretiranje vedno spremlja tudi del njihovega neposrednega življenjskega okolja. Haloški kmetje so za trenutek prekinili delo na polju, v vinogradu, pri klanju živine, se nam kažejo v prostorih svoje domačije, v gostilni, na sejmu, na mestni cesti, posamič ali redkeje skupinsko in to v načinu starih portretnih fotografij. Kerblerjeve fotografije so prava galerija elementarnih človeških likov iz nekega specifičnega okolja, se pravi sociološko - kritična, etnografska in nenazadnje umetniška študija. Avtor spremlja ljudi svoje ožje domovine od nežnih otroških let do pozne starosti, ko čakajo zapuščeni in nebolgli v svoji skromni kamrici končno rešitev od pretežkih bremen življenja.

Podobe otrok so najštevilnejše in morda tudi najkvalitetnejše stvaritve v tem edinstvenem portretnem opusu Stojana Kerblerja. So izredno umetniško in človeško pričevalne; drobna bitja v okrilju razkošne narave, otroci, ki se igrajo na smetišču, otroci v ambientu in pri opravih na polju, prizori polni poetične miline in optimizma — toda hkrati tudi že skaljeni s kapljico grenkobne resnice o usodi, ki jih čaka. Stojan Kerbler, ki je za svoje delo prejel številne nagrade in priznanja, med njimi tudi nagrado Prešernovega sklada (1979), naziv odličnik EFIAP ter red zasluga za narod s srebrno zvezdo (1975), si je že s samim ciklusom fotografij Haloški človek zagotovil visoko mesto v sodobni slovenski in jugoslovanski fotografiji.

Razstava fotografij mojstra fotografije Stojana Kerblerja bo v razstavnem salonu DOLIK na Jesenicah na ogled od vključno 4. marca. Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Marek Lenardič: Ekologija in industrijski sistem

V zagrebških pa tudi v nekaterih drugih knjigarnah je že od novega leta naprej mogoče kupiti knjigo oz. brošuro jeseniškega ekologa dr. Mareka Lenardiča **Ekologija i industrijski sistem**. V knjigi je objavljen istoimenski esej, ki je že leta 1977 doživel revijalno objavo v zagrebški družboslovni reviji **Naše teme**, poleg njega pa še uvodna beseda Petra Kodermaca, afirmativna recenzija ekologa dr. Dušana Pluta, knjiga pa je sklenjena s kratkim orisom avtorjevega življenja in dela.

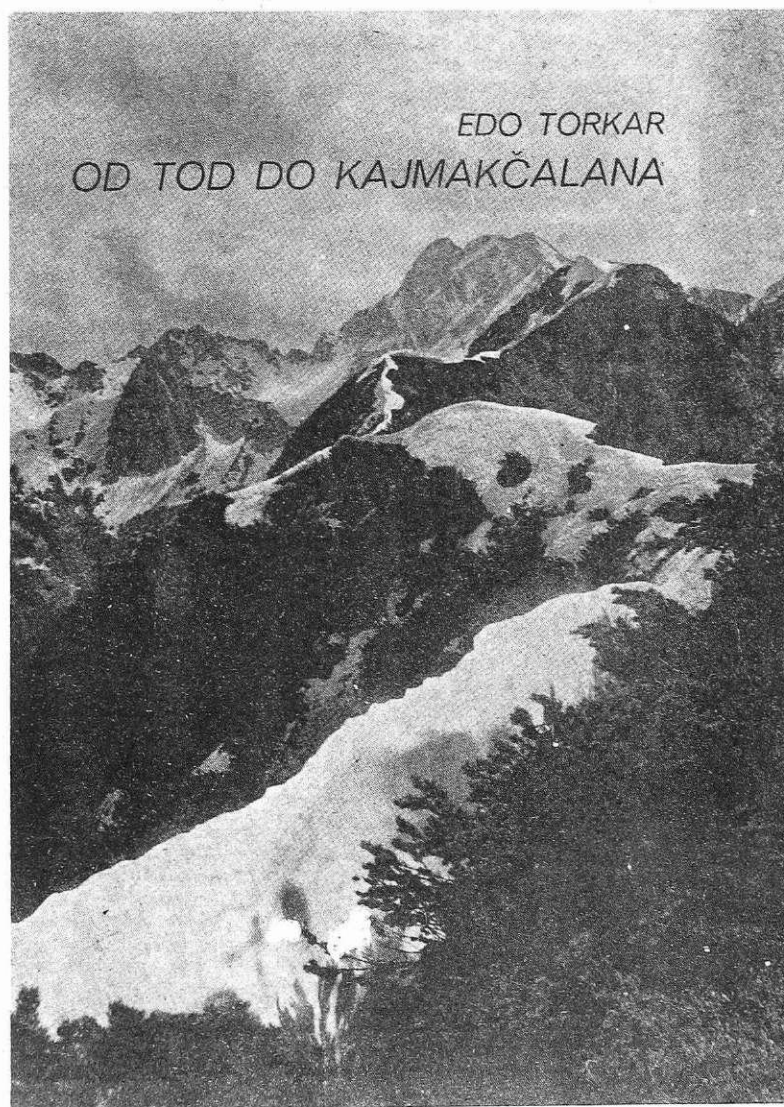
V življenjepisni preberemo, da se je dr. Marek Lenardič rodil leta 1947 na Koroški Beli, da je po maturi na kranjski gimnaziji študiral na ljubljanski Pravni fakulteti in na Visoki šoli za politične vede, kjer je leta 1967 diplomiral iz politologije. Tri leta pozneje je z diplomsko končal študij tudi na Diplomatski akademiji na Dunaju, opravil specializacijo na sedežu OZN v New Yorku in odšel v Nemško demokratično republiko, kjer je doktoriral iz filozofije. Specializacijo je nadaljeval v Jugoslaviji in v Zagrebu še drugič doktoriral, in sicer s temo »Sociološka vprašanja ekologije s posebnim ozir na SFRJ«. Sodeloval je pri delu več kot dvajsetih mednarodnih organizacij in konferenc za znanost, ekologijo in varstvo okolja; nekaterim je tudi predsedoval. Zdaž živi in dela kot svobodni znanstvenik — ekolog na Jesenicah in v Ljubljani.

Delo »Ekologija in industrijski sistem« je nastalo v času industrijske ekspanzije in potrošniške evforije v drugi polovici sedemdesetih let, ko se o ekologiji še ni toliko govorilo in razmišljalo kot danes in so bila vprašanja varstva človekovega okolja še precej na stranskem tiru. In prav na to proizvodno ekspanzijo in potrošništvo (ki je v dobru meri rezultat umetno ustvarjenih potreb), je namenjena glavna opozorja, da se varstvo okolja ne začne in ne konča s filtri in čistilnimi napravami, kot si nekateri predstavljajo; ekološke pro-

bleme bi bilo po njegovem mogoče omiliti le z radikalno družbeno reformo in prestrukturiranjem gospodarstva v energetske varčno in ekološko čisto proizvodno. Lenardič oporeka še danes prevladujočemu mnenju, da je družbeni napredek pogojen z rastjo proizvodnje in kot alternativo kvantiteti postavlja kvaliteto. Ugotavlja, da kvantitativna rast proizvodnje in potrošnje ne prispeva k stabilnosti družbe in zmanjševanju socialnih razlik in da se prepad med revnimi in bogatimi celo zmeraj bolj poglablja. Zavzema se tudi za humanistično »opismenjevanje« znanosti, da ne bi bila več v službi prevladujočih partikularnih interesov tehnokratskega in birokratskega establishmenta.

Kljub temu, da se avtor v tem pa tudi v drugih svojih delih včasih poslužuje tudi poceni fraz in parol (npr. tisto o štirih N: Nemoralni, Nepismenosti, Nekulturi in Nasilju), pa da je marsikatero njegovo spoznanje, ki je bilo mogoče pred desetletjem še presenetljivo in izvirno, zdaj že splošno sprejeto in razširjeno (četi v praksi še zmeraj največkrat neupoštevno), je treba izid tega dela samo pozdraviti. In želeli si je, da bi ga čimprej dobili tudi v slovenskem prevodu (oz. izvirniku), saj nam je ekološko osveščanje še kako potrebno — še zlasti pa na Jesenicah, ki se počasi a zanesljivo spreminjajo v industrijsko in urbanistično puščavo, v kateri zmeraj manj živimo in zmeraj bolj životarimo.

E. Torkar

Uspešni kranjskogorski alpski smučarji

V Alpskem smučarskem klubu Kranjska gora deluje okrog štirideset aktivnih tekmovalcev in tekmovalk. Vsi so učenci kranjskogorske osnovne šole in vodstvu šole se morajo mladi smučarji res zahvaliti, kajti učitelji in učenci jim pomagajo nadomestiti izgubljene ure šolskega pouka. Delavni in prizadevni so kranjskogorski smučarji, zato imajo tudi uspehe.

Letos je bilo državno pionirsko prvenstvo v alpskem smučanju od 7. do 12. februarja na smučiščih v Gorskem Kotarju na Hrvaškem. Tekmovanje v slalomu je bilo na Platku, na smučišču v Trčju pri Čabru pa so izvedli veleslalom in smuk. Državno pionirsko prvenstvo v smučanju sta uspešno pripravila in organizirala smučarski klub Rudnik iz Trčja, ki je po braten s kranjskogorskim smučarskim klubom in smučarski klub iz Reke, tekmovalce pa so denarno podprle delovne organizacije 3. maj, INA, Grozan Produkt ter Agrocomerc.

Za državne naslove se je potegovalo 80 pionirjev in 60 pionirk iz petih republik, na prvenstvu ni bilo smučarjev in smučark iz Črne Gore in obeh pokrajin. Po pričakovanju so bili najboljši predstavniki iz slovenskih smučarskih klubov. Med najuspešnejšimi pionirji je bil Jure Košir, član Alpskega smučarskega kluba Kranjska gora, ki je prepričljivo dobil obe tehnični disciplini in seveda tudi kombinacijo vseh treh panog. Jure je bil prvi v slalomu in veleslalomu ter v kombinaciji. Uspešna sta bila še Teodor Albreht, ki je bil tretji v veleslalomu in Slivnik, ki je bil drugi v smuku, oba pa sta člana kranjskogorskega smučarskega kluba. Trener Edo Slivnik je s svojim delom ponovno dokazal, da so v kategoriji starejših pionirjev Kranjskogorčani med najboljšimi. Jure Košir in ostali mladi alpski smučarji se bodo že prihodnji mesec pomerili na FIS tekmah z vso svetovno elito in tako lahko ponovno pričakujemo lepe uspehe. Uspešen mlad tekmovalac iz jeseniške občine je tudi Aleš Brezovšek iz Smučarskega društva Mojstrana, saj je na minulem državnem prvenstvu osvojil naslov državnega pionirskega prvaka v smuku, tretji je bil v slalomu in drugi v kombinaciji.

Pri dekletih so bile najuspešnejše tekmovalke iz Ljubljane, kajti favoritka Sandra Kotnik iz Kranjske gore zaradi poškodbe rame ni nastopila.

A. Kerštan

Namiznoteniški klub Jesenice vabi na ogled

Prvenstva SRS — ekipe mladincev,

ki bo v soboto in nedeljo, 21. in 22. februarja v dvorani CSUI. Nastopilo bo 12 najboljših mladinskih ekip Slovenije.

Državni prvak Jure Košir

(foto: A. Kerštan)

Uspešen smučar Teodor Albreht

(foto: A. Kerštan)

Namizni tenis

Prvenstvo SRS se nadaljuje — Pem in Samarjeva peta

Za ekipnim pionirskim prvenstvom SRS je bilo tokrat na vrsti prvenstvo pionirjev in pionirk v igrah posameznice in v dvojicah. Izvedel ga je NTK Sobota v Murski Soboti. V dvodnevni borbi je nastopilo 48 pionirjev in 32 pionirk, ki so si priborili pravico nastopa preko regijskih prvenstev. Gorenjsko regijo so zastopali štiri igralci z Jesenic ter po eden iz Kranja, Križ in Ljubnega ter štiri igralke iz Kranja in tri z Jesenic. V igrah posameznice je zmagal Škafar iz Ljubljane, od Jeseničanov pa je bil najuspešnejši Zmago Pem, ki je osvojil peto mesto. Klemen Markež, Grega Rožič in Robert Rupnik so pristali na 23., 37. in 38. mestu. Najuspešnejša pionirka je bila Nišavičeva iz Ljubljane, jeseniška pionirka Urša Samar pa je osvojila peto mesto. Zdravka Soklič je pristala na 13. mestu, Vanja Klemenc pa na 18. mestu. V igrah dvojic sta oba jeseniška para pionirjev izpadla v prvih kolih, dvojica pionirk Samar - Klemenc pa je pristala na 5. do 8. mestu.

Prvenstvo SRS se bo nadaljevalo že to soboto, in sicer bo na sporedu ekipno prvenstvo za mladince in mladinke. Dvanajst najboljših ekip mladincev bo nastopilo na Jesenicah, enako število ekip mladink pa v Mariboru.

V prvi tekmi povratnega kroga gorenjske rekreacijske lige je ekipa Jesenic na Jesenicah premagala ekipo Triglava iz Kranja z 10 : 0. Natopili so Zore, Podbragar in Filipovič.

(S)

Odbojka

Za odbojkarice Jesenic se je začel spomladanski del tekmovalcev v II. SOL — zahod. V jesenskem delu so si z ekipo Bleda II. delile zadnje mesto. Ekipo sestavljajo mlade, neizkušene igralke. Tekme in treninge vodi igralca Verona Klinar, vendar bi bil za boljše rezultate potreben trener.

Jesenice : Nova Gorica 2 : 3

V soboto, 14. februarja, sta se v telovadnici OŠ Prežihov Voranc pomerili ekipi Jesenic in Nove Gorice.

Gostje so že v prvem setu domače igralke premagale s 15 : 7. Dobrih akcij nismo videli, za kar so bili krivi predvsem slabi sprejemi servisov. V drugem setu so se tudi Jeseničanke predramile in z uspešnimi akcijami na mreži rezultat izenačile na 1 : 1. Šele v tretjem setu se je pokazalo, kako enakovredni sta si ekipi, vendar so ga, na žalost, dobile gostje. V četrtem setu so gostje povedle že 14 : 7, nato pa naenkrat popustile in domače igralke so z uspešno igro na mreži dobile set s 17 : 15. V zadnjem — odločilnem setu se je pokazala neizkušenost mladih jeseniških igralk, ki jim kljub vodstvu ni uspelo zmagati.

Za Jesenice so igrale: Verona Klinar, Sabina Crnklič, Sandra Rakovec, Mojca Tišov, Sabiha Bešič, Mojca Jernejc, Tanja Šteblaj, Natalija Ravnik, Klavdija Kokalj in Katja Vidmar.

KAJA

DRŽAVNO PRVENSTVO V PARASKIJU NEPOPOLNO

Slabo vreme je grdo zagodilo organizatorjem 5. republiškega in 7. državnega prvenstva v paraskiju. V Alpskem letalskem centru v Lescah je bilo vse pripravljeno, kot je treba, da bi padalska prireditev uspela. Prijavilo se je doslej največje število tekmovalcev. Bilo je dvanajst ekip z 51 posamezniki iz trinajstih jugoslovanskih klubov, razen Kosova in Črne gore so bile zastopane vse ostale republike in Vojvodina.

Tekmovanje bi moralo biti v dneh od 12. do 15. februarja. Dan pred tem pa se je vreme skisalo in neprekinjeno deževje zadnjih desetih dni je povsem onemogočilo padalske skoke. Komanda vojnega letalstva je posodila helikopter MI 8, ki ponese 1000 metrov visoko 16 padalcev v treh minutah. Vendar se helikopter vse dni ni premaknil s tal.

V petek, 13. februarja, je kljub deževju uspela tekma v veleslalomu na Kobli v organizaciji radovljiskega smučarskega kluba. Proga »RAVNE« z višinsko razliko 254 m je bila dobro pripravljena. V uradnem zapisniku je navedeno, da je deževalo, temperatura je bila pet stopinj Celzija in sneg je bil južen, kljub temu so na skrajšani progi regularno izvedli dva teka. Presenetljivo dobro smučanje so pokazali Sarajevčani in le malo je manjkalo, da niso Leščanom zagrenili smučarskega veselja. Zmagal je Leščan Roman Pogačar, ki je bil pred nekaj leti med mladinci smučarski tekmovalac, drugo in tretje mesto pa sta osvojila Sarajevčana. Ljubša Kaludjerčič je bil drugi s samo štirimi stotinkami sekunde zaostanka in Igor Vukičević tretji z 19 stotinkami zaostanka. Sledita Intihar in Svetina, na šest mesto pa sta osvojila Skopljanec Djordje Ivanov. Med tremi sodelujočimi dekleti je presenetila z dobrim smučanjem in 11. mestom Snežana Trbonja iz Sarajeva. Med boljšimi smučarji je bil tudi Zagrebčan Nenad Pešut, ki pa je zaradi padca ostal na repu.

Ekipno so bili Leščani le boljši od Sarajevčanov, ki ne skrivajo upov v prihodnje. Žal niso še dovolj izurjeni padalci. Imajo še le nekaj nad tristo skokov, zimске razmere pa zahtevajo še dodatnih izkušenj.

Padalci so se teden dni pripravljali za državno prvenstvo na letališču v Lescah v izredno lepem vremenu. Vsi, ki so bili na teh pripravah, so opravili nad 60 skokov. Ker so na treningu merili tudi rezultate skokov na cilj, bodo ti dosežki zdaj osnova za izbiro kandidatov za državno reprezentanco, ki bo tekmovala od 7. do 15. marca na prvem svetovnem prvenstvu v paraskiju, ki bo na olimpijskem prizorišču na Bjelašnici pri Sarajevu. Iz leškega letalskega centra so kandidati: Pogačar, Intihar, Svetina, Bogdan Jug, Božič in Frank, od ostalih pa so najresnejši kandidati Ivanov iz Skoplja, Zagrebčan Pešut ter Sarajevčani. Vsi ti se bodo deset dni pred svetovnim prvenstvom pripravljali na smučarskih terenih Bjelašnice in ves čas bodo imeli na voljo helikopter vojnega letalstva.

Ce bo vreme na Bjelašnici lepo, lahko pričakujemo tudi ugodne rezultate naše reprezentance, ki je v tem tekmovalstvu osvojila že več odličij.

REZULTATI:

Veleslalom: (50): 1. Roman Pogačar (ALC I) 1,36,75 (I. tek 48,11, II. tek 48,64), 2. Ljubša Kaludjerčič 1,36,79 (47,67; 49,12), 3. Igor Vukičević (oba Sarajevo) 1,36,94 (48,25; 48,69), 4. Dušan Intihar 1,42,27 5. Darko Svetina (oba ALC I) 1,43,50, 6. Djordje Ivanov (Skoplje) 1,43,73, 7. Goran Habschied (Zagreb) 1,44,23, 8. Bogdan Jug (ALC I) 1,45,70, 9. Goran Martinović (Zagreb) 1,46,12, 10. Tomaž Marzidovšek (ALC III) 1,48,54, 14. Janez Pajfar 1,54,53, 15. Roman Božič 1,56,37, 18. Dušan Frank (vsi ALC II) 2,04,08...

Ekipno: 1. ALC I, 2. Sarajevo, 3. Skoplje

Leon Mesarič

Judo

Pozivni turnir za pionirje

Na osnovni šoli Fran Roš v Celju je bil 14. februarja prvi pozivni turnir za pionirje letnik 1973 - 74. Sodelovali so vsi klubi iz Slovenije. Iz judo sekcije TVD Partizan Jesenice so se turnirja udeležili: Matarugič, Grčar, Herman, Tomazin in Japelj. Ekipno so zasedli drugo mesto za ekipo Celja.

Posamezniki so se uvrstili takole:

— Matarugič — do 42 kg — 1. mesto (18 tekmovalcev),
— Grčar — do 52 kg — 4. mesto (16 tekmovalcev),
— Tomazin — do 52 kg — izpadel v 1. kolu (16 tekmovalcev),
— Herman — do 58 kg — 3. mesto (10 tekmovalcev),
— Japelj — do 64 kg — 2. mesto (6 tekmovalcev).

Glede na rezultate smo lahko zadovoljni in tudi na republiškem prvenstvu lahko pričakujemo dobre uvrstitve.

Dvoršak

Ekipa Ambrožič slovenski prvak

Na ledeni ploskvi v Podmežaklju je bilo še tretje kolo letošnjega slovenskega moštvenega prvenstva v kegljanju na ledu. Nastopilo je 13 ekip iz Rateč, Kranjske gore, Bleda, Zirovnice in Jesenic. V tem kolu je bila najboljša ekipa Piber Bled, v skupnem seštevku točk pa je naslov slovenskega prvaka v kegljanju na ledu osvojila ekipa Ambrožič Jesenice, ki je nastopila v postavi: Alojz Babnik, Milan Radanič, Franc Kralj, Franc Campa in Lado Sodja.

REZULTATI 3. kola:

1. Piber Bled 22 točk, 2. Ambrožič Jesenice 19, 3. Rateče 15, 4. Grad-Bled, 5. Hladna valjarna Jesenice.

Skupaj: 1. Ambrožič Jesenice 60, 2. Piber Bled 55, 3. Hladna valjarna Jesenice 43, 4. Gorenje Bled 42, 5. Rateče 39.

J. R.

France Voga

SPOMINI NA DOVJE

UVOD

Ne spomini na današnje Dovje, na katerem tudi sam prebivam, ampak na tisto starožitno Dovje, ki še vedno živi v spominih vaščanov in je v njih fantovska pesem pod kostanjem in sredi vasi, prešeren vrisk koscev na rovtih, nežen šepet fanta pod oknom dekleta, duh nageljnov z domačega ganka. Na tisto Dovje, ki sem ga tudi sam še delček doživel v svoji mladosti...

Vedno manj je nageljnov na gankih in tistih, ki se jih, in tudi vsega ostalega, spominjajo. Zato je prav, da se to, kar je še ostalo, zapiše. Ljudje, s katerimi sem govoril, so si na pleča že naložili osmi ali deveti križ in vsak od njih je po svoje doživel ta čas. Zato se ga tudi vsak po svoje spominja. Z ljudmi se spreminjajo tudi navade. Iz roda v rod, od vasi do vasi, od hiše do hiše.

Namerno sem vsa imena in nekatere izraze zapisal tako, kot jih na Dovjem še danes izgovarjamo: Kajti tudi v naši izgovorjavi je del naše preteklosti in posebnosti. Zapis pa zajema čas od konca 19. stoletja do druge svetovne vojne. Namen zapisa je prikazati, kako se je živelo na zemlji in od dela na njej.

To so pravzaprav spomini na Dovje.

KRATKA ZGODOVINA VASI DOVJE

(Povzeto iz Kronike nastanka Dovjega in Mojstrane Mihe Ancija — Tilešovga)

leta 980: Dovška posest podeljena freisinškim škofom, to je v loško posest (po drugih podatkih v prvi polovici enajste stoletja)

1160: Na Dovjem obstajajo štiri hube — kmetije

1286: Najpoznejše tega leta je Dovje že postalo samostojna župnija — občina

1291: Tega leta je na Dovjem že osemindvajset kmetij (nobene kajže) in 205 prebivalcev. Zgrajena je dovška cerkev. Dovje je oproščeno tlake.

1491: Dovje postane samostojna župnija — fara.

1590: V dovški župniji — občini že 530 prebivalcev. Skupaj s petimi kmetijami v Mojstrani

1816: Dovje, Mojstrana in Belca : 1110 prebivalcev

1854: ustanovitev redne šole na Dovjem

1882: Začetek zidave dovške šole

1900: Na Dovjem 30 kajž in 30 kmetij

1924: Dokončan vodovod

1928: Elektrifikacija Dovjega.

Teh nekaj letnic lahko pove o nastanku vasi Dovje malo ali pa vse. Kakor jih pač znaš obrniti. Predvsem pa povejo, da je starost te vasi res častitljiva.

Povejo, da se je med leti 1160 in 1291 izkrcilo dovško polje. To je bilo delo mnogih generacij. Delo, ki bi ga tudi danes težko opravili. Tisoče in tisoče štorov je bilo treba izkopati. Tisoče in tisoče kubičnih metrov zemlje prekopati, odstraniti kamenje in nasuti terase. To je bilo delo, ki ga je znala ceniti že takratna gosposka — pa ni bila ravno znana po tem — in je Dovžanom prav zato ukinila tlako. To mogočno delo je omogočilo življenje osemindvajsetim kmetijam leta 1291 in vsem kasnejšim rodovom do danes.

Iz teh podatkov vidimo, da se je Dovje v 600 letih povečalo samo za dve kmetiji, so pa počasi začele nastajati kajže in na začetku našega stoletja že dohitele število kmetij. Kajže so nastale iz pašb — to je manjših hišic za preužitkarje. Pokojni Miha Ancelj — Tilešov v svoji neobjavljeni kroniki podrobno opisuje nastanek vseh dovških kajž.

Ekonomsko je nastanek kajž omogočilo nadaljnje krčenje gozda v okolici Dovjega, proti vzhodu in zahodu, pa tudi krčenje rovtov. Pozneje pa vzpon fužinarstva in v končni fazi cementarna v Mojstrani in železnica.

Vidimo, da so se ljudje že zgodaj zavedali pomena šole in tega, da si morajo sami zgraditi, kar vas potrebuje za svoj napredek. Izgradnja vodovoda je najlepši dokaz za to.

KAKŠNA SI BILA, MOJA VAS, V TISTIH ČASIH?

Kogarkoli vprašam, kakšno je bilo Dovje njegove mladosti, odgovori: »Lepše, dosti lepše!«

Ni bilo sicer še asfalta, ni pa bilo tudi nenehnega hitenja na siht in na njivo, na njivo in na siht. Danes se ne ve, kdaj je petek in kdaj svetek. Dan na dan ropotajo traktorji in brnijo betonski mešalci.

Včasih pa se je vedelo, kdaj je nedelja. »Počivaj ti, tvoja družina, tvoji posli in tvoja živina,« je vedno rekel Mitharjev Janez in nikomur niti vola ni posodil na ta dan.

V soboto popoldan so vso vas, vse ceste in vsa dvorišča pometli. Pospravili so orodje, ki se je rabilo med tednom, očistili so hiše in hleve. In ko je prišla nedelja, se je vsa vas znašla v globoki tišini, ki te je navdala s prijetnim mirom. Ko si tako v zgodnjem jutru šel po vasi, dan pa je bil lep in jutranji zrak še hladen, te je imelo, da bi zavriskal.

Vse dovške hiše so že stale na istih mestih kot danes, z gankov in oken so viseli nageljni in s svojimi rdečimi cvetovi spravljeni v nemir fantovska srca. Od takrat se je v njih zamenjalo nekaj rodov in marsikatero, takrat še lepo in čedno hišo je že načel zob časa.

Da, lepše, dosti lepše je bilo Dovje v času mladosti mojih sogovornikov in ko grem takole skozi vas ter vidim, kako izgleda danes, jim pritrdim tudi sam.

Pod kostanjem sredi vasi

Dovje ni imelo, kot je nima niti danes, na sredi vasi lipe, pod katero bi se zvečer lahko zbirali fantje. A so se zbirali kljub temu, pod starim kostanjem, vendar tudi tega že dolgo ni več, kot ni več:

— kovačnice: Ostala je le še stavba na sredi vasi. Na njeni vzhodni strani je še preša, v katero so vpenjali vole, da so jih lahko podkovali. Vozilo se je namreč največ z volmi. In ti so že takrat, kot danes, ko je na vasi samo še eden, delali z glavo, kot se je rad pošalil moj stric Jožefč. »Žes«, v katerega se pripnejo ojnice, ima na Dovjem vol na čelu in z dolgim jermenom privezan na roge.

Zadnji, ki je v tej kovačnici vihtel klavir, je bil kovač Mandelj. Kuhala in s klavirjem pomagala mu je sestra Franca. Spominjam se, da nas je mulce, kadar smo se pri »zbijanju kože« na sredi vasi preveč drli, vedno podila. Da smo jo bolj resno jemali, je navadno še levo koljko vrgla za nami.

— gostilna pri Pehtuto, Šetino, Železnko in Blažejo. V teh gostilnah so bile ob praznikih in sejnih izmenoma veselice s plesi. Tu je marsikateremu dovškemu fantu poleg domačih deklet padla v oko tudi natakara. Te so bile običajno od drugod in ni jih bilo malo, ki so se, posebno od Blažeja, na Dovjem omožile.

Gostilne na Dovjem so bile vedno samo dopolnilna dejavnost h kmetijstvu. Kajti rek: »Če ne teče, pa kaplja«, je veljal že v tistih časih.

— trgovin pri Pehtuto, Jancno, Čenko in Blažejo. Tudi te trgovine so bile dopolnilna dejavnost ob kmetijstvu. Pečke so tudi kruh, ki so ga cele peke vzeli »golevarji«, ki so enkrat na štirinajst dni prihajali domov po hrano.

Nadaljevanje

Zahvale

Zaradi napak v besedilu ponovno objavljamo naslednji zahvali in se hkrati opravičujemo. Uredništvo

Ob nenadomestljivi izgubi nadvse ljubljene mame

MARIJE KOBENTAR

se lepo zahvaljujemo vsem, ki ste jo imeli radi, jo obiskovali in jo tako številno pospremili na zadnji pot.

Posebej najlepša hvala dr. Mihaelu Sajevcu za dolgoletno nesebično zdravljenje na domu. Hvala tudi dr. Schmitzerjevi za obiske doma.

Topla hvala dr. Zupancičevi za požrtvovalno pomoč ob mamini zadnji uri. Enako sosedu Poženelovi in sosedu Radošiču za nudeno pomoč v stiski zadnje ure življenja naše mame. Prisrčna hvala prijateljici Francki Pisec za dragoceno pomoč v vseh letih mamine bolezni.

Iskreno se zahvaljujemo tovarišici Mariji Zupan za sočutne besede slovesa, darovalcem cvetja, duhovniku in oktetu iz Žirovnice za občuteno petje.

Končalo se je življenje naše mile mame. Še enkrat se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem, vsem, ki ste nam izrazili ustna in pisna sožalja ter bili v težkih dneh slovesa z nami tudi v mislih.

Žalujoči njeni

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in strica

FRANCA LEŠNJAKA

se najlepše zahvaljujemo zdravnikom in osebju internega oddelka Bolnice Jesenice za pomoč in zdravljenje v času njegove bolezni. Posebno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, sodelavkam trgovine »Novost« in »Modna obutev« za izrečeno sožalje in denarno pomoč. Zahvaljujemo se tudi godbenikom, pevcem za zapete žalostinke in župniku za obred.

Še enkrat vsem najlepša hvala!
Žalujoči: žena, hčerki z družinami in vnuki.

Ob smrti naše drage mame, stare mame, sestre in tašče

ZOFIJE LIPOVEC

se iskreno zahvaljujemo vsem sosedom, prijateljem in znancem, sodelavkam in sodelavcem Klavnice Jesenice, Iskre Blejske Dobrave ter skupini Monterja iz Dravograda, ki ste nam v kakršni koli obliki izrazili sožalje in jo spremenili na njeni zadnji poti.

Hvala tudi sekciji žena Plavž za sočutne besede slovesa, župniku za obred ter pevcem iz Naklega za zapete pesmi.

Vsi njeni

Ob nenadni izgubi sina, brata in strica

FRANCA LOGARJA

se iskreno zahvaljujemo dobrim sodelavcem, sorodnikom in prijateljem, ki so nam izrazili sožalje, darovali cvetje in ga pospremili na zadnji poti. Zahvaljujemo se delavcem TOZD Valjarna debele pločevine in obema govornikom za poslovnice besede, pevcem za zapete žalostinke, praporščakoma in župniku za obred.

Še enkrat vsem najlepša hvala.
Žalujoči: mama, brat Stanko, sestra Marija z družinami in ostalo sorodstvo.

Ob nenadni boleči izgubi dragega sina in brata

IVANA KODRA

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem ter njegovim sodelavcem iz Doma dr. Franceta Berglja za izrečeno sožalje, pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Hvala zdravnikom in osebju kirurškega oddelka Bolnice Jesenice za ves trud.

Hvala tov. Karmen za lepe besede ob grobu in župniku iz Selc za pogrebni obred.

Žalujoči: mama, ati, brat Miha z ženo in ostalo sorodstvo

Ob smrti našega očeta

JANEZA POTOČNIKA

se iskreno zahvaljujemo vsem sodelavcem s Titove 96 za denar, ki so ga nakazali Bolnici Jesenice.

Vsi njegovi

Ob boleči izgubi drage mame, babice, prababice in tašče

MARJETE SVETELJ

se najtopleje zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem, sodelavcem ŽIC in FRS za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje.

Zahvaljujemo se sosedu Mariji Čelensnik, dr. Mihi Sajevcu za zdravljenje in dr. Alojziji Anderle za nesebično pomoč in lajšanje bolečin v zadnjih urah.

Hvala pevcem DU Jesenice za zapete žalostinke, hvala Jaku Klinarju za ganljiv nagovor in hvala vsem, ki ste jo spremenili na zadnji poti.

Vsi njeni

Odboru društva upokojencev Javornik - Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za prejšnjo čestitko ob mojem prazniku in jim želim še naprej veliko uspeha pri delu.

Apolonija Srebrnjak

Ob mojem odhodu v pokoj se kolektivu TOZD Plavž najlepše zahvaljujem za prejšnjo darilo, ki mi bo ostalo drag spomin na kolektiv. Vsem skupaj želim še veliko delovnih uspehov pri delu v letu 1987.

Jože Gregorčič

Sodelavcem TOZD Žebjarna se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč ob smrti mojega očeta.

Francka Rozman

Dežurni trgovini

V soboto, 21. februarja, bo sta na Jesenicah od 7. do 19. ure odprti trgovini:
DELIKATESA, poslovalnica 7, Titova 7, in
DELIKATESA, Kašta 3, Svetinova 3/A, Koroška Bela.

Dežurna lekarna

V mesecu februarju je za občini Jesenice in Radovljica dežurna lekarna na Jesenicah.

Rešitev križanke

Kamora, Alarod, Prost, Enn, Alain, lak, velar, Fe, Kaid, Onega, kap, oda, rakar, Odense, PM, sto, Lauda, Oruro, Nol, avtopilot, oblika, naromanija, areka, triera, okar, satir, Akra, Aka

Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za čestitko ob mojem jubileju.

Gabrijel Obed

Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela se najlepše zahvaljujem za prejšnjo čestitko ob mojem življenjskem jubileju. Odboru želim še mnogo delovnih uspehov.

Jože Ravnik st.

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Jeklarna se zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni, vsem skupaj pa želim še veliko uspeha pri delu.

Alojz Tramte

Društvu upokojencev Javornik - Koroška Bela se zahvaljujem za čestitko ob mojem rojstnem dnevu.

Julka Valentar

Obvestilo invalidom

Društvo invalidov Jesenice obvešča svoje člane o naslednjih akcijah:

- 11. aprila organizira 7 ali 14-dnevno klimatsko letovanje na Malem Lošnju
- 7. marca pripravlja srečanje članic v počastitev dneva žena

Prijave sprejemajo v pisarni društva ob sredah od 16. do 18. ure. Za letovanje je število omejeno, zato pohitite s prijavi.

V najkrajšem času bodo vsi člani društva prejeli pismeni PROGRAM DELA ZA LETO 1987, tudi člani, ki so zaposleni v Železarni in Gradisu Jesenice.

Naprošamo tudi, da čimprej poravnate letno članarino, ki znaša 200 din na člana.

Odbor društva

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

20. februarja, premiera kanad. barv. thriller filma TA PARK JE MOJ (Moderni Rambo) ob 17. in 19. uri

21. februarja, kanad. barv. thriller film TA PARK JE MOJ (Moderni Rambo) ob 17. in 19. uri

22. februarja, angl. barv. pust. film GREYSTOKE — LEGENDA C TAZANU ob 10. uri, ob 15. uri amer. barv. srhljivka POŠAST, ob 17. in 19. uri kanad. barv. thriller film TA PARK JE MOJ (Moderni Rambo).

23. februarja, ital. barv. akcij. film ODHOD BOJEVNIKOV BRONXA ob 17. in 19. uri

24. februarja, ital. barv. akcij. film ODHOD BOJEVNIKOV BRONXA ob 17. in 19. uri

25. februarja, amer. barv. akcij. drama TAM KJER REKA POTEMNI ob 17. in 19. uri

26. februarja, amer. barv. akcij. drama TAM KJER REKA POTEMNI ob 17. in 19. uri

KINO PLAVŽ

20. februarja, amer. barv. thriller film ANGEL ALI PROSTITUTKA ob 18. in 20. uri

21. februarja, nem. barv. erot. film EROTIČNE IGRE V INTERNATU OB 18. IN 20. uri. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE.

22. februarja, jug. barv. komedija MOJSTER IN KREM REZINA ob 16. in 18. uri. Ob 20. uri nem. barv. erot. film EROTIČNE IGRE V INTERNATU. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE.

23. februarja, kanad. barv. thriller film TA PARK JE MOJ (Moderni Rambo) ob 18. in 20. uri

24. februarja, amer. barv. thriller film OSTERMANOV VIKEND ob 18. in 20. uri

25. februarja, ZAPRTO!

26. februarja, ital. barv. akcij. film ODHOD BOJEVNIKOV BRONXA ob 18. in 20. uri

KINO DOVJE

22. februarja, amer. barv. western film SILVERADO ob 19. uri

KINO KRANJSKA GORA

20. februarja, amer. barv. akcij. drama TAM, KJER REKA POTEMNI ob 18. uri

24. februarja, kanad. barv. thriller film TA PARK JE MOJ (Moderni Rambo) ob 19. uri

Razstavnini salon DOLIK Jesenice

V razstavnem salonu DOLIK DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice je od 21. februarja do 4. marca na ogled razstava fotografij mojstra fotografije STOJANA KERBLERJA.

Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

V nedeljo, 22. februarja ob 9.30 bodo v Gledališču Tone Čufar na Jesenicah spet na sporedu prireditve za najmlajše pod naslovom

VAŠA NAŠA MATINEJA

Predstavili se bodo lutkarji iz Besnice z igrico ČARODEJ FIČI FIK. Pred igrico si bodo otroci lahko ogledali nekaj risank.

Obvestilo

Upravni odbor krajevne organizacije ZB NOV KS Edi Giorgioni Javornik - Koroška Bela obvešča vse člane krajevne organizacije, da bo konferenca v četrtek, 26. februarja, ob 18. uri v domu društva upokojencev na Javorniku.

Vabimo vse člane, da se konferenci udeležijo v čim večjem številu.

Odbor

KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	13	14	11	15
6	5	14	2	4	13	2
16	11	4	5	8	11	

PREMIJNA KRIŽANKA

ČRKE Z OŠTEVILČENIH POLJ V KRIŽANKI PRENESITE V GORNJI LIK, KJER DOBITE BRANO VODORAVNO NEMŠKI PREGOVOR.

1	2	3	4	5	6	7
7	2	8	9	10	11	1
2	12	2	1			

Hokey na ledu

V ponedeljek, 23. februarja, ob 18. uri:

Jesenice : Partizan

Vstopnina: 800 din

Vabljeni

Hokey na ledu

Jeseničani v super finalu

Če se v Sarajevu ni zgodilo prvovrstno presenečenje (tole pišem pred tekmo Bosna : Jesenice) so 21-kratni prvaki, kljub vsemu, kar se je dogajalo v letošnjem državnem prvenstvu, prišli v »super finale«. Z dvema zmagama, proti Kompas Olimpiji v Ljubljani (6:5) in to soboto proti Partizanu na Jesenicah (4:3), so jeseniški hokejisti dosegli tisto, kar je bilo že precej daleč, takorekoč neuresničljivo. Še zlasti je tako kazalo pred dvobojem prejšnje sredo v Ljubljani, v katerem so bili Ljubljani absolutni favoriti. Ko so v nabito polni hali Tivoli povedli v štirinajsti minuti kar s 4:0, je kazalo celo na katastrofo Jeseničanov. Toda tisto, kar se je nato zgodilo, je težko predvideti tudi v filmskem scenariju. Vse skupaj je izgledalo, kot nekaj nemogočega, nekaj kar sodi le v sanje. Toda sanje so se vseeno uresničile, ob tem pa ne gre prezreti izjemne igre jeseniških hokejistov v drugi tretjini, ko so dosegli tri zadetke, lahko pa bi jih še enkrat toliko, ali še več.

Cepprav je bilo na strani hokejistov iz Podmežakle tudi precej sreče, ne smemo pozabiti, da je nekaj podobnih primerov tudi v zgodovini jeseniškega hokeja, ko so bili Jeseničani absolutni favoriti, ko so izgubljali proti Olimpiji. Pozornejši spremljevalci dogajanj v dvorani v Podmežakli se še spominjajo tistega vodstva Jesenic s 5:1, ob koncu pa je slavila Olimpija s 7:6. Tokrat so imeli več sreče Jeseničani.

Kompas Olimpija, moštvo, ki so ga mnogi strokovnjaki imeli za glavnega favorita za letošnjo luvoriko, je tako že tretjič izgubila v drugem delu državnega prvenstva proti Jeseničanom. Prav to pa je zgovoren dokaz, da jeseniški hokejisti niso »pozabili« igrat dobrega hokeja. Mnogi so pred dvobojem v Ljubljani govorili, da Jeseničani ne zaslužijo, da bi letos igrali v »super finalu«. Toda s tremi zmagami proti Ljubljancem v drugem delu in le z enim porazom so to vsekakor zaslužili.

Po tem velikem uspehu v Ljubljani obstaja resna nevarnost, da bo utrujenost naredila svoje v sobotnem dvoboju proti Partizanu, ki je bil za Jeseničane odločilen. Le zmaga proti Beogradu je za gotovost jeseniškemu hokejistom vstop v končnico in borbo za naslov prvaka.

Domačini so začeli dobro, hitro in napadalno ter v šestnajsti minuti povedli s 3:1. Vse je kazalo, da bo delo precej lažje, ker so »črno beli« nastopili brez D. Lo-

1. SKL — ženske

KLADIVAR : JESENICE — 77:72 (40:29)

JESENICE: Rozman, Deterič 8, Šmitran 11, Felc 29, Bartelj, Lah 2, Strazišar 9, Krznarič 1, Bešič, Učar 4, Smolej 4, Zrnič 4.

Po porazu v Žireh so jeseniške članice sicer ostale na drugem mestu prvenstvene lestvice zaradi daleč najboljše razlike v koših, žal pa so s porazom izgubile psihološko prednost pred ekipama Slovana in Mengša, v boj za drugo mesto pa se je s to zmago vključila tudi ekipa Kladiivarja.

Na tekmi v Žireh so domače igralke presenetile s skoraj neverjetno točnostjo pri metanju z razdalje. Takoj na začetku tekme so zadele 4 trojke, vsakokrat pa je bila igralka, ki je metala, več kot meter oddaljena od črte za tri točke. Tudi v nadaljevanju so odlično zadevale z razdalje, pri tem pa so jim nemalo pomagale igralke Jesenic, ki so jim kljub dogovoru dopuščale, da so večino metov izvedle neovirano. Poleg tega so Žirovke prednjačile v borbenosti, saj so Jeseničankam glede na svojo višino pobrale mnogo preveč žog v skoku, tako v obrambi kot v napadu. Neresljiv problem sta za igralke Jesenic predstavljali branilki Bogatajeva in Jerebova, ki sta dosegli 51 točk, od tega 11 trojk. Ob tako dobri igri gostiteljic, gostje niso uspeli izkoristiti svoje prednosti v višini, zopet so slabo izvajale proste mete, met z razdalje pa tudi ni bil najboljši, tako da bi s takšno igro in pristopom do nje lahko izgubile še z večjo razliko.

Ta poraz za jeseniške članice vsekakor ni bil prijeten. Po točkah so ponovno izenačene s Slovanom in Mengšem, Kladiivar pa zaostaja le še za točko. Po prikazani igri v zadnjih dveh tekmah je ekipa v krizi, ki pa ne bi smela vplivati na rezultat tekme naslednjega kola. Jeseničanke igrajo naslednjo tekmo z ekipo Comosa, ki jih je premagala v prvem delu. Tekma bo v PETEK, 20. februarja, ob 18.15 v telovadnici CSUL.

12. evropsko prvenstvo v sankanju pri Savskih jamah

Znana sankajska proga pri Savskih jamah v Planini pod Golico bo prizorišče letošnjega 12. evropskega prvenstva v sankanju. Vreme organizatorjem povzroča kup težav, vendarle upajo, da bodo prvenstvo le lahko izpeljali. Sedaj si predvsem želijo nizkih temperatur, da bi lahko pripravili progo za največje mojstre evropskega sankanja. Pričakujejo udeležbo najboljših tekmovalcev iz petnajstih držav.

Organizatorji si tudi prizadevajo, da bi ob tej priložnosti še bolj popularizirali sankajski šport v železarskem mestu ter v Sloveniji. Ob tej priložnosti pripravljajo slavnostno parado udeležencev 12. evropskega prvenstva skozi Jesenice v petek, 20. februarja. Začetek parade bo na parkirnem prostoru v Centru 2 na Plavžu, zatem pa bodo udeleženci krenili po Cesti maršala Tita do prireditvenega prostora. V paradi bodo nosili tudi bakle, za vedro razpoloženje pa bo poskrbel Pihalni orkester jeseniških železarjev. Približno ob 19. uri in 30 minut bo v dvorani gledališča Tone Čufar slavnostna otvoritev evropskega prvenstva.

V soboto in nedeljo bodo tekovanja na naravni progi pri Savskih jamah, v nedeljo pa bo ob 16. uri razglasitev evropskih prvakov in podelitev priznanj pred prireditvenim centrom na Jesenicah.

Organizatorji vabijo vse ljubitelje sankanja, da si ogledajo parado in otvoritev prvenstva na Jesenicah ter nastope najboljših evropskih sankalcev pri Savskih jamah.

J. R.

Sankaško tekovanje upokojencev

Več kot 20 članov in članic Društva upokojencev Javornik - Koroška Bela se je zbralo na izredno lepo sončno, a hladno zadnjo januarsko soboto pod Kočno, kjer je bil zbor za tekmovalce — sankalce.

To sankajsko tekovanje naj bi bilo uvod v rekreacijska tekovanja našega delavnega društva, h katerim bi pritegnili še večje število našega članstva, saj si mnogi želijo več rekreativne dejavnosti.

Tekovanje se je pričelo ob 10. uri, start je bil na vrhu Kočne, proga je bila dobro pripravljena in varna, v dolžini 600 m.

Ob tekovanju je bilo tudi dovolj boderanja in smeha, kratka prijetno tekmovalno vzdušje, takšnih si želimo še več.

Da pa tekovanje ne bi bilo samo za zabavo, smo pripravili tudi skromne praktične nagrade za najboljše.

Na cilju nas je s skodelico vročega čaja presenetila Blažka Jenkole, za to ji najlepša hvala.

Po tekovanju smo se napotili v društveni dom na objavo rezultatov in podelitev nagrad. Po topli enoločnici, ki nam jo je pripravila Cilka Peternel, smo se z željami, da takih tekovanj priredimo še več, razšli.

Najboljši pri članih je bil Franc Legat, pri članicah pa Cilka Peternel. Rekreativna dejavnost naj bi bila v letošnjem letu bolj množična, tako je bilo izrečeno tudi na članskem sestanku društva 7. februarja. V društvu imamo vse možnosti, da pestrejšo rekreativno dejavnost tudi uveljavimo.

Tako bi organizirali več tekovanj v keglanju, streljanju, balinanju, šahiranju, posebno pozornost pa bi namenili pešačenju v naravo, kratkim dopoldanskim ali celodnevni izletom (na Poljane, v Vintgar, k Valvazorjevemu domu, na Pristavo, v Javorniški Rovt).

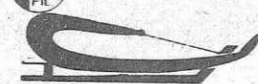
Iskoristimo lepe sobote ali nedelje, sodelujmo, spoznavajmo se med seboj in krepimo svojo fizično sposobnost. Pričakujemo vaše sodelovanje!

Svetina I.

Člani in članice društva upokojencev Javornik — Koroška Bela na tekovanju v sankanju. (foto: A. Mulič)

XII. EP 87

JESENICE - JUGOSLAVIJA

PROGRAM

		SJ — Savska jame TU — Tekmovalni urad
Sreda, 18. 2. 1987	do 12.00 ure	Prihod ekip
	15.00	Ogled proge
	17.00	Sestanek vodij ekip
Četrtek, 19. 2. 1987	9.00	Nacionalni trening — enosedi
	17.00	Sestanek vodij ekip in zbiranje štartnih števil
Petek, 20. 2. 1987	9.00	Uradni trening — enosedi
	11.30	Nacionalni trening — dvosedi
	12.30	Uradni trening — dvosedi
	16.00	Sestanek vodij ekip
	19.00	Parada Hotel Korotan Jesenice
	sledi	Svečana otvoritev EP
Sobota, 21. 2. 1987	9.00	Prireditveni center Jesenice
	11.30	1. vožnja — enosedi
	17.00	2. vožnja — enosedi
	20.00	Sestanek vodij ekip
Nedelja, 22. 2. 1987	9.00	Sprejem
	11.30	Kosova graščina — Jesenice
	12.30	3. vožnja — enosedi
	16.00	1. vožnja — dvosedi
		2. vožnja — dvosedi
		Razglasitev zmagovalcev in zaključek
		Prireditveni center Jesenice

SLOVENSKA ŠPORTNA ZVEZA, SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO CELOVEC, SLOVENSKO PROSVETNO DRUŠTVO »ROŽ« V ŠENTJAKOBU VABIJO NA

IX. zimski pogod »ARIHOVA PEČ«

v spomin na padle borce pod Arihovo pečjo februarja 1945.

ki bo v nedeljo, 1. marca ob 10. uri pri Polancu na Čemernici (Hodnina) nad Šentjakobom v Rožu.

1. a) Smučarski tek — 3,5 km (1 krog), otroci do 10 let, dekleta do 16 let, ženske do 30 let, ženske nad 30 let.

b) Smučarski tek — 7 km (2 kroga), fantje do 16 let, moški do 30 let, moški nad 30 let, kategorizirani tekmovalci moški in ženske.

2. Pohod za pešce od Polanca preko bivšega partizanskega bunkerja do koče nad Arihovo pečjo (1084 m) in po drugi smeri nazaj mimo Resmanove lovske koče do Polanca.

POGOJI ZA UDELEŽENCE:

Na IX. zimskem pohodu Arihova peč lahko sodelujejo vsi. Udeleženci pohoda (pešci) morajo biti zimsko in planinsko opremljeni. Pohodniki se morajo držati proge, ki je za pohod označena. Pohodniki se vzpenjo na planino Bleščečo — Koča nad Arihovo pečjo (kontrolni žig) in se preko Resmanove lovske koče (kontrolni žig) vrnejo po označeni progi do cilja pri Polancu najkasneje do 15. ure. Masovni start za tekače je ob 10.30, na cilj pa je treba priteči najkasneje do 12. ure. Pred startom je kratka spominška svečanost v spomin padlim partizanom pod Arihovo pečjo februarja 1945.

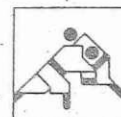
PRIJAVA IN STARTNINA:

Udeleženci IX. zimskega pohoda »Arihova peč« se prijavijo do 26. februarja pri občinski konferenci ZSMS Jesenice, Titova 86, vsak dan od 7. do 15. ure.

Vsak udeleženec pohoda ali tekovanja v smučarskem teku ob vpisu prispeva akontacijo 4.000 din (2.000 din znaša startnina za pohod in tek ter 2.000 din delno kritje stroškov avtobusnega prevoza).

ODHOD AVTOBUSA BO V NEDELJO, 1. MARCA, ob 7. URI IZ PRED ZDRAVSTVENEGA DOMA JESENICE.

Pohodniki in tekači prejmejo na startu kontrolni kartonček in značko, tekači pa še dodatno startno številko. Po odhodu je treba na cilju predložiti kontrolni kartonček. Vsak udeleženec dobi nato diplo-mo in kolajno za udeležbo. Najboljši pri teku dobijo še spominško plaketo Slovenskega vestnika.

Večer s športniki Železarne Jesenice

bo v soboto, 21. februarja, ob 18. uri v dvorani gledališča Tone Čufar na Jesenicah.

Razglasitev rezultatov in najboljših športnikov za leto 1986

z nastopom Godbe na pihala jeseniških železarjev.

Predsednik komisije Vlado Repe

Spet na zasnežena pobočja Karavank

Muhasto februarjsko vreme ni najbolj naklonjeno organizatorjem 22. zimskega spominškega pohoda na Stol. Zaenkrat so prepričani, da bodo pohod lahko izvedli. Gorski reševalci, alpinisti in miličniki bodo prej temeljito pregledali pobočja Karavank in se potem odločili za najbolj varno pot. Če ne bo nevarnosti zaradi prevelike snežne odeje in plazov, bo pohod na vrh Stola, v nasprotnem primeru pa po spodnjih planinah.

V petek bo najprej pohod šolske mladine po poteh Čankarjevega bataljona do

Valvazorjevega doma, v soboto in nedeljo pa bo pohod ostalih udeležencev. Oba dneva bo pred Valvazorjevim domom spominška proslava. Če bo pohod na vrh Stola, ob 11. uri, sicer pa bo proslava že ob 10. uri. 10- in 20-kratnim udeležencem bodo podelili spominške plakete in diplome.

Organizatorji opozarjajo vse, da s seboj vzamejo primerno planinsko opremo za zimsko turo.

J. R.